ΙΛΙΣΟΣ

Ἔτος 9ον - Καλοκαίρι 1964 - Τεῦχος 34ον

Γιὰ σκεφθῆτε παρακαλῶ!
65 ο)ο τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων στοὺς ΤΥΧΕΡΟΥΣ!!

ΔΩΡΟΝ 5.000.000 Δρχ.

σὲ κάθε Ἔκδοσιν!!

300.000.000 Δρχ.

συνολικὰ μοιράζει κάθε χρόνο στοὺς

ΤΥΧΕΡΟΥΣ

Καὶ τὸ καταπληκτικώτερο:
Ἀπὸ τοὺς ἀγοραστὰς 45 ο)ο θὰ κερδίσουν ὁπωσδήποτε

ΓΙΑ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΗΣ ΟΜΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΛΑΧΕΙΟ !!

Τὰ Νέα Λαχεῖα Κυκλοφοροῦν

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλατεῖα Κλαυθμῶνος), ὄροφος 6ος, ΑΘΗΝΑΙ — 122

Ἔτος 9ον ✻ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1964 ✻ Τεῦχος 34ον

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΕΙΜΑΡΑΣ

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΤΗΝ 24ην Ἀπριλίου συνῆλθεν εἰς Ἀθήνας τὸ ἐτήσιον Συνέδριον τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν ἐν Εὐρώπη Τμημάτων τῆς Θεοσοφικῆς Εταιρίας. Τοῦ Συνεδρίου προήδρευσεν ὁ παγκόσμιος Πρόεδρος τῆς Εταιρίας κ. ΝΙΛΑΚΑΝΤΑ ΣΡΙ ΡΑΜ.

Ἐκτὸς τοῦ παγκοσμίου Προέδρου, ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου:

— Ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν ἐν Εὐρώπη τμημάτων τῆς Θ.Ε. κ. ΤΖΩΝ ΚΟΑΤΣ.

— Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐθνικοῦ τμήματος κ. ΣΛΑΙΗΤΕΡ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ ἑτέρων πέντε ἀντιπροσώπων.

— Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἑλβετικοῦ τμήματος κ. ΖΩΡΖ ΤΡΙΠΕ μετὰ τῆς συζύγου του, θησαυροφύλακος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας.

— Ἐκ μέρους τοῦ Γαλλικοῦ τμήματος ἡ κυρία ΕΡΜ. ΣΑΜΠΕΤΑΙ, ἡ ὁποία, γνωρίζουσα καλῶς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά, εἶχε καὶ ἄλλοτε ἐπισκεφθῆ την Ἑλλάδα καὶ εὑρῆκεν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῆ ἐκ νέου προσφιλεῖς ἀρχαιολογικοὺς τόπους.

— Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Γερμανικοῦ τμήματος κ. Χ. ΝΑΓΚΕΛ.

— Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὀλλανδικοῦ τμήματος κ. ΒΑΝ ΛΙΟΥΒΕΝ.

— Ἐκ μέρους τοῦ Ἰταλικοῦ τμήματος ὁ κ. Ρ. ΦΑΝΤΕΚΙ.

— Ἐκ μέρους τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ τμήματος ὁ κ. ΦΡ. ΝΤΟΥΤΣ.

Ἐπίσης παρευρέθησαν ἀντιπρόσωποι ἐκ χωρῶν διεπομένων ἀπὸ δικτατορικὸν καθεστὼς (ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν), εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐπιτρέπεται ἡ λειτουργια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, διὰ τὸν λόγον δὲ αὐτὸν ἡ συμμετοχή των εἰς τὸ συνέδριον ἐκαλύφθη δι᾽ ἀνωνυμίας.

Τέλος, μετέσχον πολλὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας ἐκ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ πολλὰ τῶν ἐν Ἀθήναις μελῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος.

Την ἔναρξιν τοῦ συνεδρίου ἐκήρυξεν ὁ παγκόσμιος Πρόεδρος κ. ΣΡΙ ΡΑΜ. Ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος τὸν προσεφώνησεν ὁ ἱδρυτης τοῦ τμήματος καὶ ἀρχαιότερον τῶν ἐν Ἑλλάδι Μελῶν κ. Ἰω. Χαρῖτος. Ἐπηκολούθησε συζήτησις ὑπηρεσιακῶν καὶ οἰκονομικῶν θεμάτων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, μετάβασις εἰς ἀρχαιολογικοὺς χώρους καὶ τὴν ἑσπέραν δημοσία ὁμιλία τοῦ Προέδρου κ. ΣΡΙ ΡΑΜ εἰς τὴν αἴθουσαν «Χρ. Λαδᾶς», κατάμεστον ἀπὸ ἀκροατὰς ἐφωδιασμένους μὲ προσωπικὰς προσκλήσεις.

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς τὸ Συνέδριον ὡμίλησαν ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἑλβετικοῦ τμήματος μὲ θέμα περὶ τῶν Σχολῶν τῆς Γιόγκα καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὁλλανδικοῦ τμήματος, ἀναφερθεὶς εἰς τὴν ἀρχαιαν Ἑλληνικὴν Σοφίαν. Τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν αἴθουσαν «Χρ. Λαδᾶς» ὁ Πρόεδρος κ. Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ ἀπήντησεν εἰς ἐρωτήσεις τοῦ ἀκροατηρίου, μὲ πολὺ χιοῦμορ καὶ εὐστροφιαν, εἰσερχόμενος εἰς τὸν πυρῆνα ἑκάστου ἐρωτήματος.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ συνεδρίου ἐγένετο ἐπίσκεψις τῆς Ἀκροπόλεως καὶ την ἑσπέραν εἰς τὴν αἴθουσαν «Χρ. Λαδᾶς», ἔλαβον ἀλληλοδιαδόχως τον λόγον ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἀγγλικοῦ Τμήματος, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Τμήματος καὶ Πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Στοᾶς «Ἐλευθέρα Σκέψις» κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Γερμανικοῦ Τμήματος, ὁ Πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Στοᾶς «Ἀθηνᾶ» κ. Δημ. Ἰωαννίδης, ἡ ἐκπρόσωπος τοῦ Γαλλικοῦ Τμήματος, ἡ Πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Στοᾶς «Ἀλκυὼν» κ. Ἑλένη Παλαιοδημοπούλου, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Ἰταλικοῦ Τμήματος, ὁ Πρόεδρος τῆς Εὐρωπαικῆς Ὁμοσπονδίας κ. ΚΟΑΤΣ καὶ τέλος ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας κ. Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκήρυξε τὴν λῆξιν τοῦ Συνεδρίου

Εἰς τὰς ἀκολουθούσας σελίδας δημοσιεύονται μερικαὶ ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τοῦ συνεδρίου.

Την ἑπομένην ἐγένετο ἐκδρομὴ μὲ ποῦλμαν εἰς Δαφνί, Ἐλευσῖνα, Παλ. Κόρινθον, Μυκήνας, κατὰ τὴν ὁποίαν ὡμίλησαν περὶ τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων ἡ Κα ΣΑΜΠΕΤΑΙ καὶ ὁ κ. Κ. Μελισσαρόπουλος. Τὴν ἑπομένην ἐπραγματοποιήθη ἐκδρομὴ εἰς τὸ Σούνιον.

Κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξεν ἡ ἐπιδειχθεῖσα ἐγκαρδιότης καὶ ἡ ἔξαρσις ἀπὸ ὅλους γενικῶς τοὺς Συνέδρους τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Ἐλευθερία τῆς Σκέψεως, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διακρίνη τὸν Θεόσοφον μελετητήν.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ὁμιλία τοῦ Παγκοσμίου Προέδρου Ν. ΣΡΙ ΡΑΜ

Ὁ ὀρθὸς τρόπος προσεγγίσεως τοῦ Θεοσοφικοῦ ἔργου

ΠΡΟΤΙΘΕΜΑΙ νὰ μιλήσω σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο προσεγγίσεως τοῦ Θεοσοφικοῦ Ἔργου.

Παρατήρησε κάποιος ὅτι, ἐνῶ, ἀσφαλῶς, εἶναι χρήσιμο νὰ ἔχουμε μιὰ ἰδιοκτησία ἢ νὰ διαθέτουμε ἕνα μεγάλο χῶρο, ὅπου νὰ συναντώμεθα καὶ νὰ ἐργαζώμεθα, ἡ κατοχὴ περιουσίας μπορεῖ νὰ ἀποβῆ ἐμπόδιο στὴν ἐργασία μας. Διότι ἀπασχολούμενοι μὲ τὸ πρόβλημα νὰ διαχειριστοῦμε τὴν περιουσία μας αὐτή, μπορεῖ νὰ λησμονήσουμε τὴν πραγματική μας ἀποστολή, τὴν διάδοση τῆς Σοφίας.

Πολὺ συχνά, σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ὁ τρόπος σκεπάζει τὸν σκοπό. Ἔχουμε ἕνα ὡρισμένο σκοπό, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτύχουμε. Καὶ βρίσκουμε τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπιτύχουμε τὸν σκοπό μας, καὶ ἀπασχολούμεθα τόσο πολὺ μὲ τὴν μέθοδο καὶ τὶς λεπτομέρειες, ὥστε ὁ τελικὸς σκοπὸς διαφεύγει τὴν κατανόησή μας.

Νομίζω, πὼς ὁ,τιδήποτε καὶ νὰ κάνουμε, πρέπει πάντα νὰ ἔχωμε στὸ μυαλό μας τὸ τί ἀκριβῶς πρέπει νὰ κάνουμε, τὸ τί θέλουμε νὰ κάνουμε καὶ τί σκοπεύουμε νὰ ἐπιτύχωμε. Ὁ καθένας μας εἶναι πιασμένος σὲ μιὰ ρουτίνα ἐργασίας καὶ τὸ μυαλὸ βουλιάζει σ' αὐτὴ τὴ ρουτίνα καὶ δὲν κυττάει πιὸ πέρα ἀπ' αὐτήν.

Ὅταν εἶμαι στὸ Ἄντυαρ, πηγαίνω στὴν ἕδρα τῆς Ἑταιρίας σὲ ὡρισμένες ὧρες, κάθομαι στὸ γραφεῖο μου, καὶ ἀπαντῶ σὲ διάφορες ἐπιστολές. Ἐξ ἄλλου, πηγαίνω σὲ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου καὶ δίνω διαλέξεις, ὅπως κάνω τώρα. Καὶ ἔρχονται στιγμὲς ποὺ σκέπτομαι γιατὶ γίνονται ὅλα αὐτὰ καὶ ποῦ καταλήγουν ὅλα αὐτά.

Γιατί, πράγματι, γίνονται ὅλα

αὐτά; Σὲ τί καταλήγουν ὅλα αὐτά; Εἶναι ἐπιθυμία μας, εἶναι ὁ σκοπός μας νὰ γυρνᾶ ὁ τροχὸς ἀκατάπαυστα, συνεχῶς;

Μερικὲς φορὲς κουραζόμαστε ἀπὸ τὴ μονοτονία τῶν πραγμάτων, καὶ προσπαθοῦμε τότε νὰ εἰσαγάγωμε ὡρισμένες ἀλλαγὲς ἢ προσθέτουμε ὡρισμένες διακοσμήσεις στὴν ἐργασία. Ὅμως, ὅλα αὐτὰ δὲν ἐπιφέρουν βασικὴ ἀλλαγή. Δὲν λέγω ὅτι μποροῦμε νὰ πετάξουμε τὴ ρουτίνα. Δὲν μποροῦμε ν' ἀποφύγωμε τὴν ρουτίνα, δὲν μποροῦμε νὰ φύγουμε μακρυὰ ἀπὸ τὸ προδιαγεγραμμένο σχέδιο. Ἀλλά, πρέπει πάντα νὰ θυμόμαστε ὅτι ἕνα ὡρισμένο σχέδιο ὑπάρχει πάντα γιὰ ἕνα ὡρισμένο σκοπό.

Κάθε σχέδιο στὴ Φύση ὑπάρχει γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ζωῆς. Ὑπάρχει γιὰ νὰ λειτουργοῦν ὡρισμένοι σκοποί. Πολὺ συχνά, γιὰ ἕνα μακρὺ χρονικὸ διάστημα, σημειοῦνται πολλὲς ἀλλαγὲς καὶ ὑπάρχουν πολλὲς γωνίες ἀπόψεων. Ἀλλὰ τὸ ὅλον προχωρεῖ βάσει ἑνὸς γενικοῦ σκοποῦ, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ λεχθῆ ὅτι ἔχει προκαθορισθῆ. Ἔτσι μέσα σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀλλαγὲς πρέπει νὰ ξέρωμε ποιὸς εἶνε ὁ τελικὸς (ὁ πραγματικὸς) σκοπός, ὅπου καὶ κατευθυνόμεθα. Πρέπει πάντα νὰ εἴμαστε ξύπνιοι στὸ τί πρόκειται νὰ γίνη, τί πρόκειται νὰ ἐξελιχθῆ. Ποιὰ εἶναι ἡ βασικὴ ἀλλαγή, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ γίνη, τόσο σὲ μένα, ὅσο καὶ σὲ ὁποιονδήποτε ἄνθρωπο στὸ δρόμο.

Βεβαίως, ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ πρέπει νὰ γίνη στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ καθενός. Δὲν μποροῦμε νὰ διδάξωμε τὴν ἀδελφότητα στοὺς ἀνθρώπους, ἂν δὲν ἔχωμε τὸ πνεῦμα τῆς ἀδελφότητος μέσα μας. Μερικὲς φορὲς μιλοῦμε γιὰ τὴν νέα περίοδο, ἡ ὁποία ἔρχεται καὶ διάφορα ὀνόματα δίδονται σ' αὐτὴ τὴ νέα ἐποχή, ποὺ ἀναμένεται.

Ἀλλαγή, πρέπει νὰ σημαίνη νέο τρόπο ζωῆς καὶ νέα σχέση μὲ ὅλα τὰ πράγματα στὴ ζωή. Ἀλλά, αὐτὴ ἡ νέα σχέση δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ τὶς ἐγκατεστημένες ἰδέες μας. Διότι, οἱ ἰδέες μας εἶναι προϊὸν τῶν περιστάσεων, βάσει τῶν ὁποίων ἔχομε μεγαλώσει. Ἡ νέα σχέσις πρέπει νὰ εἶναι ἁρμονικὴ πρὸς τὴν ἀλήθεια τῶν πραγμάτων.

Ἡ ζωὴ πάντα δημιουργεῖ, ἐξελίσσεται καὶ ἀναπτύσσεται. Ὥστε, ὅσο καὶ νὰ εἶναι σημαντικὸς ὁ δρόμος, πρέπει νὰ μὴν ξεχνᾶμε τὴν ἀληθινὴ ὑπόσταση τῶν πραγμάτων. Καὶ δὲν εἶναι τὰ λόγια ποὺ εἶναι σημαντικά, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον ὑπαινίσσονται τὰ λόγια.

Ἀκόμη καὶ ἡ σπουδαιότης τῆς διεθνοῦς ἀδελφότητος εἶχε κάποτε ἀμφισβητηθεῖ. Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, ποὺ ἔλεγαν πὼς ἡ ἀδελφότης εἶναι κάτι γνωστὸ σὲ ὅλους, τάχα ξεπερασμένο. «Θέλουμε, λοιπὸν— ἔλεγαν— ἀποκρυφισμό, ὁράματα, γνώσεις ...». Ὅμως, ἀκόμη καὶ τώρα βλέπουμε ὅτι ἡ ἀδελφότης εἶναι ἡ μόνη λύσις σὲ ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος. Δίνει στὴν Ἑταιρία ἕνα χαρακτῆρα ἠθικὸ καὶ πρακτικό. Χωρὶς αὐτόν, θὰ ἦτο μιὰ ἀκαδημαϊκὴ ὀργάνωσις, καὶ πιθανὸν νὰ εἴχαμε χαθῆ σὲ δογματικὲς διαφορές. Ἀλλὰ ἡ Ἑταιρία ἔχει ἱδρυθεῖ μὲ βάση τὴν ἔρευνα, ὄχι τὸν δογματισμό.

Ἔχομε, φυσικά, τὴν μυστικὴ διδασκαλία, ἡ ὁποία περιέχει γνώσεις μὲ μεγάλη ἀξία. Ἀλλά, ἡ μυστικὴ διδασκαλία δὲν εἶναι Βίβλος. Ἐξακολουθητικῶς ὑπογραμμίζεται ὅτι ἡ ἐλεύθερη ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας ἀποτελεῖ τὴν θεμελιώδη βάση τῆς Ἑταιρίας. Ἡ ἀδελφό-

της εἶναι ὁ σκοπός, ἀλλὰ δὲν εἶναι εὔκολο νὰ εἴμαστε ἀδελφικοί. Ἐὰν ρωτήσετε ἐμένα, δὲν γνωρίζω. μόνο προσπαθῶ νὰ ἐπιτύχω τὴν ἀδελφότητα. Κανένας ἀπὸ μᾶς δὲν εἶναι ἀδελφικός, ὅπως ὁ Χριστός. Ἐξ ἄλλου, εἶναι δύσκολο νὰ μὴν εἴμαστε δογματικοί.

Αὐτός, οὗτος ὁ τρόπος ποὺ σκεπτόμεθα μπορεῖ νὰ εἶναι δογματικός. Ὡστόσο εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴν εἴμεθα δογματικοί, ἀλλὰ ταπεινοὶ καὶ ἐρευνῶντες.

Τὸ νὰ μὴν εἴμεθα δογματικοὶ δὲν σημαίνει ὅτι ἀποδεχόμεθα κάθε ἰδέα, ἡ ὁποία μᾶς ἔρχεται. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ προβάλλουν διάφορες ἰδέες. Ἀναμένουν μὲ κάθε τρόπο τὴν εὐκαιρία νὰ τὶς προβάλλουν. Καὶ ἐὰν τοὺς ποῦμε, ὅτι δὲν ἀποδεχόμεθα τὶς ἰδέες τους θεωρούμεθα ὡς δογματικοί. Ἔτσι, ἡ ἰδέα ποὺ ἔχουν γιὰ τὸν μὴ δογματισμὸ εἶναι ἡ ἰδέα ὅτι πρέπει νὰ δεχώμεθα κάθε ἰδέα ποὺ ἔρχεται πρὸς ἐμᾶς.

Ἀλλὰ ὁ ἐλεύθερος νοῦς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐπιμένει στὴν ἀλήθεια. Αὐτὸς εἶναι ὁ νοῦς, ποὺ χρειάζεται. Ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐλεύθερο νοῦ, μερικοὶ ἐννοοῦν τὸν ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἔχει τίποτα στὸ νοῦ του. Ἀλλά, πῶς εἶναι αὐτὸ δυνατόν; Πάντα βλέπει κανεὶς ὡρισμένα πράγματα, πάντα ξέρει κανεὶς ὡρισμένα πράγματα. Ὅπως βλέπει κανεὶς ἕνα δέντρο, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο μπορεῖ νὰ δῆ τὴν ἀλήθεια.

Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἀφαιρεῖ κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐλευθερία τοῦ νοῦ. Διότι ὁ νοῦς ἔχει δυνατότητα νὰ δῆ ἐκ νέου, νὰ δῆ μὲ διαφορετικὸ τρόπο.

Στὴν Ἑταιρία μας ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ λένε ὅτι τὸ πιὸ σημαντικὸ εἶναι νὰ συνδέση κανεὶς τὴν προηγμένη ἐπιστημονικὴ σκέψη μὲ τὶς ἀρχὲς τῆς Θεοσοφίας. Εἶναι μιὰ ἄποψις τῆς ἐργασίας μας, ἡ ὁποία ἔχει τὴν σπουδαιότητά της. Ἡ ἐπιστημονικὴ προσέγγισις συνίσταται κυρίως, στὴν παρατήρηση τῶν γεγονότων. Ὁμοίως ὑπάρχει στὴν ἐπιστήμη ὁ σχηματισμὸς γενικῶν ἰδεῶν, θεωριῶν καὶ ὑποθέσεων. Πιθανῶς, ὁ ἴδιος τρόπος προσεγγίσεως μπορεῖ νὰ γίνη στὴ Θεοσοφία.

Ἡ Θεοσοφία στὶς ἀρχαῖες Ἰνδίες ἵστατο ὑπεράνω ὅλων, ὡς γνῶσις τοῦ ἑαυτοῦ. Καὶ ἐπίσης ὑπεστηρίζετο ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ γνωρίζη ἀπ' εὐθείας (ὄχι νὰ σκέπτεται ἢ νὰ φαντασθῆ). Καὶ ὅτι καμμιὰ ἄλλη γνῶσις δὲν μπορεῖ ν' ἀντικαταστήση τὴν γνῶσι τοῦ ἑαυτοῦ.

Πιθανὸν νὰ ἔχης ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς γνώσεις, ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις πῶς ἐπηρεάζεσαι στὶς σχέσεις σου, ὅλη αὐτὴ ἡ γνῶσις εἶναι πιθανὸν νὰ χρησιμοποιηθῆ κακῶς.

Ὁ Κρισναμοῦρτι ὁμιλεῖ ἐπισταμένως γιὰ τὴν αὐτογνωσία, μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπο. Καθὼς γνωρίζουμε τὸν ἑαυτό μας (πηγαίνουμε βαθύτερα στὸν ἑαυτό μας) ἐμβαθύνουμε στὸν ἑαυτό μας, ὑπάρχει ἡ πιθανότης νὰ εἰσέλθωμε βαθύτερα μέσα μας.

Τότε, πιθανῶς, νὰ φθάσουμε σ' ἕνα ἐπίπεδο ποὺ νὰ γνωρίσωμε τί εἶναι ἡ ζωή. Καὶ ὅλες τὶς δυνατότητες ποὺ ὑπάρχουν μέσα της. Στὸ κάτω - κάτω, αὐτὸ εἶναι ποὺ θέλουν πραγματικὰ οἱ ἄνθρωποι. Θέλουν νὰ ξέρουν τί πραγματικὰ σημαίνει αὐτὴ ἡ ζωή. Κάθε ἄλλη γνῶσις εἶναι δευτερεύουσα.

Ἀλλὰ ἐὰν δὲν γνωρίσουμε τὸν ἑαυτό μας δὲν θὰ μποροῦμε νὰ φθάσουμε τὴν ἐπιτυχία — τὴν πληρότητα ποὺ κάθε ἀνθρώπινο ὂν ἀναζητᾶ.

Ἐπιθυμοῦν κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ πληρότης, ἀλλὰ δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ τὴν φθάσουν. Διότι, ὁ νοῦς ποὺ δὲν γνωρίζει πολλά, βλέπει διάφορες ἰδέες ποὺ εἶναι ἐπηρεασμένες. Ζωὴ σημαίνει νὰ εἶμαι ἐνσυνείδητος. Καὶ ὅταν αὐτὴ ἡ συνείδησις εἶναι στὴν καθαρὴ ἄνευ περιορισμῶν κατάστασή της, τότε ὑπάρχει ἡ ἐμπειρία τῆς ἐλευθερίας. Καὶ αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς ἐλευθερίας ὁδηγεῖ πρὸς τὴν εὐτυχία. Καὶ τότε ἐκπηγάζει ἡ ἀγάπη στὴν καλύτερη καὶ ἰδανική της μορφή, σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ ἕνωση τοῦ πραγματικοῦ ἑαυτοῦ.

Ἡ λέξη Γιόγκα, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται συχνὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἐπίτευξη αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Γιόγκα δὲν σημαίνει ἁπλῶς νὰ κάθεται κανεὶς μὲ τὸ κεφάλι κάτω ἢ νὰ ἀναπνέῃ ἢ νὰ συγκεντρώνεται σ' ἕνα κέντρο τοῦ σώματος. Ὅλα αὐτὰ ἔχουν τὴν ἀξία τους, ἀλλὰ δὲν εἶναι, ὄχι κἂν δευτερεύοντα, εἶναι ἄνευ σημασίας καὶ σπουδαιότητος.

Γιόγκα εἶναι ἡ ἐπίτευξις μιᾶς καταστάσεως στὴν ὁποίαν ἡ ὅλη ἁρμονία ὅλης τῆς ὑπάρξεως ἀναπτύσσεται μὲ φυσικὸ τρόπο.

Πᾶρε ὁποιονδήποτε τὸν ὁποῖον γνωρίζεις, ἐρευνᾶς καὶ βρίσκεις τί εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ. Ἐὰν τοῦ θέσετε ἕνα ἐρώτημα, οἱ ἀπαντήσεις του θὰ εἶναι ἴσως ἐσφαλμένες. Πιθανῶς νὰ πῇ θέλω ἕνα ποτῆρι δυνατὸ κρασὶ ἢ κάτι παρόμοιο. Ἀλλὰ αὐτὰ ποὺ κάθε ἀνθρώπινο ὂν ἐπιθυμεῖ εἶναι αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς ἐλευθερίας, τῆς ὁποίας ἔχει τὴν ἐσωτερικὴ ἐμπειρία. Καὶ θέλει τὸ ἀνθρώπινο ὄν, ἐπιθυμεῖ τὴν ἱκανότητα νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ἔργο ἀξίας. Ὁ καθένας ἐπιθυμεῖ μία ἀπάντηση στὸ πρόβλημα ποὺ ἀναδύεται ἀπ' τὸ γεγονὸς τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἀπὸ τὸ πρόσωπο ποὺ ἀγαπάει. Εἴτε εἶναι ἀποχωρισμὸς λόγῳ θανάτου ἢ λόγῳ κακῆς συνεννοήσεως. Ἀλλά, πιθανῶς νὰ ὑπάρχῃ ἀποχωρισμὸς λόγῳ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ.

Νομίζομε ὅτι ἀποχωριζόμαστε κάποιον λόγῳ θανάτου. Ἀλλὰ ἀποχωριζόμεθα μᾶλλον ἀπὸ τοὺς γύρω μας λόγῳ τῆς δικῆς μας ἐσωτερικῆς τάσεως. Ἔτσι ὅλοι πρέπει νὰ βροῦμε τὸν τρόπο νὰ ἔχουμε σχέσεις μὲ τοὺς ἀνθρώπους μ' ἕνα ὄμορφο τρόπο καὶ βάσει αὐτῆς τῆς συγγενείας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκπηγάσῃ ἡ πραγματικὴ ἠθική.

Ἔτσι ἡ θεία Σοφία θὰ μᾶς προσφέρῃ τὸν τρόπο νὰ καταλάβουμε αὐτὰ τὰ θεμελιώδη καὶ βασικὰ προβλήματα. Καὶ νὰ ζήσουμε μιὰ ζωὴ ἡ ὁποία εἶναι πληρέστερη, πιὸ εὐτυχὴς ἀπ' τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη.

Ἂν δὲν προσπαθοῦμε πράγματι νὰ κάνουμε αὐτό, τότε παίζουμε μόνο μὲ ὡρισμένες ἰδέες.

Ἡ κατανόησις ὅλων αὐτῶν εἶναι ἡ πρακτικὴ Θεοσοφία (δηλ. τὸ πρακτικὸ μέρος τῆς Θεοσοφίας). Καὶ ὄχι μόνο νὰ τείνῃ κανεὶς σὲ ὡρισμένα ἐπιφανειακὰ πράγματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἄλλους.

Αὐτὴ εἶναι, ἐπίσης, ἡ «Θεοσοφία τῆς καρδιᾶς» καὶ μιὰ πρακτικὴ ποὺ ἔχει διαπιστωθῆ.

Ἡ καρδιά, ὑπὸ κάποια ἔννοια εἶναι τὸ κέντρο τῶν συγκινήσεων, τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν. Ἀλλὰ μὲ ἄλλη ἔννοια εἶναι ὁ βυθὸς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς συνειδήσεως. Πρέπει νὰ καταλάβουμε τοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Ἀλλὰ ὁ νοῦς δὲν εἶναι σὲ καλύτερή του κατάσταση μέσα μας.

Πρέπει νὰ ἔχουμε ἕνα νοῦ ἀληθινό, ἐπιστημονικό, λογικό.

Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τότε θὰ ἔχη τοὺς περιορισμούς. Ὁ Χριστὸς εἶπε: Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή.

Εἶναι ὁ Χριστὸς μέσα σου, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης, ὅπως εἶπε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ἔτσι, μ' ἄλλα λόγια, ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωὴ βρίσκονται μέσα μας. Ἐμεῖς, πρέπει νὰ βροῦμε τὸ δρόμο, ποὺ βρίσκεται μέσα μας. Καὶ θ' ἀναπτυχθῇ μπροστά μας, ὅπως ὁ καθεὶς προχωρεῖ.

Ἔτσι, Θεοσοφία εἶναι ἀπὸ μιὰ πλευρά, μιὰ ἐπιστημονικὴ λογική. Ἀλλὰ συγχρόνως εἶναι αὐτὸ ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ ὀνομάσουμε «ποίηση τῆς ἀληθείας». Ἐκείνης τῆς ἀληθείας, ποὺ εἶναι ἐπίσης ὀμορφιά. Ἔχει λεχθεῖ πὼς ἡ Μονὰς ἐντός μας, ὅπως σχηματίζεται ξεδιπλώνεται στὶς διαφορετικὲς καταστάσεις τῆς ὕλης. Περνάει ἀπὸ διαφορετικὲς φάσεις. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ὑπάρχει ὁ ἐνορατικὸς ἄνθρωπος. Ἔπειτα ἀναπτύσσει τὴν ἱκανότητα ἢ ἐκδηλώνει τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπη τὰ πράγματα σὲ προοπτικὴ καὶ νὰ σκέφτεται λογικά, μὲ ἀκολουθία.

Καὶ ἐπειδὴ ἐκδηλώνεται ἀπὸ μέσα της, ἡ αἴσθησις γιὰ πράγματα εἶναι ὅπως ἡ Μουσική, ἡ Ἀρχιτεκτονική.

Μ' ἄλλα λόγια, ὅλες αὐτὲς οἱ αἰσθήσεις εἶναι μέσα στὸν κάθε ἄνθρωπο. Ἔτσι, στὶς μελέτες μας πρέπει νὰ σκαλίζουμε ὅλα αὐτὰ τὰ πεδία.

Πρέπει νὰ εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ ἔχουμε ἐμπειρία τῆς ζωῆς μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς τρόπους.

Αὐτὸ εἶναι, πράγματι, ἡ ἐμπειρία στὸ βάθος τῆς φύσεώς μας.

Ἂν διαβάσουμε τὰ ὡραιότερα κομμάτια τῆς λογοτεχνίας, οἱασδήποτε χώρας, θὰ βροῦμε ἐκεῖ τὰ χαρίσματα τῆς διαισθήσεως. Σαφήνεια, λογική, ἀκρίβεια. Καὶ συγχρόνως, θὰ βροῦμε στοιχεῖα ἐκτιμήσεως διαφορετικοῦ εἴδους. Καὶ συγχρόνως θὰ βροῦμε ἰδιότητες ποὺ ἀνήκουν στὴ βαθύτερη φύσι μας.

Ἔτσι, δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ γνωρίζουμε τὴν ἀλήθεια μὲ τὸ μυαλό μας. Πρέπει νὰ τὴν γνωρίζουμε μὲ τὸ ἴδιο μας τὸ εἶναι.

Τὸ λέω αὐτὸ γιὰ νὰ δείξω πὼς ἡ ζωὴ μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ διαφορετικὴ πεῖρα γιὰ τὸν καθένα μας.

Αὐτὴ τὴ στιγμὴ οἱ ἀντιδράσεις μας εἶναι ἐπιφανειακές. Ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μιὰ διαφορετικὴ ἀνταπόκριση πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα, ἡ ὁποία θὰ ἀποκαλύψῃ κάτι ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀτομικότητός του: Τὸ μυστήριο ποὺ εἶναι ἐντός μας.

Ἀντιδροῦμε ὄχι μόνον πρὸς τὴν μορφή, ἀλλὰ πρὸς τὴν ζωή, ποὺ εἶναι ἐντὸς τῆς μορφῆς. Ἔτσι ὑπάρχει ἡ δυνατότης νὰ φέρῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸ νὰ καρποφορήσῃ.

Τὰ λέω αὐτὰ γιὰ νὰ δείξω τί εἶναι ἡ Θεοσοφία, ποιὸς εἶναι ὁ σκοπός μας, δηλ. τί κάνουμε. Ὁ καθένας μας πρέπει νὰ ζήσῃ τὴ ζωή του μὲ νοημοσύνη. Ὄχι τελείως νὰ ἐπηρεάζῃ τὶς ἰδέες του ἀπὸ τὶς ἰδέες καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἄλλων.

Ἂν κάποιος πρέπει νὰ ζήσῃ πραγματικὰ μὲ νοημοσύνη καὶ συνειδητά, πρέπει νὰ ζήσῃ μακρυὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Λέτε κάτι καὶ ἐγὼ ἀντηχῶ αὐτὴ τὴν ἰδέα. Τότε δὲν χρησιμοποιῶ τὴν νοημοσύνη μου. Ζῶ μὲ δανεισμένες ἰδέες.

Αὐτὴ εἶναι ἡ κατάστασις τῶν περισσοτέρων μας ὅσον ἀφορᾶ τὰ ζητήματα τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα συνίσταται στὸ νὰ ζήσουμε μ' ἕνα διαφορετικὸ τρόπο. Μὲ ἀληθινὴ ἐξυπνάδα, μὲ πραγματικότητα, ὥστε νὰ εἴμεθα ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἐδάφους τῆς ἀληθείας, ὅσην ἀλήθεια ἔχομεν ἐπιτύχει. Ἔτσι μιὰ τέτοια ἄποψις θὰ φανῆ στὸν κάθε ἁπλὸ ἄνθρωπο. Δὲν εἶναι πρόβλημα ἑνὸς Ἰνδοῦ, Σουηδοῦ, Γάλλου, ἢ Κινέζου, εἶναι πρόβλημα γιὰ κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξι ἰδιαίτερα.

Καὶ ἐὰν ἀναπτυχθῆ ἡ Θεοσοφία στὴν πραγματική της φύση θὰ προσελκύση τὴν νέα γενηὰ καὶ θὰ δώση πνοὴ καὶ στὶς παληὲς γενεές. Δὲν πρέπει νὰ νομίζουμε ὅτι ὑπάρχει τόση βασικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων. Οἱ νέοι εἶναι στὴν πορεία τους νὰ γίνουν γέροι. Βασικὰ ἡ φύσις τους εἶναι ἴδια. Ὁ γέρος μπορεῖ νὰ γίνη νέος στὴν καρδιά. Ἔτσι βλέπουμε ὅτι εἶναι ἡ ἀλήθεια ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ προσελκύση ὅλους. Καὶ ἡ Θεοσοφία εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια — παρ' ὅλον ὅτι ἕνα μικρό της μέρος ἀντιλαμβανόμεθα. Εἶναι σὰν νὰ βλέπουμε τὸν οὐρανὸ ἀπὸ ἕνα μικρὸ παράθυρο μέσα ἀπὸ μία φυλακή. Δὲν μποροῦμε πραγματικὰ νὰ ἀντιληφθοῦμε τί εἶναι ἡ Θεοσοφία. Βλέπουμε ἕνα μικρὸ μέρος της θαμπά.

Ἐὰν ἀντιληφθοῦμε αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, τότε βλέπουμε ὅτι ἡ Θεοσοφία εἶναι μιὰ ὁδὸς Ἐρεύνης — Κατανοήσεως — καὶ Ἀνακαλύψεως. Δὲν εἶναι θέμα νὰ ἀποστηθίζουμε καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνουμε. Τὸ θέμα εἶναι νὰ δημιουργήσουμε τὴ δική μας ἀντίληψη καὶ κατανόηση. Μὲ ἄλλα λόγια αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος ποὺ ἡ ζωὴ μπορεῖ νὰ εἶναι δημιουργικὴ στὴν πραγματική της ἔννοια.

Αὐτὸς αἰσθάνομαι ὅτι εἶναι ὁ σκοπός μας. Ἀλλὰ ὁ καθένας ἔχει τὸν δικό του δρόμο νὰ βαδίζη. Καὶ ὁ καθένας δεσμεύεται ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ὥστε νὰ παρουσιάζη τὴ Θεοσοφία κατὰ τὸν δικό του τρόπο. Ὡρισμένα πράγματα ὅλοι τὰ βλέπουμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Ὅλοι οἱ καλλιτέχναι βλέπουν τὸν οὐρανόν, τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Ἀλλὰ ἅμα τοὺς ζητήσης νὰ τὰ ζωγραφίσουν, ὁ καθένας ζωγραφίζει διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἔτσι καὶ ἡ κατανόησή μας εἶναι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Πρέπει νὰ βγῆ ἀπὸ μέσα μας, ἀπ' τὴν ὅλη μας ἐμπειρία καὶ τὴν ἔρευνα.

Ἔτσι, πρέπει νὰ γίνωμε πρῶτα Θεόσοφοι μέσα μας πρὶν γίνουμε ἱκανοὶ νὰ διδάξωμε τὴ Θεοσοφία στοὺς ἄλλους. Ἐγὼ νομίζω ὅτι γιὰ νὰ εἶναι κανένας Θεόσοφος πρέπει νὰ εὑρίσκεται σὲ ἁρμονία μὲ τὴν ἀλήθεια. Δὲν συνίσταται στὸ νὰ ἔχωμε μιὰ ετικέττα. Στὴν οὐσία εἶναι τὸ νὰ ζοῦμε χωρὶς πινακίδα. Διότι, δὲν πρέπει νὰ ὑποκρινώμεθα ὅτι εἴμεθα Χριστιανοί, οὔτε Ἰνδουισταί, οὔτε Βουδδισταί, ἢ Μουσουλμάνοι. Εἴμαστε ἁπλῶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις. Ὑπάρχουν ἑπτὰ κύριες ἀρχὲς στὴν ὕπαρξί μας. Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ ἀρχές. Ὁμιλοῦμε περισσότερο περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι γένος. Ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει ἐθνικότητα. Δὲν ἔχει φυλή. Δὲν ἔχει οὔτε καὶ θρησκεία. Διότι αὐτὴ αὕτη ἡ φύσις της εἶναι ἡ θρησκεία της. Ἔτσι τὸ νὰ ζοῦμε ἐδῶ κάτω στὸν κόσμο ὅπως ἡ ψυχὴ ζεῖ ἐκεῖ πάνω. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος, νὰ ζοῦμε στὸ Φῶς. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος νὰ γίνη γνωστὸ αὐτὸ τὸ μέρος τῆς Θεοσοφικῆς Ἀληθείας.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Θεοσοφία καὶ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα

Ἡ ὁμιλία τοῦ ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

ΜΕ μεγάλη χαρὰ καὶ μὲ ὅλη μας τὴν ἀδελφικὴ ἀγάπη σᾶς ὑποδεχόμεθα στὰς Ἀθήνας, πόλι ἀρχαία μὲ ἱστορία καὶ προϊστορία πνευματική. Ἡ πρὸς ὑμᾶς ἀγάπη μας ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴ βαθειά μας πεποίθησι τῆς ἀγάπης γιὰ κάθε ἄνθρωπο, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀντίληψι ὅτι αὐτὴ ἀπευθύνεται σὲ ἀδελφοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν τὶς ἴδιες μὲ ἡμᾶς πεποιθήσεις γιὰ τὴν παγκόσμια ἀδελφότητα τὸ σεβασμὸ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἀναζήτησι τῆς ἀληθείας χωρὶς προκαταλήψεις. Εἶναι αὐτὲς οἱ ἀρχὲς τῆς Ἑταιρίας μας. Τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τόσο ἐπιγραμματικὰ εἶπε ἄλλοτε ὁ σεβαστός μας Πρόεδρος, ὁ ἀδελφὸς Σρὶ Ράμ: «Νοῦς χωρὶς φραγμούς. Καρδία χωρὶς σύνορα»

Ἡ ἀλήθεια! Λέξι μαγική, ἔννοια μεγάλη. Εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἠμπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Ὁ ἄνθρωπος! Ἡ ὑπέροχη αὐτὴ μορφὴ τοῦ πλανήτη μας ποὺ ἐκδηλώνει νόησι, ποὺ διανοεῖται, ποὺ ἔχει συνείδησι, ποὺ σχηματίζει γνωστικὸ περιεχόμενο, ποὺ ἐκδηλώνει συναισθήματα, ποὺ ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ ἐνάρετος συνειδητά, ποὺ δύναται νὰ γίνῃ ἠθικὸς στὶς ἐκδηλώσεις του πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ποὺ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀγάπη σὲ κάθε ὂν ποὺ δύναται ν' ἀποβῇ δίκαιος. Ἔχει λοιπὸν μεγάλη ἀξία ἡ ἀνθρωπίνη ὑπόστασις.

Ὁ ἄνθρωπος ἐρευνᾷ τὴν Φύσι, τὴ μεγάλη αὐτὴ πραγματικότητα, τὴν ἄπειρη καὶ ἀτελεύτητη, μὲ τὰ μέσα ποὺ τοῦ παρέχουν οἱ δυνατότητες τῆς μορφῆς του. Οἱ δυνατότητες ὅμως αὐτὲς ποὺ διαθέτει ὁ ἄνθρωπος εἶναι λίγες, εἶναι περιωρισμένες. Διαθέτει ὁ ἄνθρωπος τὰ αἰσθητήρια καὶ τὴν διανόησι. Μὲ τὰ μέσα ὅμως αὐτὰ μόνον τὰ ὑλικὰ πράγματα τῆς Φύσεως ἠμπορεῖ νὰ ἐρευνήσῃ. Καὶ ὁ κάθε ἄνθρωπος καὶ ὁ ἐπιστήμων. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἰδίως τοὺς τελευταίους αἰῶνας, ἔδωσε πολλὲς ἀλήθειες στὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ περιωρισμένες μόνον στὰ ὑλικὰ πράγματα.

Ἡ ἄπειρος ὅμως Φύσις ἔχει δύο ὄψεις. Τὴν ἐξωτερική, τὴν ὑλική, πού, καθὼς εἴπαμε, ἐρευνᾷ ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὴν ἐσωτερική, τὴν πνευματικὴ ὄψι, ποὺ μόνον οἱ ἐνάρετοι καὶ σοφοὶ ἠμπόρεσαν νὰ ἐρευνήσουν. Ἡ ἀγνότης τους τοὺς ἐπέτρεψε νὰ λάβουν γνώσεις, δηλαδὴ νὰ μάθουν ἀλήθειες καὶ γιὰ τὴν πέραν τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως πραγματικότητα. Γιὰ κόσμους θείους. Καὶ τὶς εὐρύτερες αὐτὲς ἀλήθειες νὰ τὶς δώσουν καὶ σὲ ἄλλους, σὲ ὅσους ἦσαν ἐνάρετοι καὶ δίκαιοι καὶ εἶχαν τὴν προδιάθεσι νὰ τὶς μάθουν. Νὰ τὶς δώσουν στὶς ὥριμες ψυχές.

Μὲ αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπο προέκυψε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ Θ ε ο σ ο φ ί α, ποὺ εἶναι ἡ σοφία τῶν θείων ὄντων καθὼς τὴν ἔχει ὁρίσει καὶ ἡ σεβαστὴ ἱδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ε. Μπλαβάτσκυ.

Τὶς βαθύτερες αὐτὲς ἀλήθειες, τὶς πνευματικὲς ἀλήθειες, ἠμπορεῖ ὁ χωρὶς κακίες, πάθη καὶ προλήψεις, ἀγνὸς ἐρευνητὴς νὰ μελετήσῃ ἂν ἀνατρέξῃ στὶς ἀρχαῖες ἐσωτερικὲς παραδόσεις, κάθε χώρας καὶ ἐπο-

χῆς. Οἱ παραδόσεις αὐτὲς δίδουν γνώσεις ἀπὸ τὴν θεοσοφία γνώσεις φιλοσοφικὲς πολύτιμες γιὰ μιὰ ὥριμη ψυχή. Δίδουν ὅμως ἀκόμη καὶ ἄλλες γνώσεις βαθύτερες τῆς θεοσοφίας, ποὺ οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ τὶς μετέδωσαν μὲ ἀλληγορίες καὶ σύμβολα. Γιατί, καθὼς ἔλεγαν, ἐδῶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, οἱ Πυθαγόρειοι: «οὔ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι ρητά».

⁂

Τὰ μέλη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχὲς τῆς Ἑταιρίας μας, ἠμποροῦν χωρὶς κανένα περιορισμό, νὰ ἀνατρέχουν στὶς ἀρχαῖες αὐτὲς ἐσωτερικὲς παραδόσεις κάθε χώρας, γιὰ νὰ μάθουν βαθύτερες ἀλήθειες, γιὰ νὰ εὕρουν βαθύτερες γνώσεις πνευματικές.

Ἔτσι ἐδῶ στὰς Ἀθήνας λειτουργεῖ καὶ μία θεοσοφικὴ Στοὰ ποὺ φέρει τὸ ὄνομα «Ἀθηνᾶ», τὸ τιμητικὸ αὐτὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας Θεᾶς τῆς Σοφίας. Τὰ μέλη τῆς Στοᾶς αὐτῆς ἔχουν σὰν ἔργο, γενικῶς μὲν τὴν σπουδὴ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, εἰδικῶς δὲ τὴ μελέτη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς σοφίας, τῆς Ἑλληνικῆς θεοσοφίας. Μέσα βέβαια στα πλαίσια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐν Ἑλλάδι.

Σὰν Ἕλληνες ποὺ εἴμεθα, μᾶς προσείλκυσε τὸ ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Τοῦτο μᾶς συγκινεῖ. Καὶ μᾶς ἔρριψε μὲ χαρὰ στὴ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς θεοσοφίας, τῆς κοσμοθεωρίας της καὶ τῆς πνευματοδοξίας της.

⁂

Τὸ ἀρχαῖο πνεῦμα τῆς πατρίδος μας εἶχε καθὼς εἶναι γνωστό, πολλὲς ἐκδηλώσεις. Θὰ ἀναφέρωμε τὶς κυριώτερες.

Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν φιλοσοφία. Τὴν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἐδίδαξαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι. Ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους αὐτοὺς πολλοί, ὅπως οἱ Πυθαγόρειοι, οἱ Ὀρφικοί, οἱ Προσωκρατικοὶ σχεδὸν ὅλοι καὶ ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς Στωϊκοὺς καὶ τοὺς Νεοπλατωνικοὺς διετύπωσαν φιλοσοφικὲς ἰδέες ἐσωτερικὲς γιὰ τὴν κοσμογονία, τὶς λειτουργίες τῆς Φύσεως, τὴν ψυχή, τὸν ἄνθρωπο καὶ τοὺς Θεούς. Ἰδέες θεοσοφικὲς κατὰ τὴν προέλευσι.

Ἄλλη ἐκδήλωσι τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἦσαν οἱ ἀρχὲς τῆς ἀρετῆς, τῆς ἠθικῆς, οἱ σχέσεις τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν Πολιτεία κ.ἄ. Μὲ ἀντιπροσωπευτικοὺς τύπους τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Σωκράτη.

Ἡ τέχνη πάλι, ποὺ τόσο ἤκμασε στὴν Ἑλληνικὴ ἀρχαιότητα, ἀποτελεῖ ἄλλη ἀξιόλογη ἐκδήλωσι τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ τέχνη τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦτο πολὺ ἐπηρεασμένη στὶς διάφορες μορφές της ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ παράδοσι τῆς ἀρχαίας λατρείας. Θὰ φέρουμε σὰν παράδειγμα στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τὸν Παρθενῶνα, στὴ γλυπτικὴ τὸν Ἑρμῆ τοῦ Πραξιτέλη καὶ στὸ θέατρο τὸ ἀρχαῖο δρᾶμα, ποὺ ἀρχή του εἶχε τὰ παθήματα τοῦ Διονύσου, ὑπόθεσι δηλαδὴ ἐσωτερικῆς μορφῆς.

Ἡ σπουδαιότερη ὅμως ἐκδήλωσι τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἦτο ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ σοφία τῶν Ναῶν καὶ τῶν Ἱερῶν. Μιὰ βαθύτερη σοφία μιὰ πολὺ βαθειὰ θεοσοφία. Ἡ μελέτη δὲ τῆς βαθύτερης αὐτῆς Ἑλληνικῆς θεοσοφίας, καθὼς εἴπαμε, ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια ἔργα τῆς Στοᾶς «Ἀθηνᾶ».

⁂

Ἡ θεοσοφία ὅμως αὐτὴ εἶναι διατυπωμένη συμβολικά, μὲ ἀλληγορίες, μὲ εἰκόνες μὲ μύθους. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία.

Μελετοῦμε λοιπὸν στὴ Στοά μας μὲ ἀγάπη καὶ τὸν πολύτιμο αὐτὸ θησαυρὸ ποὺ λέγεται Ἑλληνικὴ Μυθολογία. Μὲ σύστημα καὶ μὲ περίσκεψι. Καὶ τοῦτο γιατὶ ἡ πεῖρα μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι οἱ πρωταρχικοὶ μῦθοι ποὺ συνέθεσαν οἱ σοφοὶ τῶν ἀρχαίων Ἱερῶν, γιὰ νὰ κρυπτογραφήσουν τὶς αἰώνιες καὶ πανανθρώπινες πνευματικὲς ἀλήθειες, ἔχουν πάθει πολλὲς ἀλλοιώσεις καὶ

προσθῆκες βέβηλες κατὰ τοὺς κατόπιν χρόνους. Ἐπίσης καὶ μῦθοι ὁλόκληροι ἔχουν συντεθεῖ κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους ποὺ καμμία δὲν ἔχουν σχέσι μὲ τοὺς γνησίους ἀρχικοὺς μύθους.

Μεγάλη λοιπὸν προσοχὴ χρειάζεται γιὰ τὸ ξεκαθάρισμα τῶν μύθων καὶ τὸ ξεχώρισμα τοῦ γνησίου ἀρχικοῦ στοιχείου ἀπὸ τὸ νεώτερο στοιχεῖο ποὺ τὸ ἔχει νοθεύσει.

Ἀπὸ τὶς μελέτες μας ποὺ ἔχουμε κάμει ἐπάνω στὸ ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας βγαίνει ἀβίαστα τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι οὔτε ἀπὸ πρωτογόνους ἀνθρώπους ἔχουν συντεθεῖ, οὔτε τὸ περιεχόμενό τους σημαίνει πράγματα ἀσήμαντα, ὅπως π.χ. τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, καθὼς νομίζουν μερικοί. Γιατὶ τὰ φαινόμενα αὐτὰ θὰ μποροῦσαν νὰ ἐκφρασθοῦν χωρὶς τὶς ἀλληγορίες τῶν μύθων.

Οἱ γενεαλογίες τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης ἢ οἱ μεταμορφώσεις τοῦ Διονύσου, γιὰ νὰ περιοριστοῦμε σ' αὐτὰ τὰ δύο παραδείγματα, εἶναι ἀλληγορίες ποὺ κρύβουν βαθειὲς ἔννοιες πνευματικὲς τῆς Ἑλληνικῆς Θεοσοφίας, οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται σὲ ζητήματα ὑψηλὰ τῆς ἐσωτερικῆς γνώσεως γιὰ τὴν τύχη τοῦ ἐξελισσομένου ἀγνοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τὴν ἄνοδο αὐτοῦ σὲ θείους κόσμους. Σὲ κόσμους ποὺ τοὺς κυβερνᾶ ἡ ἀγάπη, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ δικαιοσύνη. Ὅπου βασιλεύει ἡ εἰρήνη, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία.

Αὐτὲς εἶναι, ἀγαπητές μας ἀδελφαὶ καὶ ἀδελφοί, οἱ ἀσχολίες μιᾶς ἀδελφικῆς σας Θεοσοφικῆς Στοᾶς στὰς Ἀθήνας, ποὺ ἔκρινα σκόπιμο νὰ σᾶς τὶς γνωρίσω, ἀφοῦ μᾶς ἐκάματε τὴ τιμὴ νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴ Χώρα μας, στὴν ὁποία ἀπὸ τοὺς πολὺ παληοὺς καιροὺς ἐλατρεύτηκε, σὰν θεά, ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ πρὸς τὰ ἔσω στροφὴ

Ἡ ὁμιλία ΕΛΕΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

Ἂν κανεὶς ἔχει ἐμβαθύνει στὴ λέξη «Θεοσοφία» καὶ ἂν ἔχει νοιώσει τὸ πραγματικό της νόημα, θὰ ἀνακαλύψη, ὅτι ἡ λέξη «Ἑταιρία» περιορίζει καὶ πολλὲς φορὲς δογματίζει αὐτὸ ποὺ δὲν μπορεῖ ἀπὸ τὴν φύση του νὰ μπῆ σὲ περιορισμοὺς καὶ δόγματα.

Ἂν κανεὶς λοιπὸν βλέπει ἔτσι τὰ πράγματα, αἰσθάνεται πραγματικὴ χαρά, ὅταν, ἂν καὶ ἀνήκει σὲ μιὰ Ἑταιρία καὶ πειθαρχεῖ στοὺς κανονισμούς της, αἰσθάνεται πὼς ἡ ὀργάνωση δὲν τὸν δεσμεύει, οὔτε τὸν ὑποχρεώνει ν' ἀκολουθῆ ὡρισμένο τρόπο σκέψεως.

Τοὐναντίον ἔχει ἀφίσει πλήρη ἐλευθερία στὰ μέλη, ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιὰ μιὰ πραγματικὴ καὶ εἰλικρινὴ ἔρευνα.

Μπορῶ λοιπὸν μὲ χαρὰ νὰ πῶ ὅτι στὸ Ἑλληνικὸ τμῆμα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, μὲ τὴν πλατειὰ ἀντίληψη ποὺ διακρίνει τὴν ἡγεσία της, τὰ μέλη ἐργάζονται μέσα σ' ἕνα θερμὸ ἀδελφικὸ περιβάλλον, ἀπολύτως ὅμως ἐλεύθερα καὶ ἀδέσμευτα στὸν τρόπο τῆς ἔρευνας. Καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν γνώμην μας εἶναι πολὺ σημαντικό, γιατὶ ἔρευνα μὲ περιορισμοὺς καὶ προκαθωρισμένη σκέψη δὲν εἶναι καθόλου ἔρευνα.

Ἔχομε τὴν πεποίθηση πὼς ἡ πρὸς τὰ ἔσω στροφὴ εἶναι ἀπαραίτητη, ἂν θέλουμε νὰ δροῦμε καὶ νὰ συμπεριφερώμεθα σἂν πραγματικὰ ἄτομα. Χωρὶς τὴν γνώση τοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅλες οἱ διδασκαλίες παραμένουν ἁπλὲς ἐξωτερικὲς πληροφοριακὲς γνώσεις.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ἡ ὀρθὴ λειτουργία τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας

Ἡ ὁμιλία τοῦ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας;

Κάθε Θεόσοφος θὰ τὸ ἐκθέση μὲ τὸν δικό του τρόπο, γιατὶ κάθε ἄνθρωπος χρωματίζει τὸ κάθε τι σύμφωνα μὲ τὴν ἐσωτερική του κλίση καὶ διάθεση. Ἔτσι, τὸ ἴδιο πρᾶγμα μπορεῖ νὰ τὸ βλέπουν 100 ἄνθρωποι κατὰ 100 διαφορετικοὺς τρόπους. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ χρῶμα τῶν γυαλιῶν ποὺ φορεῖ καθένας καὶ ποὺ συνήθως παραμορφώνουν τὴν ἀληθινὴ ὄψη τῶν πραγμάτων. Λοιπόν, νομίζω ὅτι τὸ πραγματικὸν ἔργον τῆς Θ.Ε. πρέπει νὰ εἶναι νὰ σπάση ὅλα τὰ χρωματιστὰ γυαλιά, ὥστε νὰ ἰδοῦν οἱ ἄνθρωποι τὰ πράγματα ὅπως εἶναι καὶ ὄχι ὅπως τὰ φαντάζονται, μὲ βάση τὶς κρυφὲς ἐπιθυμίες τους, τὶς ἀδυναμίες τους καὶ τὶς διαθέσεις τους.

«Οὐδεμία θρησκεία ὑπερτέρα τῆς Ἀληθείας». Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς Θ.Ε., ὅπως τὸ διετύπωσε ἡ ἱδρύτριά της Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ.

Συνεπῶς, τὸ ἰδεῶδες τῆς Θ.Ε. εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ ὄχι οἱ διάφορες θρησκεῖες, οἱ διάφορες πίστεις τῶν ἀνθρώπων.

«Οὐδεμία θρησκεία ὑπερτέρα τῆς Ἀληθείας». Συνεπῶς, ὅποιος εἶναι προσκολλημένος σὲ μιὰ θρησκεία, σὲ μιὰ πίστη, μὴ ἐπιθυμώντας νὰ ἐρευνήση γιὰ τὴν Ἀλήθεια, αὐτός, ὁ φανατικός, δὲν πρέπει νὰ αἰσθάνεται ἄνετα μέσα στὴ Θ.Ε.

Ἡ Θ.Ε. δὲν εἶναι Ἑταιρία μυστική. Οἱ σκοποί της εἶναι σαφεῖς καὶ συγκεκριμένοι καὶ ἐκτίθενται δημοσίως.

Κάθε ἐθνικὸν τμῆμα τῆς παγκοσμίου Θ.Ε. πρέπει νὰ τοὺς μελετᾶ καὶ νὰ προωθῆ τὴν πραγματωσή τους. Φανερόν, λοιπὸν εἶναι ὅτι ἡ ὀρθὴ λειτουργία τῆς Θ. Ε. εἶναι νὰ μελετᾶ καὶ νὰ προωθῆ τὴν πραγμάτωση τῶν τεθειμένων

Ξεκινῶντας λοιπὸν μὲ ἁγνὲς εἰλικρινεῖς προθέσεις γι' αὐτὴ τὴν ἐργασία βρήκαμε ὅτι πολὺ μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήση ἡ μελέτη τῶν ἀπόψεων τοῦ Κρισναμοῦρτι.

Ἡ Στοὰ «Ἀλκυὼν» ἀσχολεῖται μ' αὐτὴ τὴν μελέτη, ὄχι γιὰ νὰ γίνη ὁ Κρισναμοῦρτι ἡ αὐθεντία μας, ἀλλὰ ἁπλῶς νὰ μᾶς βοηθήση γιὰ μιὰ βαθύτερη ἀτομικὴ ἐργασία.

Οἱ ἀπόψεις τοῦ Κρισναμοῦρτι, κατὰ τὴν γνώμη μας εἶναι ἄξιες ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ὅτι τὸ εἰρηνικὰ ἐπαναστατικὸ περιεχόμενό τους εἶναι βέβαιο πού, ἂν ὁ ἄνθρωπος μπορέση νὰ τὸ κατανοήση καὶ νὰ πραγματοποιήση γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν ἀλήθεια του, ἴσως παύσει νὰ παίρνη μέρος στὴ σύγκρουση, ἀγωνία καὶ θλίψη ποὺ μαστίζει τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἔτσι ἐλευθερωνόμενος, νὰ γίνη ἕνας φωτεινὸς φάρος ἀγάπης καὶ κατανοήσεως γιὰ τοὺς συνανθρώπους του.

σκοπῶν της.

Νὰ συμπεριλάβωμε σὲ δύο μόνον λέξεις τὸ σύνολον τῶν προσπαθειῶν της:

Ἀγάπη καὶ Γνῶσις. Πράγματι, ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς σκοπούς της ἀποβλέπει στὴν Ἀγάπη. Οἱ ἄλλοι δύο ἀποβλέπουν στὴ Γνώση, στὴν ἀναζήτηση τῆς Ἀληθείας.

Μὲ τὴν ἐνθάρρυνση τῆς συγκριτικῆς μελέτης τῶν θρησκειῶν, τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, θὰ ἀφαιρεθοῦν οἱ παρωπίδες ποὺ φορεῖ κάθε ἄνθρωπος, ἀπὸ μικρὸ παιδὶ καὶ ποὺ τὸν κάνουν νὰ νομίζη ὅτι δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ἐκεῖνο ποὺ αὐτὸς βλέπει. Ἡ συγκριτικὴ μελέτη θὰ τοῦ δείξη ὅτι ἡ Ἀλήθεια εἶναι πολυεδρική, ὅτι ἔχει πολλὲς ὄψεις, καὶ ἔτσι τὰ φράγματα τῆς μονομερείας καὶ τοῦ φανατισμοῦ θὰ μαραθοῦν καὶ θὰ πέσουν.

Καὶ ἡ ἔρευνα τῶν ἀνερμηνεύτων νόμων τῆς φύσεως καὶ τῶν δυνάμεων ποὺ βρίσκονται σὲ λανθάνουσα κατάσταση μέσα στὸν ἄνθρωπο, θὰ τοῦ δείξη ὅτι ὁ κόσμος εἶναι πολὺ πλατύτερος ἀπὸ ὅσο τὸν ἐνόμιζε καὶ ὅτι οἱ δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τεράστιες.

Ἐδῶ ὅμως ἐμφωλεύει ἕνας μεγάλος κίνδυνος. Ὁ κίνδυνος τῆς παρερμηνείας καὶ τῆς παρεξηγήσεως. Ὑπάρχουν ἀνερμήνευτοι Νόμοι τῆς Φύσεως, τοὺς ὁποίους οἱ Θεόσοφοι ἐρευνοῦν, ὑπάρχουν μέσα στὸν ἄνθρωπο λανθάνουσες δυνάμεις, τὰς ὁποίας ὁ Θεόσοφος ἐρευνᾶ καὶ δύναται νὰ ἀναπτύξη. Νὰ τοὺς φέρη ἀπὸ τὴν λανθάνουσαν κατάστασιν, ἀπὸ τὴν κατάστασιν ἐν δυνάμει, εἰς τὴν κατάστασιν ἐν ἐνεργείᾳ. Ἡ παρερμηνεία εἶναι νὰ νομίζη ὅτι τὸ κατώρθωσε. Νὰ νομίζη ὅτι ἐγνώρισε κατὰ βάθος τοὺς κεκρυμμένους Νόμους τῆς Φύσεως. Νὰ νομίζη ὅτι ἀνέπτυξε τὰς λανθανούσας δυνάμεις.

Τραγικὴ παρεξήγησις, ποὺ ὁδηγεῖ σὲ φαντασιώσεις, σὲ ἐγωπάθειες, σὲ φανατισμούς, σὲ διανοητικὲς παρακρούσεις. Δὲν εἶναι ὑπεύθυνη ἡ Θ.Ε. γι' αὐτὲς τὶς παρεκτροπὲς ποὺ ἔχουν θλιβερὰ ἀποτελέσματα.

Δὲν φταίει ἡ Θ.Ε., οὔτε ἡ Θεοσοφία, ἐὰν οἱ σπουδασταί της, ἀντὶ νὰ ἀκολουθοῦν τὰ ἀκαδημαϊκὰ μαθήματα τῆς Θεοσοφίας, φοιτοῦν εἰς ὕποπτα φροντιστήρια, τὰ ὁποῖα ὑπόσχονται τὴν Γνῶσιν καὶ παρέχουν τὴν σύγχυσιν.

Ἡ γνῶσις τῆς Ἀληθείας δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς Θεοσοφίας. Ἡ Ἀλήθεια ὑπάρχει στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ πολλὰ εἶναι τὰ μονοπάτια ποὺ ὁδηγοῦν στὴν Ἀλήθεια. Ἀκόμη καλύτερα ἂν ποῦμε ὅτι καθένας πρέπει ν' ἀνοίξη τὸ δικό του τὸ μονοπάτι, γιὰ νὰ φθάση στὴν Ἀλήθεια. Ἀλλὰ περισσότερα εἶναι τὰ μονοπάτια ποὺ ὁδηγοῦν στὸν κρημνό. Καὶ αὐτὰ τὰ μονοπάτια πρέπει νὰ προσέχουμε μήπως μᾶς παραπλανήσουν.

Πολλοὶ παρουσιάζονται διδάσκαλοι καὶ ψευδοπροφῆται. Ἡ ἐπιπολαιότης τῶν ἀνθρώπων εἶναι πάντοτε πρόθυμη νὰ τοὺς ὁδηγήση νὰ παραδοθοῦν μὲ κλειστὰ τὰ μάτια στὸν πρῶτο τυχόντα. Καὶ ἔτσι οἱ σειρῆνες καθυστεροῦν τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ Ὀδυσσέως στὴν Ἰθάκη.

Εἶναι ἡ Θ.Ε. μισαλλόδοξη; Κάθε ἄλλο. Ἡ Θ.Ε. εἶναι πρόθυμη νὰ χειροκροτήση κάθε ὀρθὴ κίνηση, εἴτε προέρχεται ἀπὸ τοὺς κόλπους της, εἴτε ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλου. Ἀλλὰ μόνον τὴν ὀρθὴ κίνηση. Ὄχι τὴ λανθασμένη. Δὲν ἀποτελεῖ μισαλλοδοξία νὰ ὑποδεικνύη κανεὶς θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ τὴν ἀποχὴ ἀπὸ τὴν λανθασμένη κίνηση, εἴτε αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ πνεῦμα ἀπάτης, εἴτε ἀπὸ πνεῦμα

ὠφελείας.

Ἡ ἐλευθερία νὰ ἀκολουθῇ καθένας ἐκεῖνο ποὺ νομίζει ὀρθόν, εἶναι ἀπόλυτη μέσα στὴ Θ.Ε. Ἀλλὰ ἀπόλυτον εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ καθένας τὴ γνώμη του γιὰ τὸ καθέ τι. Καὶ καθένας κρίνει σύμφωνα μὲ τὴ διάνοιά του καὶ ἀποφασίζει κατὰ τὴν κρίση του. Ἐλευθερία σκέψεως δὲν εἶναι μόνον τὸ δικαίωμα ποὺ ἔχει καθένας νὰ σκέπτεται ἐλευθέρως, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑποχρέωση νὰ ἐπιτρέπῃ στὸν καθένα νὰ σκέπτεται κατὰ τὸν τρόπο του.

Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καλῶς ὅτι ἡ Θ.Ε. δὲν εἶναι σχολεῖον Ἀποκρυφισμοῦ καὶ μαγείας.

Ὁ Ἀποκρυφισμὸς ὑπάρχει, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἔργον τῆς Θ.Ε. νὰ τὸν διδάξῃ στὰ Μέλη της. Ἡ Θ.Ε. ἔχει καθῆκον νὰ διδάξῃ τὴν Ἀγάπη καὶ τὴν ἔρευνα τῆς ἀληθείας. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ δὲν εἶναι ἔργον της.

Ἀκόμη περισσότερον δὲν εἶναι ἔργον διαφόρων αὐτοχειροτονήτων διδασκάλων τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζονται ὡς θεόπνευστοι ἢ ἐμπνευσμένοι, εἴτε ὑπὸ κάποιου Γιόγκι, εἴτε ὑπὸ μορφὴν ἐντεταλμένων μυστικῶν Ἑταιριῶν, αἱ ὁποῖαι παρέχουν σοφίαν δι' ἀλληλογραφίας καὶ ἐπὶ καταβολῇ διδάκτρων ἢ ἄλλων εἰσφορῶν. Ὁ Ἀποκρυφισμὸς δὲν διδάσκεται οὔτε δι' ἀλληλογραφίας, οὔτε ἀντὶ χρημάτων. «Μὴ εἴπετε τὰ ἅγια τοῖς κυσίν».

Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἀποκτήσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων εἶναι ἡ ἁγνότης τοῦ βίου, ἡ ἁγνότης τῶν προθέσεων καὶ τῶν σκοπῶν. Χωρὶς πραγματικὴν ἁγνότητα δὲν ἀνασύρεται ὁ πέπλος τῆς Ἴσιδος.

Ἡ Θ.Ε. δὲν ἀνασύρει τὸν πέπλον τῆς Ἴσιδος. Διδάσκει ὅμως τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν συνιστᾶ εἰς τὴν ἁγνότητα καὶ τὴν συνιστᾶ εἰς τὰ Μέλη της, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐλεύθερα νὰ τὴν δεχθοῦν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσουν ἢ νὰ τὴν ἀπορρίψουν.

Καὶ ἐδῶ νὰ μὴ γίνῃ παρεξήγησις. Ἁγνότης δὲν εἶναι ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τὴν λειτουργία τῶν Νόμων τῆς Φύσεως. Αὐτὴ εἶναι διαστροφή, ποὺ τὴν υἱοθέτησεν ἡ καλογερικὴ ἀμάθεια καὶ ὁ στεῖρος φανατισμός. Ἡ παραβίασις τῶν Νόμων τῆς Φύσεως, μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀποτελῇ ἁγνότητα, ὁδηγεῖ εἰς διαστροφάς. Ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ ἁγνότητος, ἐννοοῦμεν τὴν ἁγνότητα τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοῦ, τὴν ἁγνότητα προθέσεων καὶ σκοπῶν, ποὺ συμβαδίζει μὲ τὴν ἁγνότητα τῶν σωμάτων, ὅταν εἶναι ἐναρμονισμένα μὲ τοὺς Νόμους τῆς Φύσεως. «Τὸ κατὰ φύσιν ζῆν, ταὐτὸ τοῦ κατ' ἀρετὴν ζῆν», ἔλεγαν οἱ Στωικοί. Εἰς τὴν ἁγνότητα, λοιπόν, τοῦ βίου πρέπει νὰ ἀποβλέπωμεν. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀποκρύφων δυνάμεων, ὄχι. Στὸ περίφημο βιβλίο «Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου», ὁ Διδάσκαλος λέγει: «Μὴν ἐπιθυμῇς ν' ἀποκτήσῃς ψυχικὲς δυνάμεις. Θὰ ἔλθουν ὅταν ὁ Διδάσκαλος κρίνῃ ὅτι εἶναι καλύτερα γιὰ σένα νὰ τὶς ἔχῃς. Ἡ βίαιη ἀνάπτυξή τους φέρνει συχνὰ πολλὲς ἐνοχλήσεις. Ὅποιος ἔχει αὐτὲς τὶς δυνάμεις ξεγελιέται συχνὰ ἀπὸ πλάσματα τῆς φύσεως ποὺ τὸν ἀπατοῦν ἢ γίνεται ματαιόδοξος καὶ νομίζει πὼς εἶναι ἀλάνθαστος. Ὁπωσδήποτε, ὁ χρόνος καὶ ἡ δύναμη ποὺ χρειάζονται γιὰ νὰ τὶς ἀποκτήσῃς, θὰ μποροῦσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ ἐργασία γιὰ τοὺς ἄλλους. Αὐτὲς οἱ δυνάμεις θὰ ἔλθουν κατὰ τὴν πορεία τῆς ἐξελίξεώς σου, π ρ έ π ε ι νὰ ἔλθουν. Κι' ἂν ὁ Διδάσκαλος δῇ πὼς θὰ σοῦ εἶναι χρήσιμο νὰ τὶς ἀποκτήσῃς γρηγορώτερα, θὰ σοῦ πῇ μὲ ποιὸν τρόπο θὰ τὶς ἀναπτύξῃς χω-

ρὶς κίνδυνο. Ὡς τότε, εἶναι καλύτερα χωρὶς αὐτές».

Στὰ λόγια αὐτά, τὰ τόσον ἁπλᾶ καὶ σαφῆ, ἀναγνωρίζει κανεὶς εὐκόλως τὴ φωνὴ τοῦ πραγματικοῦ Διδασκάλου, ποὺ ὁμιλεῖ μὲ σαφήνεια καὶ λέγει μὲ λίγα λόγια πολλὰ πράγματα. Ὅταν, ἀντιθέτως, λείπει ἡ σαφήνεια καὶ περισσεύουν τὰ λόγια, εἶναι εὔκολο κανεὶς νὰ διαπιστώσῃ ὅτι δὲν εἶναι ὁ Διδάσκαλος ποὺ ὁμιλεῖ. «Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γιγνώσκεται».

Εἶναι, λοιπόν, ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρεία Διδάσκαλος Ἀγάπης, Γνώσεως, Ἀρετῆς. Εἶναι ἀκόμη καὶ Διδάσκαλος Ἐλευθερίας. Διότι χωρὶς Ἐλευθερίαν, οὔτε Ἀγάπη, οὔτε Γνῶσις, οὔτε Ἀρετὴ μποροῦν νὰ ὑπάρξουν.

Ἡ Ἐλευθερία τῆς σκέψεως ἰδιαίτερα τονίζεται ἀπὸ τὴ Θ. Ε. Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῆς Θ.Ε. κηρύσσει ὅτι κάθε μέλος εἶναι ἐλεύθερον νὰ δεχθῇ ἢ νὰ ἀπορρίψῃ ὁποιαδήποτε διδασκαλία ἢ γνώμη. Καὶ θερμῶς συνιστᾶ σὲ κάθε μέλος νὰ ἐξασκῇ ἄφοβα τὸ δικαίωμά του νὰ σκέπτεται ἐλευθέρως καὶ ἐλευθέρως νὰ ἐκφράζεται μέσα στὰ ὅρια βέβαια τῆς ἁβρότητος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους. Διότι χωρὶς ἁβρότητα καὶ ἀλληλοσεβασμὸ δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ ὑπάρξῃ κοινωνία πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Αὐτὴ τὴν ἐλευθερία ὀφείλουν νὰ ἀσκοῦν τὰ Μέλη τῆς Θ.Ε.

Πᾶσα θρησκεία εἶναι μία ὁδὸς πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ διάφορα θρησκευτικὰ δόγματα, αἱ διάφοοοι θρησκευτικαὶ ὁμολογίαι, εἶναι διάφοροι δρόμοι πρὸς τὸν Ἕνα Θεόν.

Ν. Λούβαρις

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Πῶς νὰ ἐξασθενήσετε τὴν ὀργάνωσή σας!

1. Μὴν πηγαίνετε στὶς συνεδριάσεις ἢ αργοπορῆτε.

2. Ὅταν μετέχετε τῶν συνεδριάσεων, κατηγορεῖτε τους ἀξιωματούχους καὶ τ' ἄλλα μέλη.

3. Μὴν δέχεσθε ἀξιώματα· εἶναι πιὸ εὔκολη ἡ κριτική, παρὰ η δημιουργικὴ ἐργασία.

4. Γκρινιάζετε, ἂν δὲν σᾶς βάλουν σὲ κάποια ἐπιτροπή· ἂν σᾶς βάλουν, ἀπουσιάζετε.

5. Ἂν ζητήσουν τὴ γνώμη σας για κάποιο σοβαρὸ θέμα, μὴ λέτε τίποτε. Ἀλλά, μετὰ τὴ συνεδρίαση νὰ λέτε δυνατὰ τί θὰ ἔπρεπε νὰ γίνη.

6. Μὴ σκοτίζεστε νὰ ἀποκτήσουν οἱ συνεδριάσεις ἐνδιαφέρον· ἀφῆστε τὸν πρόεδρο νὰ σηκώση τὸ βάρος.

7. Συμφωνῆτε μὲ τὰ λεγόμενα κατὰ τὴν συνεδρίασιν καὶ διαφωνῆτε μὲ ὅλα ἐκτὸς τῆς συνεδριάσεως.

8. Λάβετε ἀπὸ τὴν ὀργάνωσή σας πᾶν ὅ,τι μπορεῖ νὰ σᾶς δώση, ἀλλὰ μὴν δώσετε τίποτε ἐσεῖς.

9. Δέχεσθε τὴν συνεργασία ἄλλων μελῶν, ἀλλὰ μὴ συνεργάζεσθε σεῖς μὲ ἄλλους.

10. Ὅταν κάτι δὲν πάει καλά, ρίχνετε τὴν εὐθύνη στοὺς ἀξιωματούχους.

Πῶς νὰ δυναμώσετε τὴν ὀργάνωσή σας!

1. Θεωρῆτε καθῆκον τὴν τακτικὴ φοίτησι καὶ τὴν ἀκρίβεια.

2. Ἂν οἱ ἀξιωματοῦχοι πέφτουν σὲ λάθη, προσπαθῆτε νὰ τοὺς βοηθᾶτε μὲ συμπάθεια.

3. Νὰ εἶσθε πάντα ἕτοιμοι πρὸς ἀνάληψιν εὐθυνῶν καὶ ν' ἀποδίδετε τὸν καλύτερο ἑαυτό σας.

4. Δίνετε προτίμηση σὲ ἄλλους, καλυτέρους ἀπὸ σᾶς. Ἂν σᾶς ἐκλέξουν, βάλετε ὅλα τὰ δυνατά σας.

5. Δίνετε τὴν εἰλικρινῆ καὶ ἀνεπηρέαστη γνώμη σας, δίχως φόβο ἢ εὔνοια, ἀλλὰ μὲ ἤπιο κ' εὐγενικὸ τόνο.

6. Προσπαθῆτε νὰ γίνωνται πιὸ ἐνδιαφέρουσες οἱ συνεδριάσεις, μὲ τὴν ἐποικοδομητικὴ βοήθειά σας.

7. Ἅπαξ συμφωνήσετε κατόπιν πλήρους ἐξετάσεως, μὴν ἀλλάζετε γνώμη χωρὶς βασίμους λόγους.

8. Καλλιεργῆτε τὸ πνεῦμα τῆς προσφορᾶς στὴν ὀργάνωση, παρὰ τῆς ὠφελείας ἀπὸ αὐτήν.

9. Ἂν δὲν μπορῆτε νὰ ἀναλάβετε σεῖς ἐργασία, τοὐλάχιστον συνεργασθῆτε μὲ τοὺς ἄλλους.

10. Θεωρῆτε τὸν ἑαυτό σας σὰν ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ συμμερίζεσθε τὴν ἀποτυχία των.

Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Γελοιογραφία τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ Π ο ὺ κ (ἔτος 1884) ἐμφανίζουσα τὸν Πάπαν και τον Τεκτονα συγκρουομένους, μὲ τὴν ἐπεξήγησιν: «Πολὺς σαματᾶς, ἀλλὰ ουδεις ποτὲ τραυματίζεται»

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ

ΚΑΡΚΙΝΟΣ - ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΚΑΙ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

Ἐκλογὴ δημοσιευμάτων
τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ὁ Τεκτονισμὸς εἰς τὴν ἐπικαιρότητα! Οἱ διευθυνταὶ πέντε θρησκευτικῶν περιοδικῶν («Τρεῖς Ἱεράρχαι» κ. Βαρυμπομπιώτης, «Ἐνορία» κ. Κεραμίδας, «Σπίθα» ἀρχιμανδρίτης κ. Καντιώτης, «Τύπος Ὀρθόδοξος» ἀρχιμ. κ. Βασιλόπουλος καὶ «Χριστιανικὴ δημοκρατία» κ. Ψαρουδάκης) ἠξίωσαν ἀπὸ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομον ν' ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ ἐράνου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρείας, διὰ τὸν λόγον ὅτι αὐτὴ ἔχει ἱδρυθῆ καὶ διευθύνεται ἀπὸ «ἀνωτάτους

Ϭαθμούχους τῆς Μασονίας», ἡ ὁποία κλπ., κλπ.

Ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρία ἱδρύθη τὸ 1958, τῇ ὑποδείξει τοῦ μεγάλου Ἑλληνοαμερικανοῦ ἐπιστήμονος καὶ μεγάλου εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος Γ. Παπανικολάου κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ πολιτισμένου κόσμου ὑφισταμένων ἀπὸ τῶν παρεμφερῶν Ἑταιριῶν, μὲ σκοπὸν τὴν ὀργάνωσιν τῆς εἰσφορᾶς τῆς ἀπαραιτήτου κατὰ παγκόσμιον ἀναγνώρισιν ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἐπαράτου νόσου.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας διὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κ.κ. Γεωργίου Κατσαράρου, ἰατροῦ, τ. ὑφυπουργοῦ Κοιν. Προνοίας, τ. βουλευτοῦ Πειραιῶς καὶ Νήσων — Ἰωάννου Κοσιακοῦ, ἰατροῦ γεν. δ)ντοῦ Ναυτικοῦ Ἱδρύματος Μ.Τ.Σ., τ. ὑπουργοῦ Κοιν. Προνοίας — Ἀλεξάνδρου Συμεωνίδη, καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης — Ἀλεξάνδρου Τζαζοπούλου, συνταξιούχου δικηγόρου — Νικολάου Σταματοπούλου, βιομηχάνου, γεν. γραμματέως Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν — Ἀθανασίου Παλλάντιου, ἐμπόρου, ἀντιπροέδρου Ἐμπορ. καὶ Βιομ. Ἐπιμελητηρίου Πειραιῶς, Γεωργίου Βογιατζάκη, γεν. δ)ντοῦ Α.Ε. Γεν. Ἀσφαλειῶν ὁ «Φοῖνιξ» — Ἀστερίου Ντάη, προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, τ. ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν, Ἀντωνίου Μαράτου, Πολιτικοῦ Μηχανικοῦ, καθηγητοῦ — Παναγιώτη Κρητικοῦ, καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν — Δημητρίου Θεοδοσιάδη, ἀντιπτεράρχου ἐπιτίμου ἀρχηγοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἀεροπορίας — Τίτου Πέππα.

Ὡς ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς Ε.Α.Ε. οἱ κατὰ νόμον καὶ τὸ καταστατικὸν διοικοῦντες τὴν Ἑταιρίαν πρώην ὑπουργοί, καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ ἐξέχοντες πολῖται, ἅπαντες πιστὰ τέκνα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (οὐδεὶς μὴ Χριστιανὸς καὶ μὴ Ὀρθόδοξος κατὰ σύμπτωσιν μετέχει τοῦ Συμβουλίου, χωρὶς βεβαίως τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι ἀλλόθρησκος δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μετάσχῃ) ἔχοντες ἕκαστος ἐξ αὐτῶν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἐπιζητοῦν νὰ ἔχουν ὡς πιστὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον τὰς εὐχὰς αὐτῆς ἐν τῇ ἐπιτελέσει ἔργου χριστιανικῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπαράστασιν αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον διαβιβάζεται καθ' ἕκαστον ἔτος παράκλησις πρὸς τὸν Προκαθήμενον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ὅπως ἀποδεχθῇ καὶ ἀναλάβῃ τὴν προεδρίαν τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁριζομένης Τιμητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐράνου, Ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Ἑταιρίας ἀνακηρυχθείσης διὰ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἑταιρίας τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης Μητρὸς Φρειδερίκης.

Καὶ ἡ μὲν ἀπόφασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ν' ἀποσυρθῇ φέτος ἀπὸ τὴν προεδρία τῆς τιμητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἀνάκλησις ἐγκυκλίου του περὶ ἐνισχύσεως τοῦ ἐράνου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, δι' ἀναγνώσεως συστάσεων εἰς τὰς ἐκκλησίας κλπ., δὲν ἔφερε κανένα δυσάρεστον ἀποτέλεσμα εἰς τὸν ἔρανον, τὸ προϊὸν τοῦ ὁποίου φέτος ὑπερέβη πᾶν προηγούμενον, ἡ δὲ Ἐκκλησία ἔγινε στόχος σφοδρῶν ἐπικρίσεων ἀπὸ τὸν καθημερινὸ Τύπο γιὰ μισαλλοδοξία καὶ ἀναχρονισμό.

Ἀναδημοσιεύομε τὰ κυριώτερα σχόλια:

ΑΠΛΑ ΚΙ' ΑΛΗΘΙΝΑ

Ἄπαγε τῆς Μασονίας...

Ὑπὸ τοῦ κ. ΣΠ. ΓΙΑΝΝΑΤΟΥ
«Ἐλευθερία» 5—5—1964

Ὑπάρχει ἕνα εἶδος καρκίνου, ἄγνωστο στοὺς ἐπιστήμονες ἀλλὰ γνωστὸν στὸν πολὺ κόσμο. Ὁ καρκίνος ποὺ προσβάλλει τὴ διάνοια μερικῶν συνανθρώπων μας.

— Αὐτὸς ἔχει καρκίνο στό... μυαλό, λένε μερικοὶ φιλόσοφοι τύποι, γιὰ νὰ χαρακτηρίσουν κυρίως τοὺς κατὰ φαντασίαν καρκινοπαθεῖς.

Ὡστόσο ἡ ἀρρώστεια αὐτὴ δὲν προσβάλλει φαίνεται μονάχα τοὺς συνανθρώπους μας αὐτούς, ποὺ φοβοῦνται πὼς μέσα τους ἐνδημεῖ ἀνεκδήλωτη ἀκόμα ἡ τρομερὴ ἀρρώστεια, μὰ κι' ἄλλους. Ἀλλοιῶς δὲν ἐξηγεῖται ἡ περὶ τὰ καρκινικὰ πολυπραγμοσύνη πέντε ἐκδοτῶν θρησκευτικῶν χριστιανικῶν ἐντύπων, θεολόγων ἢ θεολογούντων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ποὺ ἔστειλαν ἕνα βαρύγδουπο μανιφέστο στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, μὲ παραλλήλους ἀποδέκτες τὸ Βασιλιά, τὸν πρωθυπουργό, τὸν ὑπουργὸ Παιδείας καὶ τὶς ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες.

Βέβαια θ' ἀναρωτιέστε τί σχέση ἔχει ὁ καρκίνος μὲ τὴ θεολογία ἢ μᾶλλον μὲ τὴν θεολογοῦσα δημοσιογραφία. Καὶ ὅμως ἔχει. Γιατί — ἂν δὲν τὸ ξέρετε μάθετέ το! — ὁ καρκίνος θὰ γίνῃ ἀφορμὴ σ' αὐτὸν τὸν τόπο ὅπου πολλὰ φαίνεται θὰ ἰδοῦμε ἀκόμη καὶ θὰ πάθουμε, νὰ «διεισδύσῃ βαθύτερον εἰς τὴν ψυχὴν τῶν λαϊκῶν μαζῶν» ἡ... μασονία. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπερχομένη συμφορὰ ἀγωνίζονται νὰ μᾶς σώσουν μὲ τὸ μανιφέστο τους, οἱ πέντε θεολόγοι. Μ' ἄλλα λόγια ἀπειλεῖται ὄχι τόσο τὸ ταλαιπωρημένο σαρκίο μας ἀπὸ

Τὸ χιοῦμορ τῆς τσέπης

— Πάτερ, θέλετε ἐγκεφαλογράφημα!

(Τοῦ Κώστα Μητρόπουλου, «ΒΗΜΑ» 13-5-1964)

τὸν καρκίνο ὅσο ἡ ψυχή μας ἀπὸ τὴ μασονία.

Ἀλλὰ ἂς δοῦμε τὰς «γραφὰς» τῶν πέντε: Καταγγέλλουν χωρὶς περιστροφὲς πὼς ὁ προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας «ἔθεσεν ὑπὸ τὴν αἰγίδα του» τὸν ἐτήσιο ἔρανο τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας. Ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ Ἀντικαρκινικὴ Ἑταιρία ποὺ ὁ πολὺς κόσμος τὴ θεωροῦσε ὡς τώρα μιὰ ὀργάνωση μὲ μοναδικὸ σκοπὸ τὸν πόλεμο κατὰ τῆς φρικτῆς αὐτῆς ἀρρώστειας καὶ τὴν προσφορὰ μιᾶς κάποιας ἀνθρωπινώτερης ζωῆς στοὺς ἀνίατους καρκινοπαθεῖς «διοικεῖται ὑπὸ ἀνωτάτων βαθμούχων καὶ ἐκπροσώπων τῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπούλως δρώσης ἀντιχριστιανικῆς ὀργανώσεως τῶν μασόνων!».

Ὁ ἔρανος εἶναι —κατὰ τοὺς

βαθυνούστατους αὐτοὺς ἀναλόγους — ἕνα ἀκόμη τέχνασμα τῆς «Μεγάλης Στοᾶς, ἐπιχειρούσης ὑπὸ φιλανθρωπικῶν προσωπείων νὰ διεισδύση βαθύτερον εἰς τὴν ψυχὴν τῶν λαϊκῶν μαζῶν, πρὸς πραγματοποίησιν τῶν σκοτίων σκοπῶν της». Καὶ τὸ μανιφέστο τῶν πέντε καταλήγει: «Εἶναι ἀνάγκη ὁ ἔρανος νὰ διεξαχθῆ ὑπὸ ἀδιαβλήτου ἐπιτροπῆς. Παρακαλοῦμεν Ὑμετέραν Μακαριότητα παραιτηθῆ προεδρίας καὶ διαφωτίση τοὺς ἁρμοδίους καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαόν».

Μὴ δίνετε λοιπὸν πεντάρα στὸν ἔρανο τῆς ἀντιχριστιανικῆς ἑταιρείας. —τί ἄλλο σημαίνει αὐτὴ ἡ «διαφώτισις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ»; —γιατὶ καταλαβαίνετε τί θὰ συμβῆ ἂν τὰ λεφτά σας περάσουν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν φοβερῶν αὐτῶν μασόνων; Ἁπλούστατα θὰ μολυνθοῦν ὅταν κακοπαθεῖς τὰ χρησιμοποιήσουν μὲ τὸ δηλητήριο τῆς μασονίας. Καὶ φυσικὰ τί σημασία ἔχει ὁ φρικτὸς τρόπος τῆς ἀποδημίας ἀπὸ τὴ ζωὴ αὐτῶν τῶν μελλοθανάτων συνανθρώπων μας μπροστὰ στὴ φοβερὴ φθορὰ τῆς ψυχῆς τους ἀπὸ τὸ μίασμα τῆς μασονίας; (Αὐτὸ τὸ μίασμα μπορεῖ ἀκόμα νὰ τοὺς κλείση τὶς πόρτες τοῦ παραδείσου, ὅπου ἀλλοιώτικα θὰ εἶχαν τὴν εὐτυχία νὰ κάνουν παρέα μὲ τοὺς συντάκτες τοῦ μανιφέστου, ὁψέποτε ὁ Κύριος τοὺς καλέση στὴ Δεξιά του, ἢ μὲ τοὺς [illegible] τῶν [illegible], ποὺ ὀργανώνουν γιὰ ψύλλου πήδημα).

Μαῦρο χιοῦμορ, ἴσως πῆτε, ἀλλὰ τί νὰ γίνη; Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ γελοιογραφοῦνται μερικὲς τέτοιες σκοταδιστικὲς ἐκδηλώσεις, ὅταν οἱ... δράστες τους εἶναι μορφωμένοι ἄνθρωποι, ποὺ ἰσχυρίζονται μάλιστα πὼς «ὀρθοτομοῦν» τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀντιτεκτονικὴ ὑστερία

Τοῦ κ. Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
«Μεσημβρινὴ» 6—5—1964

ΥΠΑΡΧΕΙ μία μεγάλη κατηγορία ψυχασθενῶν, ποὺ λογικεύονται ἐπὶ μακρὸν διάστημα ἀναλόγως καὶ ποὺ ἀποκαλύπτουν τὴν βλάβην των μόνον ὅταν ὁ συζητητής των τοὺς ὑπενθυμίση τὸν εἰδικὸν ἐκεῖνον τομέα τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος, εἰς τὸν ὁποῖον συνετελέσθη κάποτε ἡ «διάσπασις». Τὸ ἴδιον φαινόμενον — τηρουμένων, βέβαια, τῶν ἀναλογιῶν — παρουσιάζει καὶ ἕνα σημαντικὸν τμῆμα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Παρακολουθεῖ τὴν υλικὴν πρόοδον καὶ ἀπολαμβάνει τῶν κατακτήσεών της ἀσμένως. Μετέχει τῆς τύρβης τῆς ζωῆς μὲ δυναμισμὸν πολὺ συγχρονισμένον. Συζητεῖ περὶ πλείστων — πεζῶν καὶ ὑψηλῶν — μὲ ὀρθοφροσύνην καὶ ρεαλισμόν. Καί, αἰφνιδίως, χάνει κάθε ἐπαφὴν μὲ τὴν καλὴν ἢ κακὴν πραγματικότητα καὶ γυρίζει πίσω δύο καὶ τρεῖς καὶ πέντε αἰῶνας. Ἐνίοτε καὶ περισσοτέρους.

Τὸ φαινόμενον αὐτὸ παρατηρεῖται κάθε φοράν, ποὺ κατὰ κάποιον τρόπον ὑπενθυμίζεται εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι θρησκεῖαι πλὴν τῆς χριστιανικῆς, καὶ ἄλλα δόγματα πλὴν τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἄλλαι ὀργανώσεις πέραν ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει. Χάνει τότε τὴν ἱκανότητα τοῦ λογικεύεσθαι, ἀποκτᾶ ἀσφυκτικῶς μισαλλόδοξον ἐπιθετικότητα καὶ ἀντιδρᾶ κατὰ τρόπον, ποὺ προκαλεῖ θλῖψιν καὶ ἀνησυχίαν. Διότι αἱ ἀντιδράσεις του εἶναι μεσαιωνικῶς

Μωσαϊκὸν τῆς Πομπηΐας (ἔτος πρὸ τοῦ 79 μ. Χ.) μὲ σύμβολα τῶν Ρωμαίων τεκτόνων

καὶ μέχρις ἀπανθρωπίας ἀκανθο-χοϊκαί. Εἰς ἄλλας, βέβαια, τὰς χώρας καὶ εἰς ἄλλας τὰς κοινωνίας δὲν εἶναι συντονισμένη καὶ δὲν συμβαδίζει ἡ «ἰδεολογικὴ» μὲ τὴν «ὑλικὴν» ἀνάπτυξιν καὶ κατὰ κανόνα ἡ πρώτη παρουσιάζει καθυστέρησιν ἔναντι τῆς δευτέρας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἡ καθυστέρησις αὐτὴ εἶναι τρομακτική, ὅπως ἀποδεικνύουν ὡρισμέναι «αἰχμαὶ» (πρὸς τὰ πίσω).

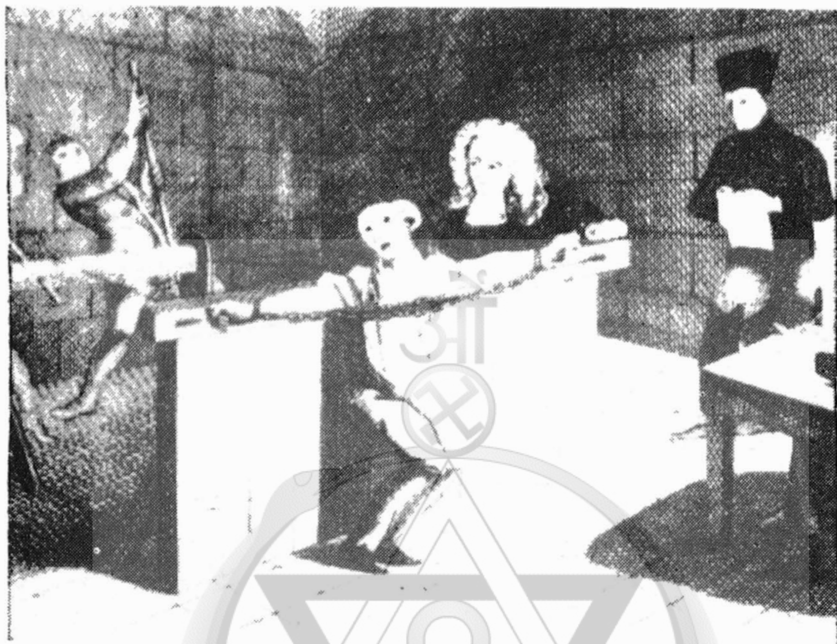
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ πρόσφατον τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ

διάβημα ὡρισμένων διευθυντῶν «χριστιανικῶν ἐντύπων» ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας, ἡ ὁποία μετὰ δεκαήμερον θὰ διεξαγάγη τὸν ἐτήσιον πανελλήνιον ἔρανόν της διὰ τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἐπαράτου νόσου. Οἱ κύριοι αὐτοὶ ἐπληροφορήθησαν τώρα ὅτι ἡ Ε.Α.Ε. «ἱδρύθη καὶ διοικεῖται ὑπὸ ἀνωτάτων βαθμούχων τοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐράνου τελεῖ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπηύθυναν πρὸς αὐτὸν (ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα, τὸν πρωθυπουργὸν καὶ τὸν ὑπουργὸν Παιδείας) τηλεγράφημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἀξιοῦν: νὰ παραιτηθῆ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς προεδρείας· νὰ διαφωτίση τοὺς ἁρμοδίους καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν περὶ τῆς «ὑπούλως δρώσης ἀντιχριστιανικῆς ὀργανώσεως τῶν μασόνων» (ἡ ὁποία, δι' ἀνωτάτων βαθμούχων ἵδρυσε καὶ κατευθύνει τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντικαρκινικὴν Ἑταιρείαν)· καὶ νὰ διεξαχθῆ ὁ ἔρανος ὑπὸ ἀδιαβλήτου ἐπιτροπῆς. Εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ διαβήματος αὐτοῦ ἔσπευσε καὶ ἡμερησία ἐφημερίς, ἡ ὁποία ἔφθασε μέχρι τοῦ σημείου νὰ ταχθῆ ἀμέσως (καὶ χριστιανικώτατα) ὑπὲρ τοῦ μποϋκοτταρίσματος τοῦ ἔργου τῆς Ε.Α.Ε...

Ἀνάλογος καὶ πολὺ μεγαλυτέρας ἐκτάσεως ὑπῆρξεν ἡ ἀντίδρασις τῶν ζηλωτῶν τῆς πίστεως πέρυσι τὸν Αὔγουστον, ὅταν ἐγνώσθη ὅτι ἐπρόκειτο νὰ συγκληθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας διεθνὲς συνέδριον τῶν τεκτόνων. Ἐκινητοποιήθησαν τότε 19 θρησκευτικὰ σωματεῖα, ἐζητήθη ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ «ὑπούλου, προπαγανδιστικοῦ, ἀντιχριστιανικοῦ, ἀντικοινωνικοῦ καὶ ἀντεθνικοῦ» συνεδρίου «πρὸς ἀποφυγὴν ἀπευκταίων», ἐξαπελύθη προσωπικὴ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ διευθυντοῦ θρησκευμάτων τοῦ ὑπουργείου Παιδείας (τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν) ὡς «προδότου τῆς Ὀρθοδοξίας» διότι ἐγνωμάτευσεν ὅτι ὁ τεκτονισμὸς δὲν εἶναι θρησκεία καὶ ἕνας βουλευτὴς (τῆς Ἑνώσεως Κέντρου καὶ ἰατρὸς) κατέθεσεν εἰς τὴν Βουλὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ὑπουργὸν Δικαιοσύνης ζητῶν νὰ πληροφορηθῆ «ἂν ἐπιτρέπεται εἰς Ἕλληνας δικαστὰς νὰ ἀνήκουν εἰς διεθνιστικὰς ὀργανώσεις, ὅπως τὸ Τεκτονικὸν Ἵδρυμα».

Δὲν εἶμαι τέκτων καὶ ἐξ ἰδιοσυγκρασίας αἰσθάνομαι μᾶλλον ἀπώθησιν πρὸς κάθε σύστημα ἰδεῶν ἐμποτισμένον μὲ πολὺν ἢ καὶ ὀλίγον, ἔστω, μυστικισμόν. Νομίζω, ὡς ἐκ τούτου, ὅτι ἠμπορῶ ἀδιαβλήτως — δηλαδὴ ὄχι μόνον χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος, ἀλλὰ καὶ χωρὶς εὐμενῆ προκατάληψιν — νὰ ὑποστηρίξω ὅτι ἡ «στάσις» αὐτὴ ὡρισμένης μερίδος τῆς ἑλληνικῆς κοινῆς γνώμης ἔναντι τοῦ τεκτονισμοῦ (ἀλλὰ καὶ τῆς θεοσοφίας καὶ τοῦ ροταριανοῦ κινήματος καὶ ἄλλων ἀναλόγων ὀργανώσεων) ὀφείλεται εἰς καλόπιστον πλάνην συνεπείᾳ ἀγνοίας, ἡ ὁποία δὲν πρέπει νὰ διαιωνίζεται. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν συντριπτικὴν πλειονότητά του οὐδέποτε θὰ αἰσθανθῆ ἕλξιν πρὸς τὸν τεκτονισμόν, ὁ ὁποῖος ἄλλωστε δὲν ἐμφορεῖται ἀπὸ φιλοδοξίας «μαζικοποιήσεως». Δικαιοῦται ὅμως πρέπει νὰ γνωρίζη τί πράγματι εἶναι καὶ τί δὲν εἶναι ὁ τεκτονισμὸς διὰ νὰ μὴ τρομοκρατῆται ἀπὸ φαντάσματα καὶ νὰ μὴ θολώνεται κρίσις του ἀπὸ μ

Ο ΤΕΚΤΩΝ [illegible] δὲν εἶναι θρησκεία καὶ ἡ ὀργάνωσίς του δὲν εἶναι θρησκευτικὴ ὀργάνωσις. Δὲν ἐπιδιώκει νὰ ὑποκαταστήση καμμίαν θρησκείαν, οὔτε καμμίαν ἐκκλησίαν. Καὶ ἀντιθέτως: δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν

Ἀνάκρισις Ἐλευθεροτέκτονος ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως
(Γκραβοῦρα τοῦ 1744, Λισσαβῶν)

χαρακτῆρα, οὔτε γενικῶς, οὔτε εἰδικῶς (ἀντιχριστιανικόν). Αἱ ἠθικαὶ ἀρχαί, τὰς ὁποίας διακηρύσσει καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ, εἰς οὐδεμίαν ἔρχονται ἀντίθεσιν πρὸς τὰς χριστιανικὰς ἠθικὰς ἀρχάς, ταυτιζόμεναι πρὸς αὐτάς. Ἐπίσης, δὲν ἀσκεῖ προπαγάνδαν ἢ προσηλυτισμόν. Οὐδέποτε τὸν ἀπησχόλησαν δογματικὰ ζητήματα καὶ οὐδέποτε, οὐδαμοῦ, συνεκρούσθη πρὸς τὰς χριστιανικὰς διδασκαλίας. Τέλος, οὐδέποτε ἐκήρυξεν ἀνατρεπτικὰς θεωρίας. Ἡ θετικὴ πλευρά του εἶναι ὅτι: Ὁρμᾶται ἐκ τῆς πίστεως εἰς προσωπικὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, δεχόμενος εἰς τοὺς κόλπους του ἄτομα πάσης ἐθνικότητος, πάσης θρησκείας, παντὸς δόγματος καὶ πάσης πολιτικῆς πεποιθήσεως. (Ὁ ἑλληνικὸς τεκτονισμὸς ἀνήκει εἰς τὸ λεγόμενον «Σκωτικὸν Δόγμα» καὶ ἀξιοῖ ἀπὸ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μυηθοῦν ὄχι μόνον νὰ ἔχουν καλὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁμολογήσουν πίστιν εἰς τὰς δύο αὐτὰς ἀρχάς). Ἀσκεῖ φιλανθρωπικὸν ἔργον ὄχι «κλειστόν» (δηλαδὴ ἀλληλοβοηθητικοῦ χαρακτῆρος), ἀλλὰ ἀφορῶν τὸ σύνολον. Διεξάγει θετικὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ. Προασπίζει τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεύνης. Καὶ ἔχει πλουσίαν ἱστορίαν δράσεως ἐναντίον πάσης τάσεως καταπιέσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ πάσης κοσμοκρατορικῆς τάσεως. Τὸ παρελθόν του εἶναι παρελθὸν μιᾶς κοσμοπολιτικῆς ἀδελφότητος μὲ αὐθεντικῶς προοδευτικόν, δημοκρατικὸν καὶ ἀστικὸν χαρακτῆρα καί — τὸ πολύ - πολύ — μὲ ἴδιον ἠθικοφιλοσοφικὸν σύστημα ἰδεῶν.

ΙΣΩΣ ὅμως ἀντείπῃ κανεὶς ὅτι δογματίζω —ὅτι διατυπώνω, δηλαδή, ἀναπόδεικτους ἰσχυρισμούς. Ἐὰν χρειάζωνται λοιπὸν ἀποδείξεις, αὐτὰς μᾶς τὰς προσφέρει διττῶς ἡ ἱστορία — ἡ παλαιοτέρα καὶ ἡ πρόσφατος. Ὁ τεκτονισμὸς ἐπέσυρε τὸ μῖσος τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τίτλον τιμῆς διὰ κάθε ὀργάνωσιν, κάθε ἰδέαν καὶ κάθε ἄτομον. Ἐδιώχθη, ἐπίσης, ἀπηνῶς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπὸ ὅλα τὰ ἀπολυταρχικά, τὰ δικτατορικὰ καὶ τὰ ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα, γεγονὸς τὸ ὁποῖον εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ εὔγλωττον. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη πλευρά, στενῶς ἐθνική, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀγνοοῦν οἱ παντοειδεῖς ζηλωταί: Τέκτονες εὑρίσκοντο ὄπισθεν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ποὺ ὠργάνωσε τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Τούρκου δυνάστου. Τέκτων ἦτο ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ἐλαφρῶς σημαντικώτερος ἀπὸ τοὺς ἐκδότας τῶν ἓξ ἐντύπων. Τέκτων ἐπίσης ἦτο ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, τοῦ ὁποίου δὲν ἠμποροῦν ν' ἀμφισβητηθοῦν αἱ πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίαι, ὅπως καὶ ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Β', ποὺ συνέδεσε τὸ ὄνομά του μὲ τὸ ἱστορικὸν «Ὄχι» — διὰ ν' ἀναφέρωμεν τοὺς σημαντικωτέρους. Δὲν διατρέχει, συνεπῶς, κανένα κίνδυνον ἡ Ἑλλὰς ἂν συμμετέχουν καὶ τέκτονες εἰς τὴν πάλην κατὰ τοῦ καρκίνου, ὁ ὁποῖος δὲν κάμνει καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων...

Ἀντιτεκτονικὴ ἀπελπισία

Τοῦ κ. Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Μεσημβρινὴ» 15—5—1954

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΜΟΥ τῆς 6ης Μαΐου διὰ τὴν «ἀντιτεκτονικὴν ὑστερίαν» διήγειρε τὸ ληθαργοῦν μαχητικὸν ἔνστικτον ὡρισμένων ἀναγνωστῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐβομβάρδισαν μὲ μακροσκελεῖς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπιστολάς. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ δὲν εἶναι τεχνικῶς δυνατὸν νὰ δημοσιευθοῦν ὅλαι. Οὔτε ὅμως εἶναι ὀρθὸν ν' ἀγνοηθοῦν. Εὐτυχῶς, ἕνας ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν (ὁ κ. Γ. Δημητρακόπουλος, Μουσῶν 20), ἐφρόντισεν εἰς δύο ἀλληλεπαλλήλους ἐπιστολάς του (μίαν πυκνογραμμένην πεντασέλιδον πρὸς ἐμὲ προσωπικῶς καὶ μίαν ἐπίσης πυκνογραμμένην δισέλιδον πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Μ») ν' ἀπαριθμήσῃ ὅλα τὰ ἐναντίον τοῦ τεκτονισμοῦ ἐπιχειρήματα, μερικὰ ἐκ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται εἰς τὰς ἄλλας ἐπιστολάς, ἐπιτυχὼν ταυτοχρόνως νὰ δώσῃ ἀνάγλυφον εἰκόνα καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἤθους τῶν κατεχομένων ἀπὸ τὴν ἀντιτεκτονικὴν ὑστερίαν. Ἐπιβάλλεται, συνεπῶς, νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ θέμα — διὰ τελευταίαν ὅμως φορὰν —λαμβάνων ὡς βάσιν τὰς δύο αὐτὰς ἐπιστολὰς τοῦ κ. Γ. Δημητρακοπούλου, τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς πέντε μέρη:

1.— Τὸ πρῶτον μέρος εἶναι ἡ θέσις: Ὁ τεκτονισμὸς — γράφει — ἀ π ο τ ε λ ε ῖ θ ρ η σ κ ε ί α ν, συνέχειαν τῶν ἀρχαιοτάτων μυστηρίων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Οἱ ἴδιοι οἱ τέκτονες ὀνομάζουν τὰ «ἐργαστήριά» των «ναοὺς

Ο ΧΙΤΛΕΡΙΣΜΟΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ἀντιτεκτονικὸν γραμματόσημον ἐκδοθὲν τὸ 1941 εἰς τὴν κατεχομένην Σερβίαν

τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας». Ἔχουν «ἰδίας θρησκευτικὰς τελετάς, ὅπως τὸ τεκτονικὸν βάπτισμα» κ.λ.π. Θεωροῦν «βεβήλους» ὅλους τοὺς ἐκτὸς τῆς ἀδελφότητός των εὑρισκομένους καὶ «ἀδελφοὺς» τοὺς ἐντός, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι εἶναι «ὀθωμανοὶ ἢ βουδδισταὶ ἢ ὀρθολογισταί».

2.— Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει ἱστορικὰς πληροφορίας: «Ἅπασαι αἱ Ἐκκλησίαι ἐτάχθησαν ἀντιμέτωποι τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ κατεδίκασαν αὐτὸν ὡς ἀντιχριστιανικὸν σύστημα». Σχετικῶς «ὑπάρχει καὶ ἀπόφασις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1933, διὰ τῆς ὁποίας σαφῶς ἀπομονοῦται ἡ μασονία ἐκτὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου κλίματος».

3.— Τὸ τρίτον μέρος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ἐπίκλησιν διαφόρων αὐθεντιῶν: Τί εἶπεν ἕνας Γάλλος δημοσιογράφος τὸ 1934· τί ἔκαμεν ἡ συνεργαζομένη μὲ τοὺς Γερμανοὺς γαλλικὴ κυβέρνησις μετὰ τὴν κατάρρευσιν· τί ἔγραφεν ἡ «Παρισινὴ Ἑσπέρα» εἰς ἓν ἄρθρον της· ποίαν γνώμην ἔχουν οἱ Τοῦρκοι στρατιωτικοὶ περὶ τεκτονισμοῦ. (Ὅλα ἐκλεκτὰ μαρτύρια, ὅπως βλέπετε).

4.— Τὸ τέταρτον μέρος ἀφορᾶ τὸ παρελθόν: «Ἀποτελεῖ ὅλως ἀσύστατον ψεῦδος (σ.σ. ὁ ἰσχυρισμός μου) ὅτι οἱ περὶ τὴν Φιλικὴν Ἑταιρίαν, ὡς καὶ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἦσαν μασόνοι. Ὅσον ἀφορᾶ διὰ τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ὁ Κεμὰλ ἦτο μασόνος...». Ὅσον ἀφορᾶ διὰ τὸν Γεώργιον Β΄ (σ.σ. διὰ τὸν ὁποῖον ἔγραφα ὅτι «συνέδεσε τὸ ὄνομά του μὲ τὸ ἱστορικὸν «Ὄχι!») τὸ «ὄχι ἦτο ἡ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ».

5.—Καὶ τὸ πέμπτον μέρος ἀφορᾶ τὸν ὑπογραφόμενον: «Παρασιωπᾶτε —μοῦ γράφει— σκοπίμως τὴν πραγματικότητα ἢ τὴν ἀγνοεῖτε κατὰ τρόπον ἀσυγχώρητον». «Ἐπεδιώξατε μὲ τὸ ἄρθρον σας νὰ πείσετε τὸν ἐπιπόλαιον καὶ ἀκατατόπιστον μέσον ἀναγνώστην καὶ νὰ δημιουργήσετε ψευδεῖς ἐντυπώσεις εἰς τὴν κοινὴν γνώμην». «Κακοποιεῖτε βαναύσως τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅλα τὰ σημεῖα». «Ὅταν γράφετε κάτι, ὀφείλετε νὰ γνωρίζετε καὶ τὴν προϊστορίαν τοῦ ζητήματος, διὰ τὸ ὁποῖον γράφετε»...

Αὐτά — ἐν περιλήψει— ὑποστηρίζει εἰς τὰς δύο ἐπιστολάς του ὁ μαχητικὸς ἀναγνώστης. Προτοῦ εἰσέλθω εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ θέματος τὸν πληροφορῶ ὅτι πάντοτε κατὰ τὴν διαπραγμάτευσιν ἑνὸς θέματος ἀποφεύγω τοὺς ἀναποδείκτους ἰσχυρισμοὺς («ἀμάρτυρον οὐδὲν ἀείδω») καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐξαντλῶ τὰ βέλη τῆς φαρέτρας μου, ἀλλὰ φυλάσσω κατὰ σύστημα μερικὰ ἐφεδρικὰ διὰ τοὺς σοφοὺς (ὅπως ὁ κ. Γ. Δ.) ἢ διὰ τοὺς πολὺ ἐξύπνους. Αὐτὸ τὸ ἔχω ὀνομάσει πρὸ δεκαπενταετίας «ἀδαμάντινον νόμον τῶν ἐφεδρειῶν».

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΜΑ.

Πρῶτα - πρῶτα, καλὸν εἶναι νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν των οἱ ἀναγνῶσται ὅτι ὁ τεκτονισμὸς ἔχει ἀναγνωρισθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἵδρυμα δι' ἐπισήμου πράξεως τῆς πολιτείας (προεδρικοῦ διατάγματος) ἀπὸ τοῦ 1927 καὶ ὅτι μέχρι τοῦ 1933 ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶχε κρίνει σκόπιμον νὰ τεθῆ δημοσίᾳ καὶ ὡς σῶμα ἀντιμέτωπος τοῦ τεκτονισμοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δι' ἐγγράφου της πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐζήτησε τὴν ἐπιστημονικὴν γνώμην της περὶ τοῦ τεκτονισμοῦ καὶ ἰδίως περὶ τοῦ ἂν αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ ἀντίκεινται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ δι' ὑπομνήματός της, τὸ ὁποῖον ὑπεγράφη ὑπὸ 7 ἐκ τῶν 8 ἐν ὅλῳ μετασχόντων τῶν σχετικῶν συζητήσεων καθηγητῶν της, ἀπήντησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ὅτι: Ὁ μασονισμὸς «δὲν εἶναι θρησκευτικὴ ὀργάνωσις, οὔτε σωματεῖον ἐπιδιῶκον θρησκευτικοὺς σκοπούς», ἀλλὰ ἵδρυμα φιλοσοφικόν, παιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικόν, σκοπὸν ἔχον τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἀλληλεγγύην, ἀπαγορεῦον ῥητῶς πᾶσαν θρησκευτικὴν συζήτησιν, ἀποκλεῖον τῶν τάξεων αὐτοῦ γυναῖκας καὶ παιδία, στερούμενον τῶν οὐσιωδῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἐννοίας τῆς θρησκείας καὶ μὴ ἔχον ἰδίαν δογματικὴν διδασκαλίαν». Ὅτι «δὲν ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν χαρακτῆρα». Ὅτι «αἱ τελεταί του οὐδόλως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μυστήρια, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου, ἐφ' ὅσον οὐ μόνον δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τὰ μέλη του, ἀλλὰ καὶ δὲν διδάσκεται ὅτι μεταδίδεται δι' αὐτῶν θεία χάρις». Ὅτι «αἱ ἠθικαὶ ἀρχαὶ τοῦ μασονισμοῦ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀντιστρατευόμεναι πρὸς τὰς τοῦ χριστιανισμοῦ». Ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὁ μασονισμὸς (ἀκολουθῶν τὸ σκωτικὸν σύστημα) ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν μυούμενον νὰ δηλώσῃ ἐγγράφως καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς του ὅτι πιστεύει εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς

ψυχῆς. Ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς ἀντίθεσιν ἢ σύγκρουσιν πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, δογματικὴν καὶ ἠθικήν, οὐδὲ ἐκήρυξεν ἀνατρεπτικὰς θεωρίας. Καὶ ὅτε «οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἵνα ἡ Ἐκκλησία ἀναλάβῃ ἀγῶνα κατ' αὐτοῦ». «Ἂν δὲ ἐπιρρόδοξοί τινες Ἐκκλησίαι, ὁρμώμεναι ἐξ ἄλλων στενῶν ἀντιλήψεων, ἀντικειμένων πρὸς τὸ γνήσιον χριστιανικὸν πνεῦμα, ἦλθον εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν μασονισμόν, καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατ' αὐτοῦ, τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον, διότι οὗτος προήσπισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐρεύνης καὶ ἐπολέμησε σφοδρῶς καταπιεστικὰς τῆς ἐλευθερίας τάσεις, ὡς καὶ ἀναμίξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων εἰς ἔργα ξένα τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ αὐτῶν καὶ μάλιστα τὰς κοσμοκρατορικὰς τάσεις τῶν παπῶν». (Ὑπόμνημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν περὶ τοῦ τεκτονισμοῦ. Περιοδικὸν «Ἀνάπλασις», τόμ. ΜΖ', τεῦχ. 1—2, σ. 5 κ.ἑ.ξ., 1934).

Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν σύστασιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅπως ἀποφύγῃ ἀνάληψιν ἀγῶνος κατὰ τοῦ μασονισμοῦ καὶ τὸν ἀπεδοκίμασε, δι' αὐστηρῶν ἐκφράσεων, ἀπαγορεύσασα εἰς τοὺς κληρικοὺς τὴν μύησιν. Βασικῶς ὅμως δὲν διεφώνησε πρὸς τὸ ὑπόμνημα. Διότι ἂν ἀπεδέχετο τὴν γνώμην ὅτι ἡ μασονία εἶναι θρησκεία θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρήσῃ πάντα μασόνον ὡς μὴ χριστιανόν, ἐφ' ὅσον οὐδεὶς δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς δύο θρησκείας συγχρόνως, καὶ ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν μετάδοσιν εἰς αὐτοὺς ἱερῶν μυστηρίων καὶ τελετῶν. Ὅπερ δὲν ἔπραξεν. Ἑπομένως, οὔτε οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, οὔτε ἡ Ἐκκλησία θεωροῦν τὸν τεκτονισμὸν θρησκείαν...

Αὐτὰ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον —τὸ κύριον— θέμα τῶν δύο ἐπιστολῶν. Ἐν σχέσει μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δευτέρου μέρους ὅτι «ἅπασαι αἱ Ἐκκλησίαι ἐτάχθησαν ἀντιμέτωποι τοῦ τεκτονισμοῦ», ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἀγῶνα κατ' αὐτοῦ διεξήγαγε μόνον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία (καὶ τὴν ἐξήγησιν τούτου ἔχομεν ἀνωτέρω εἰς τὸ ὑπόμνημα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς). Ἡ Διαμαρτύρησις δὲν τὸν κατεδίκασε, ἡ δὲ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία, εἰδικῶς, ὄχι μόνον τὸν ἠνέχθη, ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέπει εἰς ἐπίλεκτα μέλη της τὴν μύησιν εἰς τὸν τεκτονισμὸν καὶ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὴν δρᾶσιν του.

Τοῦ τρίτου μέρους αἱ «αὐθεντίαι» εἶναι ἐκτὸς συζητήσεως — ὅπως ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως ὁ ἀναγνώστης. Ὅσον ἀφορᾷ (τέταρτον μέρος) τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς βεβαιώσεώς μου ὅτι «τέκτονες εὑρίσκονται ὄπισθεν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας» καὶ «τέκτων ἦτο ὁ Θ. Κολοκοτρώνης» (βεβαιώσεως, τὴν ὁποίαν ὁ κ. Γ. Δ. χαρακτηρίζει «ὅλως ἀσύστατον ψεῦδος») παραπέμπω τοὺς ἀναγνώστας εἰς ἄρθρον τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ τῆς Πατρολογίας εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκοῦ ἀειμνήστου Δ. Σ. Μπαλάνου (δημοσιευθὲν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀνάπλασις» τόμ. ΜΖ', τεῦχ. 13 — 14, 1934), ὅπου τονίζεται: «Νομίζομεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀνατρεπτικὰς καὶ ἀντιχριστιανικὰς τάσεις σωματεῖον, οὗτινος μέλη ἐχρημάτισαν ὁ Ξάνθος (σ.σ. ὁ ἱδρυτὴς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας),.

Ὀδησσός· Τὸ σπίτι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας

ὁ Διονύσιος Ρώμας, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης καὶ τόσοι ἄλλοι ἄνδρες, ἀγωνισθέντες οὐ μόνον κατὰ τὸ 1821, ἀλλὰ καὶ εἰς προσφάτους ἀγῶνας καὶ μάλιστα τὸν μακεδονικόν, ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος».

Ἐπιλογικῶς σᾶς παραπέμπω καὶ εἰς τὰ «Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας» τοῦ Ἐμμ. Ξάνθου (τόμ. 9ος τῶν «Ἀπομνημονευμάτων Ἀγωνιστῶν τοῦ 21», ἐκδ. «Βιβλιοθήκης» 1956), ὅπου ἐν σελίδι 139 ἀναγράφονται τὰ ἑξῆς: «Ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος... μεταβὰς ἀκολούθως εἰς τὴν Ἁγίαν Μαύραν (τ.ε. Λευκάδα), διὰ παρακινήσεως φίλου του τινος Παναγιωτάκη Καραγιάννη, εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν ἐλευθέρων Τεκτόνων Μασόνων· ὢν δὲ φίλος ἐλευθερίας καὶ πνέων πάντοτε μῖσος κατὰ τῆς τουρκικῆς τυραννίας, συνέλαβεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ μία ἑταιρία κατὰ τοὺς κανόνας ταύτης τῆς τῶν ἐλευθέρων Τεκτόνων, δι' ἧς νὰ ἔχουσι τὴν ἕνωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς ἄλλα μέρη εὑρισκομένων διαφόρων καπιτάνων ἀρματολῶν καὶ ἄλλων ἐπισήμων πάσης τάξεως ὁμογενῶν, διὰ νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἐν καιρῷ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος».

ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ θέτω εἰς τοὺς ἀναγνώστας νὰ κρίνουν κατὰ πόσον μοῦ ἀξίζουν οἱ χαρακτηρισμοί, τοὺς ὁποίους μοῦ ἀπέδωσε ὁ σοφὸς καὶ μαχητικὸς ἐπιστολογράφος εἰς τὸ πρῶτον μέρος. Ἀπεμακρύνθημεν ὅμως πολὺ ἀπὸ τὴν ἀφετηρίαν. Καὶ ἡ ἀφετηρία ἦτο ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποσκελισθῇ ἡ προσπάθεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιμασονικῆς Ἑταιρείας, ἐπειδὴ εἰς τὸ συμβούλιόν της περιλαμβάνονται καὶ τέκτονες. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μερικῶν ἐκδοτῶν «χριστιανικῶν» περιοδικῶν. Ἂς δεχθοῦμεν, λοιπόν, ὅτι ὁ τεκτονισμὸς εἶναι θρησκεία καὶ ὅτι εἰς τὸ συμβούλιον ὑπάρχουν ὄχι μόνον ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ καθολικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι καὶ τέκτονες καὶ ἰουδαῖοι καὶ βουδδισταὶ καὶ ἰνδουισταί. Διατί ἡ προσπάθεια ὅλων αὐτῶν μαζὶ διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς φθοροποιοτέρας νόσου θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποσκελισθῇ; Ἐν ὀνόματι ποίας χριστιανικῆς ἀρχῆς;

Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιστολογράφους μου (ὁ κ. Στ. Σπυρίδης, Ἀσκληπιοῦ 39) μὲ ἐρωτᾷ: Διατί ἀφοῦ γράφετε ὅτι δὲν εἶσθε τέκτων καὶ ὅτι ἐξ ἰδιοσυγκρασίας αἰσθάνεσθε

μᾶλλον ἀπώθησιν πρὸς κάθε σύστημα ἰδεῶν ἐμποτισμένων μὲ πολὺν ἢ καὶ ὀλίγον μυστικισμὸν — διατί ὑποστηρίζετε τὸν τεκτονισμόν, ὁ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν ; Τοῦ ἀπαντῶ : Διότι τὸ «τέστ» τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐλευθερίαν εἶναι ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ δὲν μᾶς ἀρέσουν. Ἡ ἀνοχὴ ἐκείνων, μὲ τὰ ὁποῖα συμφωνοῦμεν, εἶναι εὔκολος καὶ δὲν ἀποδεικνύει τίποτε. Ἡ φιλελευθέρα στάσις ἑνὸς ἀτόμου ἢ μιᾶς κοινωνίας ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἀνοχὴν τῶν ἰδεῶν, ποὺ δὲν μᾶς ἑλκύουν καὶ ποὺ δὲν εἶναι ἰδικαί μας...

Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΜΕ ΤΟ ΞΙΦΟΣ ΑΝΑ ΧΕΙΡΑΣ
Ὁ «στεγαστὴς» φρουρὸς τοῦ τεκτονικοῦ «ναοῦ»

Τηλεσκοπική φωτογραφία ἀπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Παλομὰρ

Ἡ ζωὴ στοὺς ἄλλους κόσμους τοῦ Διαστήματος

Τοῦ καθηγητοῦ Ι. Μ. ΛΕΒΙΤΤ
Πλανηταρίου τοῦ Ἰνστιτούτου Φραγκλίνου

ΠΡΟ ὀλίγου μόλις καιροῦ καὶ διὰ κάποιον ὡρισμένον λόγον ἐξήταζα μίαν φωτογραφίαν τοῦ Γαλαξίου μας ἢ Γαλακτώδους Δρόμου —ὡς ἀποκαλεῖται παραστατικώτερα ὁ νεφελοειδὴς αὐτὸς σχηματισμὸς τοῦ Σύμπαντος— ποὺ εἶχε τὰς διαστάσεις μιᾶς σελίδος ἐφημερίδος. Καὶ καθὼς ἐπρόσεχα περισσότερον εἰς τὴν φωτογραφίαν, διέκρινα ἐπ' αὐτῆς ἑκατοντάδας χιλιάδων μικροσκοπικῶν λευκῶν στιγμάτων ἐντὸς τῆς ὁμίχλης τοῦ νεφελώματος. Κάθε στίγμα ἦτο ἴσως ἀστὴρ παρόμοιος πρὸς τὸν ἰδικόν μας Ἥλιον.

Ἀπὸ τὴν πλοκὴν τῆς συνθέσεως αὐτῆς προκύπτουν εὐλόγως τὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: Πόσα ἄραγε ἀπὸ τὰ λευκὰ αὐτὰ στίγματα εἶναι καὶ αὐτὰ ἥλιοι εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα ἡμῶν ἄλλα ἡλιακὰ συστήματα; Πόσα ἀπὸ τὰ πλανητικὰ αὐτὰ συστήματα κατέχουν κάποιαν μορφὴν ζωῆς εἰς ἕνα καταλλήλως τοποθετημένον ἔναντι αὐτῶν πλανήτην; Καί, ἐὰν ὑπάρχουν εἰς αὐτὸν λογικῶς σκεπτόμενα ζωϊκὰ ὄντα, πόσα ἐξ αὐτῶν ἐπροχώρησαν ἄραγε ἐπὶ τεχνολογικοῦ ἐπιπέδου, ποὺ νὰ τοὺς ἐπιτρέπη τὴν ἐκπομπὴν σημάτων πρὸς τοὺς ἄλλους κόσμους; Καὶ τέλος πόσα, κατέχοντα τὴν ἱκανότητα αὐτήν, θὰ ἠδύνατο ν' ἀναλάβουν τὴν διαβίβασιν σημάτων πρὸς τοὺς ἄλλους κόσμους;

Τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1961 συνεκλήθη εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἀστεροσκοπεῖον Ραδιοαστρονομίας τοῦ Γκρὴν Μπάνκ τῆς Δυτικῆς Βιργινίας, μία ἄνευ προηγουμένου διάσκεψις μὲ θέμα τὴν ἐξωγηΐνην «ζωὴν μετὰ νοή-

σεως». Εἰς τὴν διάσκεψιν αὐτὴν ἐπιστήμονες πολλῶν εἰδικοτήτων ἀνέπτυξαν λόγους, στηριζομένους εἰς ἀκλόνητον λογικήν, καθὼς καὶ ἀδιαβλήτους κρίσεις ἐν σχέσει πρὸς σπουδαιότατα στοιχεῖα ἀφορῶντα εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀστρικῶν περιοχῶν, ὅπου δύναται ν' ἀνακαλυφθῆ ζωὴ ἱκανὴ νὰ ἔλθη εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ ἄλλους κόσμους.

Εἰς τὸ σύστημα τοῦ γνωστοῦ μας Γαλαξίου ἢ Γαλακτώδους Δρόμου περιλαμβάνονται 100 δισεκατομμύρια ἀστέρες. Μὲ κριτήριον τὴν ἄμεσον γειτνίασίν μας πρὸς τὸν Ἥλιον καὶ λαμβάνοντες ἐπίσης ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀνωτέρω περιορισμούς, καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκ τῶν 100 δισεκαταμμυρίων αὐτῶν ἀστέρων τὰ 250 ἑκατομμύρια δέον νὰ «περιθάλπουν» πλανητικὰ συστήματα ὅπου δύνανται ν' ἀνευρεθοῦν ζωϊκοὶ ὀργανισμοί.

Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐρευνήσωμεν διὰ τὴν ὕπαρξιν ἐξωγηΐνης ζωῆς, ἡ λογικὴ θέσις διὰ ν' ἀρχίσωμεν τὴν ἔρευναν αὐτὴν εἶναι τὸ ἰδικόν μας ἡλιακὸν σύστημα. Τοὺς πλανήτας τοῦ συστήματος αὐτοῦ ἠμποροῦμεν εὐκόλως νὰ διερευνήσωμεν διὰ τῶν τηλεσκοπίων μας καὶ τῶν ἐξαρτημάτων των. Ἐρευνῶντες κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι ὁ Ἑρμῆς εὑρίσκεται ἐγγύτατα τοῦ Ἡλίου καὶ ὅτι λόγῳ τῶν ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν του ἡ δημιουργία ζωῆς εἰς αὐτὸν εἶναι ἀδύνατος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ὑπῆρχε ἡ δυνατότης παρουσίας ζωῆς εἰς τὴν κάπως ἀνεκτὴν καὶ μὲ ἀμυδρὸν φῶς ζώνην τοῦ Ἑρμοῦ, ἡ ἀπουσία ἀτμοσφαίρας ἀποκλείει τὴν ἀνάπτυξιν ζωῆς.

Κάποτε, ἐξ ἄλλου, ἐπιστεύετο ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ὕπαρξις ζωῆς εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Αἱ διαπιστώσεις ὅμως αἱ γενόμεναι διὰ τοῦ δορυφόρου «Μάρινερ 2» ἀπέδειξαν ὅτι ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἀφροδίτης ἀνέρχεται εἰς 800 περίπου βαθμοὺς Φαρενάϊτ, πρᾶγμα ποὺ ἀποκλείει τὴν δυνατότητα ἀναπτύξεως ζωῆς καὶ εἰς αὐτήν.

Ἀπὸ ἐμπεριστατωμένας, ἐν τούτοις, τηλεσκοπικὰς παρατηρήσεις, γενομένας ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἐκ μικρᾶς ἀποστάσεως, ἀπεκαλύφθη ἡ ὕπαρξις ἐποχιακῶν μεταβολῶν, ποὺ ἐπισημαίνουν τὴν ὕπαρξιν φυτικῆς ζωῆς, ἐπιστήμονες δὲ τινὲς προχωροῦν μέχρι τοῦ σημείου νὰ πιστεύουν ὅτι δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑφίσταται καὶ ζωὴ ζωϊκῶν ὄντων.

Πέραν τοῦ Ἄρεως ὑπάρχει ὁ Ζεύς, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον ἀπομεμακρυσμένος ἐκ τοῦ Ἡλίου, ὥστε ἡ θερμοκρασία εἰς τὸ ὕψος τῶν νεφελωδῶν ζωνῶν, ποὺ περιβάλλουν τὸν πλανήτην αὐτόν, νὰ φθάνη εἰς τὴν τάξιν τῶν 200 βαθμῶν Φαρενάϊτ κάτω τοῦ μηδενός. Φυσικά, εἰς μίαν τόσον χαμηλὴν θερμοκρασίαν ζωὴ δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ εἰς τὸν Δία, μολονότι ὑπάρχουν λόγοι διὰ νὰ πιστεύεται ὅτι δὲν ἀποκλείεται ἡ ὕπαρξις ὑψηλῶν θερμοκρασιῶν κάτωθι τῶν νεφῶν αὐτῶν. Τὰ κυριώτερα, ἐν τούτοις, συστατικὰ τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ Διὸς εἶναι τὸ μεθάνιον καὶ ἡ ἀμμωνία. Τὰ ἀέρια αὐτὰ εἶναι θανατηφόρα εἰς τὰς συγκεντρώσεις, ποὺ ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὸν Δία. Καθὼς δὲ προχωροῦμεν πέραν τοῦ Διὸς πρὸς τὸν Κρόνον, τὸν Οὐρανόν, τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὸν Πλούτωνα εὑρίσκομεν ὅτι αἱ θερμοκρασίαι εἰς τοὺς πλανήτας αὐτοὺς εἶναι ψυχρότεραι καὶ ὅτι κυριαρχοῦν ἐκεῖ τὰ ἴδια δηλητηριώδη ἀέρια.

Κατόπιν τούτου δυνάμεθα νὰ διαγράψωμεν ὅλους τοὺς πλανήτας ἀπὸ τὰς σχετικὰς ἐρεύνας μας. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι εἰς τὸ ἡλιακόν μας σύστημα ὁ μόνος πλανήτης, ὅπου εἶναι γνωστὴ ἡ ὕπαρξις ζωϊκοῦ βασιλείου, εἶναι ἡ Γῆ καὶ ὅτι τὸ ἴδιον δύναται ἴσως νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὸν Ἄρην. Οὕτω, εἰς τὸ σύστημα αὐτό, ποὺ ἠμπορεῖ νὰ εἶναι καὶ τὸ μοναδικόν, ὑφίστανται δύο πλανῆται μὲ φυτικὴν ζωὴν καὶ εἷς ἢ δύο μὲ ζωὴν ζωϊκῶν ὄντων.

Ἀπὸ τοὺς ἐξαιρετικῶς σημαντικοὺς πειραματισμοὺς τοῦ δρος Φὸξ δύο λεπτομέρειαι βασικῆς σπουδαιότητος χαρακτηρίζουν τὸ ἔργον του. Ἡ πρώτη δεικνύει ὅτι διὰ τῆς θερμάνσεως τῶν μιγμάτων ἀμινοξέων δύνανται, πράγματι, νὰ παραχθοῦν

πρωτεινοειδῆ μόρια. Καὶ ἡ δευτέρα ὅτι αἱ μικροσφαῖραι παρήχθησαν μὲ τὴν ψύχρανσιν τῶν θερμῶν καὶ διαβραχεισῶν διαλύσεων πρωτεϊνοειδῶν.

Οὕτω διεπιστώθη μετὰ βεβαιότητος πλέον ἡ μεταμόρφωσις τινῶν ἐκ τῶν βασικῶν στοιχείων τοῦ Σύμπαντος πρὸς δημιουργίαν τῶν πρώτων ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς. Ἡ ἀστροβιολογικὴ σημασία τῶν φάσεων αὐτῶν εἶναι καταπληκτική.

Ἐὰν ὅ,τι διεξσαματίσθη ἀληθεύῃ καὶ δύναται τοῦτο νὰ ἐπιβεβαιωθῇ διὰ μιᾶς ἐπιτυχοῦς προσεδαφίσεως εἰς τὸν Ἄρην, τότε οἱ ἐπιστήμονες ἀνεκάλυψαν ἓν ἐξαιρετικὸν στοιχεῖον εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ὕπαρξιν ζωῆς εἰς τὸ Σύμπαν.

Τὰ αὐτὰ βασικὰ στοιχεῖα, τὰ εὑρεθέντα σχεδὸν ὑπὸ τὰς ἰδίας ἀναλογίας εἰς τὴν Γῆν, ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχουν καθ' ὅλον τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος τοῦ Σύμπαντος. Αἱ αὐταὶ ἀκτινοβολίαι, ποὺ συμβάλλουν εἰς τὴν δημιουργίαν ζωσῶν μορφῶν ἐπὶ τῆς Γῆς, ὑφίστανται ἐπίσης καὶ εἰς τὰ περιβάλλοντα τῶν ἀστέρων. Ἀπὸ τὰς τελευταίας αὐτὰς διαπιστώσεις οἱ ἐπιστήμονες πιστεύουν ὅτι ὑπάρχει διάχυτος ἡ ζωὴ εἰς ὁλόκληρον τὸ στερέωμα καὶ ὅτι μὲ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς καταλλήλου «κλειδὸς» ἡ ζωὴ αὐτὴ θ' ἀποκαλύψη πλήρως τὴν παρουσίαν της.

Τὸ πρόβλημα τῆς «νέας θεότητος»

Τοῦ εἰς Μάνσφηλδ Η.Π.Α. Ἕλληνος Ὀρθοδόξου ἱερέως αἰδ. ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ

Στὸ Θρησκευτικὸν περιοδικὸν «ΖΩΗ» (20—2—1964) καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ἔντυπα ἐγένετο λόγος περὶ τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν τοῦ Τζούλιαν Χάξλευ, γύρω ἀπὸ τὴν ἀνάγκη μιᾶς «Νέας Θεότητος» διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἔπαψε νὰ κατευθύνη τὰ βιώματά μας. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ τὸ συνεζήτησαν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΠΟΧΕΣ» χωρὶς νὰ ζητήσουν καὶ τῶν Θεολόγων μας τὰς γνώμας, περὶ τοῦ ὁποίου δικαίως παραπονεῖται ἡ «ΖΩΗ».

Ἀσφαλῶς, ἡ παράλειψις ἐγένετο ἐκ τῆς ἐσφαλμένης γνώμης ὅτι, πλὴν τοῦ ἀειμνήστου Ν. Ι. Λούβαρι, οἱ ἄλλοι Θεολόγοι μας, Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοί, δὲν κατέχουν τὰ σύγχρονα ψυχοπνευματικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου. Πιθανόν... Ἡ Θεολογία τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ, καθὼς εἶναι ἐμποτισμένη ἀπὸ τὴν ἀσκητικὴν θεώρησιν τοῦ βίου, ζητάει πολλὰ διὰ τὸν Θεὸν καὶ ἐλάχιστα διὰ τὸν ἄνθρωπον, χάριν τοῦ ὁποίου ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀπέθανε.

Λησμονεῖ ὅμως ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰς Δέκα Ἐντολὰς ΜΟΝΟΝ ΤΡΕΙΣ ζητάει γιὰ τὸν ΕΑΥΤΟΝ ΤΟΥ, τὰς δὲ ὑπολοίπους ἑπτὰ διὰ τὸ ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ, τὸν ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

Τὸ αἴτημα αὐτὸ τοῦ Θεοῦ συγκεράσθηκε μέσα στὸ πνευματικὸ κλῖμα τῆς Θεολογίας μας, καὶ ἔτσι οἱ θεολόγοι μας ἀπεξενώθησαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ προβλήματά του, ὥστε δὲν τοὺς καλοῦν νὰ συμμετάσχουν σὲ συζητήσεις ψυχοπνευματικοῦ περιεχομένου καὶ φιλοσοφικῶν μηνυμάτων.

Ἀλλά, καὶ δίχως τὴν συμμετοχήν των ἡ λάμπουσα ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν χρειαζόμεθα «Νέαν Θεότητα», ἀλλὰ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΡΟΣ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Παιδεία ἔχουν ἀποστολὴν νὰ ἐπιτύχουν ταῦτα, ἀλλέως ὁ ἄνθρωπος θὰ χαθῇ μέσα στὸ δάσος τοῦ κατωτέρου ἑαυτοῦ του.

Τὸ μυστήριο τῶν 6 αἰσθήσεών μας

Ὑπὸ ΡΑΔΕΡΦΟΡΔ ΠΛΑΤΤ
μετάφρασις Γ. Βλιάμου

ΣΤΗ μυστηριώδη μέθοδο, ἡ ὁποία εὑρίσκεται πέραν τῆς δυνατότητος τῶν πέντε αἰσθήσεών μας, ὑπάρχουν πολλὲς ἀξιοσημείωτες ἀνθρώπινες ἱκανότητες, οἱ ὁποῖες ἀπεδείχθησαν, ἀλλὰ δὲν κατενοήθησαν ἀκόμη. Παραδείγματος χάριν, ἔχω μιὰ φίλη, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ εὑρίσκη χαμένα πράγματα. Ἐὰν κάποιος ἔχει χάσει ὁπουδήποτε ἕνα δαχτυλίδι ἐπὶ ἀμμώδους ἀκτῆς ἑνὸς μιλίου, ἡ φίλη μου μπορεῖ νὰ τὸ βρῆ πολὺ γρήγορα, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ σᾶς ἐξηγήση πῶς τὸ κατορθώνει. Βιολόγος ἐξ ἐπαγγέλματος, σύζυγος ἰατροῦ, παραδέχεται αὐτὴν τὴν ἱκανότητα ὡς φυσικὸ πρᾶγμα. Μοῦ λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἀναπαυθῆ καὶ νὰ ἠρεμήση γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῆς αἰσθήσεως αὐτῆς καὶ ὅτι ἐργάζεται καλλίτερα σὲ ξένη χώρα, ὅπου δὲν ἐννοεῖ τί λέγουν οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὴν περιστοιχίζουν.

Στὴν ἐπιστήμη εἶναι γνωστοὶ πολλοὶ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἔχουν αὐτὴν τὴν αἴσθησι. Μήπως ἡ ἱκανότης αὐτὴ εἶναι μία ἐκ τῶν ἕξη αἰσθήσεών μας, ἴχνος πρωτογόνου δυνατότητος τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ὑπέστη ἀτροφίαν στοὺς περισσοτέρους μας; Ἐκεῖ τείνει ἡ ἀπόδειξις.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα συνιστᾶ τώρα τὴν δυνατότητα τῶν μὴ ἀποκαλυφθέντων ἀκόμη ἐσωτερικῶν «δεκτῶν», οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῶν ἕξη αὐτῶν αἰσθήσεων. Πρόσφατος ἔρευνα στὸν ὀργανισμὸ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τοῦ ἐγκεφάλου εἰσχωρεῖ πλησιέστατα στὶς κεκρυμμένες ψυχικὲς αὐτὲς θέσεις. Σὲ «κατώτερα ὄντα» οἱ γνωστὲς αἰσθήσεις, ὅπως ἡ ἀκοή, καὶ ἡ ὄσφρησις, εἶναι πολλάκις πολὺ περισσότερο ἀνεπτυγμένες ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις τῶν ἀνθρώπων. Π.χ. τὸ ὑπερηχητικὸν σφύριγμα, ποὺ ἀκούει ὁ σκύλος, δὲν τὸ ἀκούει ὁ ἄνθρωπος. Μιὰ κουκουβάγια καθισμένη ἀπὸ ὕψος ἑνὸς δένδρου μπορεῖ νὰ ἰδῆ τὴ νύχτα ἕνα ποντικὸ ποὺ κινεῖται στὴ χλόη. Ἄλλα ζωντανὰ πράγματα ἐπιδεικνύουν πολλάκις αἰσθήσεις ποὺ δὲν εἶναι γνωστές.

Κάθε φίλος τοῦ σκύλου ἔχει νὰ διηγηθῆ μιὰ ἱστορία γιὰ ἕνα ἀγαπημένο ζῶον, ποὺ χάθηκε καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπιστρέψη στὴν κατοικία τοῦ κυρίου του. Ὁ Δόκτωρ Ρ. Σμὶθ τοῦ Βασιλικοῦ Κολλεγίου Χειρούργων — Κτηνιάτρων ἔβαλε στοίχημα μὲ ἕναν ὅμιλο στρατιωτῶν στὴν ἔπαυλί του στὴν Κορνουάλη. Οἱ στρατιῶτες ἐστοιχημάτισαν μαζί του ὅτι ἂν πάρουν τὸν σκύλο του καὶ τὸν μεταφέρουν στὴ βάσι τους χωρὶς νὰ τὸν ἀφίσουν νὰ ἰδῆ ἢ νὰ ἐγγίση τὸ ἔδαφος καὶ τὸν ἀφίσουν κατόπιν στὸ μέσον τοῦ κρησφυγέτου στρατοπέδου των, δὲν θὰ μπορέση νὰ ἐπιστρέψη στὸν κύριό του. Ἡ ἔπαυλις τοῦ δόκτορος Σμὶθ εὑρίσκεται ἐπὶ ἑνὸς κόλπου μήκους πέντε μιλίων μὲ ἕνα στενὸ λαιμό. Ὁ σκύλος ἐπεβιβάσθη σὲ μιὰ βάρκα καὶ ἀφοῦ διέσχισαν τὸν κόλπον, ἐπεβιβάσθησαν λεωφορείου κλειστοῦ καὶ μετεφέρθη εἰς ἀπόστασιν 7 μιλίων καὶ ἐκεῖ ἀφέθη ἐλεύθερος μέσα στὸ στρατόπεδο. Πρὶν περάσουν δυὸ ἡμέρες, ὁ σκύλος εἶχεν

ἐπιστρέψει στὴν κατοικία τοῦ κυρίου του. Ἐθεάθη κολυμβῶν κατὰ μῆκος ἡμίσεος μιλίου ὕδατος στὸ στενὸ μέρος τοῦ κόλπου. Πρέπει νὰ εἶχε τρέξει 27 μίλια κατὰ μῆκος τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ κόλπου γιὰ νὰ βρῆ τὸ πέρασμα καὶ κατόπιν ἄλλα 23 μίλια ἐπιστροφῆς ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ ἀκόμη νὰ ἐκθέση πῶς λειτουργεῖ ἕνα τέτοιο «ταξιδιωτικὸν ἔνστικτον». Ἀλλὰ ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀποκαλύψει τοὺς φυσικοὺς μηχανισμοὺς πίσω ἀπὸ μερικὲς ἐξ ἴσου μυστηριώδεις ἱκανότητες τὶς ὁποῖες κατέχουν πολλὰ ζῶα. Στὰ 1950 π.χ. ὁ Γερμανὸς ζωολόγος Κὰρλ Φὸν Φρὶς ἀνεκάλυψε πῶς οἱ μέλισσες πετοῦν κατ' εὐθεῖαν στὰ λουλούδια ἀκόμα καὶ ἕως 4 μίλια μακρυά. Οἱ μέλισσες χρησιμοποιοῦν τὸ ἐπίπεδον τῆς φωτεινῆς πολώσεως, δηλαδὴ τὰ μάτια τους μποροῦν νὰ ἀκολουθοῦν ἐκεῖνες τὶς ἡλιακὲς ἀκτῖνες οἱ ὁποῖες λάμπουν σὲ ὡρισμένη κατεύθυνσι.

Τὰ ψάρια σπανίως συγκρούονται μὲ ἄλλα ψάρια στὸ σκότος μέσα στὸ νερό. Πολλὲς φορὲς ξεφεύγουν ἂν ἕνας ψαρᾶς στὴν ὄχθη κάνει πὼς θὰ ρίξη τὴ στάχτη ἀπὸ τὴ πίπα του. Εὔκολη εἶναι ἡ ἐξήγησις. Στὰ πλευρὰ πολλῶν ψαριῶν ὑπάρχουν αἰσθητήρια ὄργανα τὰ ὁποῖα καταγράφουν καὶ τὶς ἐλάχιστες μεταβολὲς μέσα στὸ νερό. Μὲ αὐτὰ τὰ ψάρια κατορθώνουν νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὰ πτερύγια τῶν ψαριῶν ποὺ βρίσκονται κοντὰ ἢ ἀκόμη ἠχητικοὺς κραδασμοὺς ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ νεροῦ. Ἡ ἐπιστήμη βρῆκε τόσο δυσδιάκριτα πράγματα ὅπως εἶναι ὁ ἠλεκτρομαγνητισμός, τὰ κύματα ραντάρ, αἱ ὑπέρυθρες ἀκτῖνες, καὶ αἱ ἀτομικὲς δυνάμεις οἱ ὁποῖες εἶναι αἰσθητὲς στὰ ζῶα.

Κατὰ τοὺς βιολόγους ἡ ὑλικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μία μὲ ὅλη τὴ ζωή. Τὸ ἀνθρώπινον ὂν δυνητικῶς κατέχει ὅλας τὰς αἰσθήσεις τῶν ζώων, τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ψαριῶν. Ἂν ἡ φύσις κατώρθωσε νὰ χρησιμοποιήση τέτοιες δυνάμεις ὅπως τὰ ραντὰρ εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν αἰσθήσεων τῶν ζώων, τότε πρέπει νὰ συμπεράνωμε ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτὲς ἦσαν ἐπίσης διαθέσιμες στὴν κατασκευὴ τῶν ἰδικῶν μας ἱκανοτήτων.

Γνωρίζομεν ἤδη ὅτι ἡ ἀντίληψίς μας δὲν περιορίζεται στὶς συμβατικὲς «πέντε αἰσθήσεις μας». Οἱ αἰσθήσεις αὐτὲς ἔχουν ἐξωτερικοὺς δέκτες — μάτια, αὐτιά, μύτη, γλῶσσα καὶ δέρμα. Ἀλλὰ ὑπάρχουν πολλὰ εἴδη ἀντιλήψεως ποὺ ἔχουν ἐσωτερικοὺς δέκτες. Ἰδοὺ μερικὲς ἀπὸ τὶς πλέον ἔκδηλες:

Ἡ ΑΙΣΘΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΤΗΤΟΣ, τὸ αἴσθημα τῆς θερμότητος ἢ ἡ ἔλλειψις αὐτῆς, παράγεται ἀπὸ ἕνα διαφορετικὸ σύστημα νεύρων, τὸ ὁποῖον βρίσκεται στὸ κέντρον τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἐξαποστέλλει μακρυὲς κλωστὲς σὲ μέρη τοῦ δέρματος, κυρίως πέριξ τοῦ κέντρου τοῦ σώματος (οἱ γλουτοὶ καὶ τὰ νῶτα εἶναι τὰ πλέον εὐαίσθητα στὴν θερμοκρασία).

Ἡ ΑΙΣΘΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΡΟΥΣ, μᾶς βοηθεῖ νὰ ἐξακριβώνωμε τὸ βάρος τῶν πραγμάτων ποὺ κρατοῦμε ἢ μεταφέρομε. Ἔτσι ἕνας παίκτης τοῦ μπέϊζμπωλ ὑψώνει τὸ ρόπαλό του, ἕνας παίκτης τοῦ γκὸλφ δοκιμάζει τὸ κλὰμπ του.

Ἡ ΒΑΡΥΤΗΣ Ἢ Η ΑΙΣΘΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ μᾶς δίνει τὸ αἴσθημα τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω, μᾶς λέγει τὴν τοποθέτησί μας. Ἐδῶ οἱ δέκτες ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο κιβωτίδια ἀπὸ κόκκαλα τὰ ὁποῖα περιέχουν κόκκους ἀσβεστί-

του, τὸ καθένα πίσω ἀπὸ τὰ αὐτιά. Ἡ κίνησις τῆς κεφαλῆς κάνει τοὺς κόκκους νὰ κατρακυλοῦν καὶ νὰ κτυποῦν εὐαίσθητες τρίχες μέσα στὰ κιβωτίδια οἱ ὁποῖες εἰδοποιοῦν τὸ νευρικὸ σύστημα πόσο μακριὰ βρίσκεται ἡ κεφαλὴ ἀπὸ τὴν στάθμη.

Ἡ ΑΙΣΘΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΓΓΥΤΗΤΟΣ μᾶς ἐνημερώνει περὶ τῆς παρουσίας στερεῶν ἀντικειμένων χωρὶς νὰ τὰ βλέπωμεν ἢ νὰ τὰ πιάνωμε. Εἶναι μιὰ λεπτεπίλεπτη μυστηριώδης αἴσθησις μὲ ἄγνωστους δέκτες. Παράδειγμα «ἡ προσωπικὴ ὅρασις» (ὅρασις τοῦ προσώπου), τῶν τυφλῶν ἡ ὁποία τοὺς βοηθεῖ νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὰ ἀντικείμενα.

Ἡ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΙΚΗ ΑΙΣΘΗΣΙΣ ἀντιλήψεως ἀντιλαμβάνεται τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος ἀναφορικῶς μὲ τὰς μεταξύ των σχέσεις τελείως χωριστὰ ἀπὸ τὴν αἴσθησι τῆς βαρύτητος. Τὰ δεκτικὰ νεῦρα ἔχουν τὰ ἄκρα «ἑνὸς ψεκαστῆρος», τὰ ὁποῖα διαπερνοῦν τοὺς μῦς μας καὶ ἀναφέρουν πόσον ὁ καθένας τους εἶναι τεταμένος ἢ ἔχει καμφθῆ. Συνδέονται ἐπίσης μὲ τένοντας οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζουν μὲ δυνατὲς λαστιχένιες λωρίδες οἱ ὁποῖες ἀποτραβοῦν τοὺς μῦς ὅταν τεντώνονται. Αὐτὸ δίνει μιὰ αἴσθησι ἀντιστάσεως στὴν κίνησι, μᾶς δίνει τὴν αἴσθησι τῆς κινήσεως καὶ τῆς τοποθετήσεώς μας. Ὁλόκληρος ὁ μυϊκὸς συντονισμὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ συνθήματα τῆς αἰσθήσεως ταύτης.

Μιὰ πολὺ περισσότερο μυστηριώδης αἴσθησις ἀνεφέρθη στὴν *Ἐπιστήμη* διὰ τῆς ὁποίας ἕνα ἀνθρώπινον ὂν μπορεῖ νὰ ἀκούσῃ ὑπερηχητικὸ ἦχο — *διὰ τοῦ δέρματος, ὄχι μὲ τὰ αὐτιά*. Οἱ ὑπερηχητικὲς δονήσεις γίνονται δι' ἠλεκτρισμοῦ ποὺ γωνιάζεται ἀπὸ πολυέδρους κρυστάλλους. Ὅταν ἐγγίζεται τὸ δονητικὸ ἐργαλεῖο ἀπὸ εἰδικὲς θέσεις τοῦ σώματος — τὰ πλέον δεκτικὰ σημεῖα βρίσκονται πίσω ἀπὸ τὸ λαιμό, στοὺς κροτάφους καὶ στὸ στῆθος — ὁ ὑπερηχητικὸς ἦχος μεταβάλλεται εἰς ἀκουστὸν ἦχον ὁ ὁποῖος ἀκούεται προφανῶς ἀπ' εὐθείας χωρὶς νὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ αὐτιά.

Γνωρίζομε ὅτι οἱ πέντε «κανονικὲς» αἰσθήσεις μας ἔχουν τὴν ἱκανότητα ἐξαιρετικῆς ἀναπτύξεως ὑπὸ ὡρισμένας προϋποθέσεις. Δὲν ὑπάρχει λόγος αὐτὸ νὰ μὴν ἀληθεύῃ ἐπίσης καὶ γιὰ τὶς λιγώτερο γνωστὲς αἰσθήσεις.

Ὡρισμένα εἴδη ἐμφύτου ἀντιλήψεως φαίνονται νὰ εἶναι αἰσθήσεις. Ὁ ἀποθανὼν δόκτωρ Ἀλέξης Κάρελ τοῦ Ἰνστιτούτου Ροκφέλλερ Ἰατρικῶν Ἐρευνῶν, βραβεῖον Νόμπελ γιὰ τὰ ἐπιτεύγματά του εἰς τὴν ἰατρικήν, περιέγραψε ἕνα εἶδος ταχυτάτου, συμπεράσματος ἀπὸ στιγμιαίαν παρατήρησιν, ὅπως ἡ γνῶσις ποὺ ἀποκτᾶ ἕνας γιατρὸς μὲ μιὰ ματιὰ ποὺ ρίχνει γιὰ τὴν κατάστασι ἑνὸς ἀρρώστου. Αὐτὸ συμβαίνει ἐπίσης ὅταν ἕνας ἄνθρωπος διαισθάνεται μὲ μιὰ ματιὰ τὶς ἀξίες, ἀρετὲς ἢ κακίες ἑνὸς ἄλλου ἀνθρώπου. Φαίνεται νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀκόνησι καὶ τὴν ἐξάσκησι γνωστῶν ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων ὄχι μὲ ὑπερταχυτάτη ἀπόδειξι. Ὑπάρχει ἀκόμη κατὰ τὸν Δρα Κάρελ ἕνα δεύτερο εἶδος ἐμφύτου ἀντιλήψεως, ἀνεξάρτητα τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς λογικῆς. Μὲ αὐτὴν ὁδηγούμεθα στὸ σκοπό μας ὅταν δὲν ξέρομε πῶς νὰ τὸν ἐπιτύχωμε ἢ ἀκόμη ποῦ βρίσκεται. Αὐτὴ εἶναι κοντὰ στὴν διορατικότητα, σὲ μιὰ ἕκτη αἴσθησι. Εἶναι ἡ δημιουργὸς πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων.

Σήμερα οἱ ἐπιστήμονες μόνον

νὰ ἀπεκρυσταλλώσουν μπορούν γιὰ τοὺς μηχανισμοὺς ποὺ κρύβονται κάτω ἀπὸ τὴν ἀντίληψι τῆς «ἕκτης αἰσθήσεώς μας». Γνωρίζουμε πὼς ὁ ἄνθρωπος ἔχει δυὸ ἐγκεφάλους. Ἕνας μικρὸς ἐσωτερικὸς ἐγκέφαλος, ἡ θαλάμη, εἶναι πρωτόγονος, καὶ κληρονομήθηκε ἀπὸ ζωικοὺς προγόνους. Ἐπάνω στὸν πυρῆνα αὐτὸν εἶναι ὁ νέος ἐγκέφαλος, μιὰ σφαῖρα ἀπὸ γκρίζα οὐσία ποὺ ὀνομάζεται ὁ φλοιὸς ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπὸ περισσότερα τῶν δέκα δισεκατομμυρίων νευρικῶν κυττάρων μὲ ἀπειρίαν κυκλωμάτων. Διὰ τοῦ νέου αὐτοῦ ἐγκεφάλου ἐκσφενδονίζονται πολύπλοκες ἰδέες καὶ σκέψεις, διασταυρούμενες ἀενάως. Ἡ θαλάμη, στὸ μέγεθος τοῦ μικροῦ μας δακτύλου, εἶναι τὸ μεσάζον κέντρον ποὺ δέχεται εἰσερχόμενας αἰσθήσεις καὶ τὰς συντονίζει καὶ ἀποστέλλει μερικὲς στὴν σφαῖραν τῆς συνειδήσεως. Ἀπὸ τὰ μυστηριώδη βάθη του ὁ πρωτόγονος αὐτὸς ἐγκέφαλος δημιουργεῖ ὄνειρα, ὁράματα, ἔνστικτα, συγκινήσεις.

Ἔγινε λόγος ὅτι ἡ θαλάμη μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἕδρα τῶν παλαιῶν ἕξ αἰσθήσεων ποὺ ἔχουν καταπνιγῆ στὸν πολιτισμένον ἄνθρωπο, ἀλλὰ δὲν ἔχουν σβηστῆ.

Μπορεῖ περιοδικῶς νὰ σπινθηρίζουν σὲ πρωτογόνους ἢ ἀπλοῦς ἀνθρώπους, σὲ παιδιά, ἢ σὲ ἐνηλίκους ὑπὸ μεγάλην ἔντασιν. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ δυνατότητες αὐτὲς ἐκδηλώνονται περισσότερον ὅταν ἡ συνείδησις —ὁ νέος μας ἐγκέφαλος— δὲν ὑπερπηδᾶ τὴν ἐλεύθερη δρᾶσι τους.

Ἐν ὅσῳ ἡ Ἐπιστήμη σηκώνει τὸ παραπέτασμα στὸ μυστήριο αὐτὸ ἀπὸ τὸ πρωτόγονο παρελθόν μας, ἀρχίζουμε νὰ καταλαβαίνουμε ὅτι μόλις θίγουμε τὶς δυνατότητές μας. Ἡ βεβαιότης ὅτι ὑπάρχουν αἱ ἕξ αἰσθήσεις ἀξίζει τὸν κόπο τῆς ἔρευνας στὶς ἀποκρυμμένες λειτουργίες τοῦ νοῦ.

Ἡ ἀλήθεια δεν δίδεται. Ἤ τὴν ἀνακαλύπτεις ἐντός σου ἢ δὲν τὴν ἀνακαλύπτεις ποτέ. Οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ σὲ καταστήσῃ Μύστην. Πρέπει μόνος σου νὰ γίνῃς.

Ἐδ. Συρὲ

Ἡ Ἀγάπη πηγὴ Ὑγείας

Ὑπὸ ΚΛΑΡΑΣ ΚΟΝΤ
μετάφρ. Κατίνας Φράγκου

ΜΕΤΑΦΕΡΩ ἐδῶ μερικὰ σημεῖα ἀπὸ ἕνα ἄρθρο ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ READER'S DIGEST μὲ τὸν τίτλο : «Ἡ Ἐπιστήμη ἀνακαλύπτει τὴν Ἀληθινὴ Ἀγάπη».

«Οἱ ψυχίατροι ἔχουν φθάσει στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ βασικὸ αἴτιο τῶν διανοητικῶν ἀσθενειῶν εἶναι ἡ ἔλλειψι ἀγάπης. Οἱ ψυχολόγοι ποὺ μελετοῦν τὴν παιδικὴ ἡλικία, στὶς συζητήσεις τους ἂν πρέπει νὰ τρέφωμεν τὰ παιδιὰ ὡρισμένες ὧρες ἢ ὅταν τοὺς ἔρθη ἡ ὄρεξι, καὶ ἂν πρέπει ἢ ὄχι νὰ τὰ τιμωροῦμε, ἀνακάλυψαν ὅτι τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔχει μεγάλη σημασία ἐνόσω ἀγαποῦμε τὸ παιδί. Οἱ κοινωνιολόγοι ἀνακάλυψαν στὴν ἀγάπη τὴν θεραπεία γιὰ τὴν παράβασι τοῦ νόμου, καὶ οἱ ἐγκληματολόγοι τὴ θεραπεία τοῦ ἐγκλήματος.

Ὄχι ὅμως ἐκείνη τὴν ἀγάπη ποὺ τόσο κοινὰ τὴν περιγράφομε σὲ διηγήματα καὶ κινηματογραφικὲς ταινίες. Ἀλλὰ τὴν ἀγάπη ποὺ ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζε ἀπὸ ἐνόρασι, τὴν πιὸ ἁπλῆ καὶ συγχρόνως πιὸ περίπλοκη ἀπὸ τὶς ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τόσο τὴ συγχέομε».

Ὁ Δρ Ἀβραὰμ Στόουν, τῆς Ν. Ὑόρκης λέγει: «Ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ μεγαλύτερο φάρμακο, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, ἀκόμη κι' ἐκεῖνοι ποὺ νομίζουν ὅτι ἀπολαμβάνουν τὴν συζυγικὴ εὐτυχία, δὲν ξέρουν τί εἶναι ἀγάπη».

«Ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι ὁ πόθος τῆς κατοχῆς», συνεχίζει τὸ ἄρθρο, «δὲν εἶναι νὰ κάνωμε τὸ ἄλλο πρόσωπο εἰκόνα μας. Δὲν εἶναι ἐξάρτησι. Οὔτε αὐτοθυσία, ἂν καὶ ὑπάρχουν περιπτώσεις ποὺ ἡ ἀγάπη θὰ τὴν χρειαζότανε». Κατὰ τὸν Δρα Ὄβερστριτ «ἡ ἀγάπη γιὰ ἕνα πρόσωπο δὲν ἐξυπακούει τὴν κατοχὴ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Σημαίνει τὴν παραχώρησι στὸν ἄνδρα, μὲ χαρά, ὅλων ἐκείνων τῶν δικαιωμάτων ποὺ εἶναι συναφῆ μὲ τον ἀνδρισμό του... Μπορεῖ ἕνας ἄνδρας νὰ νομίζη πὼς ἀγαπᾶ τὴ γυναῖκα του ἐπειδὴ εἶναι ὡραία κι' ἔχει χαρίσματα. Αὐτὸ δὲν εἶναι ἀγάπη, ἀλλὰ ἐπιδοκιμασία. Ἡ ἀγάπη δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς ἰδιότητες τοῦ ἀγαπημένου ὄντος ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀγαπᾶν. Αὐτὴν τὴν ἱκανότητα πρέπει νὰ τὴν καλλιεργήσωμε. Δὲν ἔρχεται πάντα «φυσικά», ὅπως πολλοὶ νομίζομε.

Λέγει ὁ Δρ Μένιγκερ: «Οἱ γονεῖς δὲν μποροῦν νὰ κάμουν τίποτε καλλίτερο ἀπὸ τὸ νὰ διδάξουν τὰ παιδιά τους νὰ ἀγαποῦν, ἀλλὰ ὁ μόνος τρόπος ποὺ θὰ τὸ κάμουν εἶναι νὰ δώσουν τὸ παράδειγμα. Τὰ παιδιὰ πρέπει ν' ἀγαπηθοῦν γιὰ νὰ μπορέσουν ἀργότερα νὰ δώσουν ἀγάπη. Δὲν ἀγαποῦμε τὰ παιδιά μας ἁπλῶς ἐπειδὴ τὰ προστατεύομε καὶ φροντίζομε γιὰ τὶς ἀνάγκες τους. Αὐτὸ τὸ ἴδιο κάνουν καὶ τὰ ζῶα (ἡ Μπλαβάτσκυ λέει ὅτι αὐτὴ ἡ τυπικότης τῆς μητρικῆς ἀγάπης δὲν ἀνήκει σ' ἕνα ὑψηλὸ πεδίον). Καὶ ἡ ἀπόδειξις εἶναι τούτη: Μέχρι ποιὸ σημεῖο ἐπιβεβαιώνομε τὴν προσωπικότητα τοῦ παιδιοῦ μας; Μέχρι ποιὸ σημεῖο σεβόμαστε τὴν ἀτομικότητά του; Μέχρι ποιὸ σημεῖο τὸ βοηθοῦμε ν' ἀνατραφῆ ἀνεξάρ-

τητα, ἀντὶ νὰ τὸ χαϊδεύωμε καὶ νὰ τὸ ἔχωμε στὴν κατοχή μας;

Ἀπευθυνόμενος στοὺς μαθητάς του ὁ καθηγητὴς Φρὰνκ Χόφφερ, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιργινίας, εἶπε «ἡ στενὴ σχέσις περιλαμβάνει μιὰν ὁλοκλήρωσι προσωπικοτήτων, θερμὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς ἰδέες, τὶς ἐλπίδες καὶ τοὺς πόθους τοῦ ἄλλου προσώπου, τὴν ἀνταλλαγὴ σκέψεων ὡς πρὸς τὴν ξένη ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ κῦρος. Ὑποτίθεται ὅτι ἡ φυσικὴ σχέσι συμμετέχει στὸν ὑψηλότερο βαθμὸ οἰκειότητος. Ἂν συμβαίνει ἔτσι, μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια, τὸ ὕψιστο σημεῖο οἰκειότητος μπορεῖ νὰ βρεθῆ σὲ μιὰ ἐγκάρδια συνομιλία, θαυμάζοντας ἕνα ἡλιοβασίλεμα, συμμετέχοντας σὲ ἕνα δεῖπνο. Ἡ ἔννοια τῆς στενῆς σχέσεως δὲν πηγάζει ἀπὸ τὴν ἁπλῆ φυσικὴ ἐπαφή. Εἶναι μᾶλλον διανοητικὴ παρὰ φυσική. «Μποροῦμε νὰ ὀνομάσωμε τὴν ἀγάπη τὸ ἔδαφος στὸ ὁποῖον αὐξάνει τὸ ἀγαπημένο ὄν. Τὸ κάνει νὰ προοδεύη χωρὶς νὰ τὸ περιορίζη. Ἡ ἀγάπη εἶναι θεμελιωδῶς ἡ λειτουργία τοῦ «δίδειν» μᾶλλον ἢ «λαμβάνειν», ὅπως συχνὰ νομίζομε».

Μιὰ ὡραία περιγραφὴ τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης βρίσκεται σὲ μιὰν θιβετιανὴ γραφή: «ἔτσι λοιπὸν ἀγαπώντας τὸ ἀγαπημένο ὂν πρέπει νὰ εὐχόμαστε γι᾽ αὐτὸ τὸ μεγαλύτερο καλό, καὶ ἔτσι ὅπως ἐκεῖνο τὸ ποθεῖ».

Οἱ γιατροὶ ἔχουν ἐπίσης ἀνακαλύψει ὅτι ἡ σεξουαλικὴ ἀταξία συμβαίνει κυρίως μεταξὺ ὄντων ποὺ παρέμειναν ἀνάπηρα συναισθηματικά, ἀπὸ ἔλλειψι ἀγάπης. Αὐτὸ μοῦ θυμίζει τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Κρισναμοῦρτι ὅτι «Δὲν ὑπάρχει πρόβλημα σεξουαλικὸ ποὺ νὰ μὴν μπορῆ νὰ λύση ἡ ἀγάπη».

Ὁ Γιούγκ ἀπηχεῖ αὐτὴν τὴν ἴδια ἀλήθεια.

Θ᾽ ἀσχοληθῶ τώρα μὲ τὶς ἀφηγήσεις ποὺ μοῦ ἔκαμαν δυὸ φημισμένοι γιατροί. Ἔκαμα τὴν γνωριμία τοῦ ἑνὸς στὴν Αὐστραλία. Ἄνθρωπος βαθειὰ θρησκευτικὸς διηύθυνε ἕνα μεγάλο ἄσυλο. Μιὰ κοπέλλα ποὺ τὴν εἶχε θεραπεύσει μὲ πῆγε ν᾽ ἀκούσω μιὰ διάλεξί του σ᾽ ἕναν πρεσβυτεριανὸ ναό. Ἐκεῖ περιέγραψε τὶς πράγματι θαυμαστὲς θεραπεῖες ποὺ εἶχε ἐπιτύχει, κυρίως σὲ σχιζοφρενεῖς ποὺ θεωροῦνται ἀθεράπευτοι. Μίλησε γιὰ κάποιο ἄτομο ποὺ ἔγινε σχιζοφρενικό, γιατὶ ἡ ζωὴ εἶχε πάψει νὰ ἔχη γι᾽ αὐτὸ ἕνα νόημα. Ἡ θεραπεία συνίστατο εἰς τὸ νὰ τοῦ ἐπιδαψιλεύη σιγά - σιγά, μὲ ἀπέραντη ὑπομονὴ καὶ μὲ τὴν προσευχή, ἀγάπη, ὥς που νὰ κατορθωθῆ καὶ ἀποκτήση ξανὰ τὴν ἀντίληψι ὅτι ἡ ζωὴ εἶχε γι᾽ αὐτὸν ἕναν ὡρισμένο σκοπό, καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι αὐτὸς εἶχε νὰ παίξη κάποιο ρόλο. Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξε πρωτοφανής.

Πολλὰ χρόνια μετά, καὶ τώρα τελευταῖα στὴν Ἀμερική, ἄκουσα γιὰ θεραπεῖες ποὺ ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωσι. Ἤμουν φιλοξενουμένη στὸ σπίτι ἑνὸς φημισμένου γιατροῦ τῆς Βαλτιμόρης, ποὺ ἐργαζότανε μὲ τὸν γιό του. Καθημερινῶς παρακολουθοῦσαν ἰατρικὲς διαλέξεις, ὁπότε μιὰ μέρα ἐπέστρεψαν πολὺ συγκινημένοι ἀπὸ μιὰν ἀφήγησι ποὺ ἄκουσαν. Ὁ γιατρὸς ποὺ μίλησε ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦταν ψυχίατρος ποὺ ἐπίσης εἶχε ἀνακαλύψει τὸ βέβαιο γεγονὸς ὅτι ἡ τρέλλα συμβαίνει νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἐλλείψεως στοργῆς.

Εἶχε ζητήσει νὰ τοῦ φέρουν τὶς χειρότερες περιπτώσεις τοῦ ἀσύλου, ἐκείνους ποὺ ἦσαν κλεισμένοι ἐκεῖ δέκα καὶ εἴκοσι χρόνια. Μερικοὶ ἦσαν τόσο χαμένοι ἀπ᾽ τὴ

ζωὴ ποὺ παρέμεναν ἀκίνητοι ἐπὶ ὧρες πεσμένοι χάμω. Σὲ λίγο καιρὸ ἄρχισε νὰ ἔχη ἐλαφρὲς καλλιτερεύσεις, καὶ στὸ τέλος κατώρθωσε νὰ θεραπεύση ἐντελῶς περὶ τοὺς ὀκτακόσια ἀπ' αὐτούς.

Ὁ πολὺς Χάνεμαν, ἱδρυτὴς τῆς ὁμοιοπαθείας, θεράπευσε ἐπίσης ἕναν μεγάλο στρατηγὸ ποὺ εἶχε τρελλαθεῖ, μὲ παρόμοιες μεθόδους ἀγάπης καὶ ὑπομονῆς.

Ἔμαθα κάποτε γιὰ ἕνα πρόσωπο τοῦ ὁποίου ἡ ἀγαπημένη σύζυγος βρισκότανε στὰ πρόθυρα τοῦ θανάτου. Τίποτε δὲν μποροῦσε νὰ τὴν σώση, εἶχαν πῆ οἱ γιατροί, δὲν θὰ τὴν εὕρισκε ἡ μέρα. Ὁ σύζυγός της ἔμεινε ὅλη τὴ νύχτα γονατισμένος κοντὰ στὸ κρεββάτι τῆς ἀγωνίας της. Ἀνάμεσα ἀπ' τὶς προσευχές του τῆς μιλοῦσε γλυκά: «Δὲν μπορεῖς νὰ μὲ ἐγκαταλείψης. Πρέπει νὰ ἐπιστρέψης στὴ ζωή. Γύρισε πίσω, ἀγάπη μου !...». Μὲ τὸ χάραγμα τῆς αὐγῆς οἱ γιατροὶ διεπίστωσαν μιὰν ἐλαφρὰ ἀλλαγὴ πρὸς τὴ βελτίωσι, ποὺ ἄρχισε νὰ γίνεται σταθερή, ὥς που θεραπεύτηκε ἐντελῶς κι' ἔζησε πολλὰ ἀκόμη χρόνια, γεμίζοντας με χαρὰ τὴν καρδιὰ τοῦ ἀγαπημένου της συντρόφου.

Ἔχομε καθῆκον νὰ κάνωμε τὸν κόσμο τοῦτον, ποὺ τὸν κυβερνᾶ τὸ μῖσος, ἕναν κόσμο φίλων, καὶ πρέπει ν' ἀρχίσωμε ἀπὸ κείνους ποὺ μᾶς περιβάλλουν. Πρέπει νὰ μάθωμε νὰ ἀγαποῦμε, καὶ γιὰ νὰ γίνη αὐτό, εἶναι ἀνάγκη να μάθωμε νὰ σεβώμαστε καὶ νὰ πιστεύωμε στὸν ἑαυτό μας καὶ στὴν ἱκανότητά μας μεταβολῆς καὶ προόδου. Ἂν δὲν πιστεύωμε στὸν ἑαυτό μας, ἡ ἀγάπη μας γιὰ τοὺς συνανθρώπους μας θὰ εἶναι χωρὶς ἀποτέλεσμα. Εἶναι δυὸ χιλιάδες χρόνια ποὺ ὁ Χριστὸς μᾶς εἶπε : «Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ἡ ἀπόδειξι τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης εἶναι ἡ διάχυσις ἐκείνη πρὸς ὅλα τὰ λοιπὰ ὄντα ποὺ ἐνεργεῖ μέσα μας ὅταν ἀγαποῦμε.

Σὲ τίποτε ποὺ κάνουν οἱ ἄνθρωποι, δὲν πλησιάζουν περισσότερο τὸν Θεὸ παρὰ μόνον ὅταν κάμνουν τὸ καλὸ στοὺς συνανθρώπους τους.

Κικέρων

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΖΩΗ

Αὐτογνωσία ἢ αὐτο-ὕπνωσις;

ΕΙΧΕ βρέξει όλη τὴ νύχτα και άρκετα το πρωινο, και τώρα ο ἥλιος βασιλευε πισω ἀπὸ σκοτεινα και πυκνὰ σύννεφα. Δεν ὑπῆρχαν χρώματα στὸν ουρανό, μὰ ἡ μυρωδιὰ τῆς μουσκεμιμένης γῆς γέμιζε τὸν ἀέρα. Τὰ βατράχια ἔσκουζαν ὅλη τη νύχτα ἐπιμονα καὶ ρυθμικα, μα ὅλα σωπάσαν μὲ τὸ χάραμα τῆς αὐγῆς. Οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων εἶχαν σκουρινει ἀπ τὴν πολλὴ βροχή, καὶ τα φύλλα καθαροπλυμένα απο τὴ σκονη τοῦ καλοκαιριοῦ θἄπαιρναν τὸ πλούσιο πράσινο χρῶμα τους σε λίγες μέρες. Τα λειβάδια θὰ πρασινιζαν, τα χαμόκλαδα θ' ανθίζανε, καὶ ὅλοι θὰ ἔνιωθαν χαρα καὶ αγαλλίασι. Πόσο καλωσώριζαν τὴ βροχὴ ὕστερα ἀπ' τὶς ζεστὲς καὶ σκονισμένες μέρες! Τὰ βουνα πέρ' ἀπ' τοὺς λόφους δὲν ἔμοιαζαν τοσο μακρυνα κι' ἡ αὖρα που φύσαγε ἀπο κεῖ ἦταν καθάρια καὶ δροσερή. Θὰ ὑπῆρχε περισσότερη δουλειὰ καὶ πιὸ πολλὴ τροφή, κι' ἡ πεῖνα θὰ ἦταν κάτι ἀπ' τὸ παρελθόν. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς μεγαλους καστανοχρωμους ἀετοὺς ἔκανε κύκλους στὸν ορίζοντα πλέοντας πάνω στὴν αὖρα χωρὶς καθόλου νὰ σαλεύῃ τὶς φτερούγες του. Πολὺς κόσμος πάνω σὲ ποδήλατα ἐπέστρεφε σπιτι του μετὰ ἀπο μιὰ ολόκληρη μέρα στο γραφεῖο. Μερικοὶ κουβέντιαζαν καθὼς προχωροῦσαν, μὰ οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν αμίλητοι καὶ προφανῶς κουρασμένοι. Μια μεγάλη ομάδα εἶχε σταματήσει καὶ ακουμπώντας τὰ ποδήλατα ἐπάνω τους, συζητοῦσαν ζωηρὰ γιὰ κἄποιο ζήτημα, ἐνῶ

κοντά τους ἕνας ἀστυφύλακας τοὺς παρακολουθοῦσε μὲ ἀνία. Στὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου ἕνα καινούργιο κτίριο ὑψωνόταν. Ὁ δρόμος ἤτανε γεμάτος ἀπὸ λάκκους καὶ καθὼς περνοῦσαν τ' αὐτοκίνητα πιτσιλιώταν κανεὶς μὲ βρώμικο νερὸ πού ἄφηνε σκούρους λεκέδες πάνω στὰ ροῦχα του. Ἕνας ποδηλατιστὴς σταμάτησε, ἀγόρασε ἕνα τσιγάρο ἀπὸ κάποιον πωλητὴ καὶ συνέχισε τὸ δρόμο του.

Ἕνα παιδὶ ἐρχόταν ἀπὸ πέρα σηκώνοντας στὸ κεφάλι του ἕναν παληὸ τενεκὲ μισογεμισμένο μὲ κάποιο ὑγρό. Φαίνεται πὼς δούλευε γύρω ἀπ' αὐτὴν τὴν καινούργια οἰκοδομὴ ποὺ κτιζόταν. Εἶχε μάτια λαμπερὰ κι' ἕνα ἐξαιρετικὰ χαρούμενο πρόσωπο. Ἦταν ἀδύνατο μὰ γεροδεμένο, καὶ τὸ δέρμα του ἦταν πολὺ σκοῦρο, ψημένο ἀπ' τὸν ἥλιο. Φοροῦσε ἕνα πουκάμισο μ' ἕνα ζωνάρι ποὺ εἴχανε χρῶμα χωμάτινο, κι' ἀπ' τὴν πολλὴ χρῆσι εἶχαν σκουρίνει ἀκόμα πιὸ πολύ. Ὡραῖο ἦταν τὸ κεφάλι του καὶ τὸ περπάτημά του πρόδιδε κάποιαν ἀλαζονεία — ἕνα παιδὶ ποὺ κάνει τὴ δουλειὰ τοῦ μεγάλου. Καθὼς ἄφηνε πίσω του τὸ πλῆθος, ἄρχισε νὰ τραγουδᾶ, ξαφνικὰ ἄλλαξε ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα. Κοινὴ ἦταν ἡ φωνή του, φωνὴ παιδική, γερὴ καὶ ὑπόβραχνη, μὰ τὸ τραγοῦδι εἶχε ρυθμὸ καὶ φαίνεται πὼς μὲ τὰ χέρια του κρατοῦσε τὸ χρόνο γιατὶ δὲν βάσταγε καθόλου τὸ τενεκεδένιο δοχεῖο ποὺ εἶχε πάνω στὸ κεφάλι του. Καταλάβαινε πὼς κάποιος περπατοῦσε πίσω του μὰ ἤτανε πολὺ χαρούμενο γιὰ νὰ ντραπῆ καὶ ἦταν φανερὸ πὼς καθόλου δὲν ἐνδιαφερότανε μὲ τὴν ἰδιάζουσα ἀλλαγὴ ποὺ εἶχε ἐπέλθει στὴν ἀτμόσφαιρα. Ὑπῆρχε μιὰ εὐλογία στὸν ἀέρα, μιὰ ἀγάπη ποὺ σκέπαζε τὸ κάθε τί, μιὰ εὐγένεια ποὺ ἦταν ἁπλῆ, χωρὶς ὑπολογισμό, μιὰ καλωσύνη ποὺ ἄνθιζε πάντα. Τὸ παιδὶ ἀπότομα σταμάτησε νὰ τραγουδᾶ καὶ στράφηκε πρὸς μιὰν ἐρειπωμένη καλύβα ποὺ ἦταν στημένη ἐκεῖ σὲ κάποια ἀπόστασι ἀπὸ τὸ δρόμο. Σύντομα θὰ ξανάρχιζε ἡ βροχή.

Ὁ ἐπισκέπτης ἔλεγε πὼς εἶχε μιὰ θέσι στὴν Κυβέρνησι ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ γίνη καλύτερη, καὶ καθὼς εἶχε μιὰ πρώτης τάξεως ἐκπαίδευσι, τόσο στὸν τόπο του ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικό, θὰ μποροῦσε ν' ἀνεβῆ πολὺ ψηλά. Ἦταν παντρεμένος καὶ εἶχε δυὸ παιδιά. Μποροῦσε ν' ἀπολαμβάνη τὴ ζωή του ἀρκετὰ γιατὶ ἡ ἐπιτυχία ἦταν ἐξασφαλισμένη. Τὸ σπίτι ποὺ κατοικοῦσαν ἤτανε δικό του, καὶ εἶχε βάλει κατὰ μέρος χρήματα γιὰ τὴν ἐκπαίδευσι τῶν παιδιῶν του. Γνώριζε τὴν Σανσκριτικὴ καὶ ἤξερε τὴ θρησκευτικὴ παράδοσι. Τὰ πράγματα προχωροῦσαν ἀρκετὰ εὐχάριστα, ὅπως ἔλεγε. Ὅμως, ἕνα πρωΐ, ξύπνησε πολὺ νωρίς, καὶ μετὰ τὸ λουτρό του, κάθησε γιὰ τὸν διαλογισμό, πρὶν ξυπνήσει ἡ οἰκογένειά του καὶ ἡ γειτονιά. Μολονότι εἶχε κοιμηθεῖ ἀναπαυτικά, δὲν κατώρθωνε νὰ διαλογισθῆ. Καὶ ξαφνικὰ ἔνιωσε ἕναν ἀκατανίκητο πόθο ν' ἀφιερώση τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του στὸν διαλογισμό. Δὲν ὑπῆρχε σ' αὐτὸ οὔτε δισταγμὸς οὔτε καμμιὰ ἀμφιβολία· θ' ἀφιέρωνε τὰ χρόνια ποὺ τοῦ ἔμεναν γιὰ νὰ βρῆ ὁ,τιδήποτε κι' ἂν εἶναι νὰ βρεθῆ μέσω τοῦ διαλογισμοῦ, καὶ εἶπε στὴ γυναῖκα του καὶ στὰ δυὸ παιδιά του, ποὺ ἦσαν στὸ κολλέγιο, πὼς ἀναχωροῦσε γιὰ νὰ γίνη «σαννυάσι». Οἱ συνάδελφοί του ἔμειναν κατάπληκτοι γιὰ τὴν ἀπόφασί του, μὰ δέχτηκαν τὴν καρτερία του, καὶ σὲ λίγες μέρες ἄφηνε τὸ σπιτικό του γιὰ νὰ μὴν ἐπιστρέψη ποτὲ πιά.

Αὐτὸ συνέβη πρὶν εἰκοσιπέντε χρόνια, ἐξακολούθησε. Ἐπειθάρχησε τὸν ἑαυτό του αὐστηρά· ἀλλὰ τὸ βρῆκε δύσκολο ἔπειτα ἀπὸ μιὰν ἄνετη ζωή, καὶ χρειάστηκε πολὺν καιρὸ γιὰ νὰ κυριαρχήση ἐντελῶς πάνω στὶς σκέψεις του καὶ στὰ πάθη του. Ὁπωσδήποτε, τελικά, ἄρχισε νὰ ἔχη ὁραματισμοὺς τοῦ Βούδδα, τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Κρίσνα, ὁράματα ποὺ ἡ ὀμορφιά τους ἐγοήτευε, καὶ ἐπὶ μέρες ζοῦσε σὲ μιὰν ἔκστασι ποὺ ὁλοένα ἔκανε πιὸ πλατειὰ τὰ σύνο-

ρα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς του, ἀπορροφημένος ὁλοκληρωτικὰ σ' ἐκείνη τὴν ἀγάπη ποὺ εἶναι ἀφοσίωσι στὸ Ὑπέρτατο. Τὸ κάθε τι γύρω ἀπ' αὐτόν—οἱ χωρικοί, τὰ ζῶα, τὰ δέντρα, τὸ χορτάρι—ἦταν έντονα ζωηρό, λαμπρότατο μέσα στὴ ζωτικότητα καὶ ὀμορφιά του. Τοῦ χρειάστηκαν ὅλ' αὐτὰ τὰ χρόνια γιὰ ν' ἀγγίξη τὸ κράσπεδο τοῦ 'Απείρου, εἶπε, καὶ εἶναι καταπληκτικὸ τὸ ὅτι μπόρεσε νὰ ἐπιζήση.

«Ἔχω ἕναν ἀριθμὸ μαθητῶν καὶ ὀπαδῶν, ὅπως εἶναι ἀναπόφευκτο σὲ τούτη τὴ χώρα», ἐξακολούθησε, «κι' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς μοῦ πρότεινε νὰ παρακολουθήσω μιὰν ὁμιλία ποὺ ἐπρόκειτο νὰ δοθῆ ἀπὸ σᾶς σ' αὐτὴν τὴν πόλι, ὅπου συνέπεσε νὰ βρεθῶ γιὰ λίγες μέρες. Μᾶλλον γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω παρὰ γιὰ ν' ἀκούσω τὸν ὁμιλητή, ἦρθα στὴν ὁμιλία, καὶ μοῦ ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωσι ἐκεῖνο ποὺ εἰπώθηκε σὲ ἀπάντησι μιᾶς ἐρωτήσεως ἐπάνω στὸν διαλογισμό· εἶχε δηλωθεῖ ὅτι χωρὶς αὐτογνωσία, ποὺ καθ' ἑκάστην εἶναι διαλογισμός, κάθε διαλογισμὸς εἶναι μία πορεία αὐτοϋπνώσεως, μιὰ προεκβολὴ τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐπιθυμίας μας. Σκέφθηκα πάνω σ' ὅλα τοῦτα, καὶ τώρα ἦρθα νὰ μιλήσω γιαὐτὰ μαζί σας.

»Βλέπω ὅτι αὐτὸ ποὺ λέτε εἶναι ἀπόλυτα ἀληθινό, καὶ εἶναι ἕνας μεγάλος κλονισμὸς γιὰ μένα τὸ νὰ δῶ ὅτι ἤμουν πιασμένος στὶς εἰκόνες ἢ προεκβολὲς τοῦ νοῦ μου. Κατανοῶ τώρα πολὺ βαθειὰ τί ἦταν ὁ διαλογισμός μου. Ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια βρισκόμουν σ' ἕναν ὡραῖο κῆπο τῆς ἴδιας μου κατασκευῆς· τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ὀπτασίες ἦσαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἰδιαίτερης μορφώσεώς μου καὶ τῶν πραγμάτων ποὺ εἶχα ἐπιθυμήσει, μελετήσει καὶ ἀπορροφήσει. Καταλαβαίνω τώρα τὴ σημασία ἐκείνου ποὺ ἔχω κάμει, καὶ φρίττω ποὺ ἔχω σπαταλήσει τόσα πολύτιμα χρόνια».

Γιὰ κάμποση ὥρα μείναμε ἀμίλητοι.

«Τί νὰ κάμω τώρα;» συνέχισε. «Ὑπάρχει κάποιος τρόπος νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ φυλακὴ ποὺ ἔχω κτίσει γιὰ τὸν ἑαυτό μου; Βλέπω τώρα ὅτι σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ποὺ ἔφθασα μὲ τὸν διαλογισμό μου εἶναι ἕνα ἀδιέξοδο, ἂν καὶ μονάχα λίγες μέρες πρὶν φαινόταν τόσο γεμᾶτο ἀπὸ λαμπρὴ σημασία. Ὅσο πολὺ κι' ἂν τὸ ἐπιθυμῶ δὲν μπορῶ νὰ ξαναγυρίσω πίσω σ' ὅλη ἐκείνη τὴν αὐταπάτη καὶ τὴν αὐτοδιέγερσι. Θέλω νὰ σχίσω τοὺς πέπλους τῆς αὐταπάτης καὶ νὰ φθάσω σ' ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὸ νοῦ. Δὲν ἔχετε ἰδέα πόσο ὑπέφερα τὶς τελευταῖες δυὸ ἡμέρες! Τὸ οἰκοδόμημα ποὺ μὲ τόσο κόπο καὶ φροντίδα ἔκτισα σὲ μιὰ περίοδο εἰκοσιπέντε χρόνων, δὲν ἔχει πιὰ καμμιὰ ἔννοια, καὶ μοῦ φαίνεται πὼς θὰ πρέπει νὰ ξεκινήσω ἀπ' τὴν ἀρχή. Ἀπὸ ποῦ πρέπει ν' ἀρχίσω;»

Μήπως δὲν εἶναι κᾶτι ποὺ θἄπρεπε νὰ τὸ ξαναρχίσωμε παρὰ μονάχα ἡ ἀντίληψι τοῦ ψεύτικου σὰν ψεύτικου, πρᾶγμα ποὺ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς κατανοήσεως; Ἂν ἦταν κανεὶς νὰ ξαναρχίση, θὰ μποροῦσε νὰ πιαστῆ σὲ μιὰν ἄλλη αὐταπάτη, ἴσως μὲ διαφορετικὸ τρόπο. Ἐκεῖνο ποὺ μᾶς κάνει νὰ μὴ βλέπωμε εἶναι ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπιτύχωμε ἕναν σκοπό, ἕνα ἀποτέλεσμα· ἂν ὅμως ἀντιληφθοῦμε ὅτι τὸ ἀποτέλεμα ποὺ ἐπιθυμοῦμε βρίσκεται πάντα μέσα στὸ ἐγωκεντρικὸ πεδίον, τότε δὲν θὰ ὑπῆρχε σκέψις γιὰ ἐπίτευξι. Βλέποντας τὸ ψεύτικο σὰν ψεύτικο καὶ τὸ ἀληθινὸ σὰν ἀληθινό, εἶναι σοφία.

«Μὰ τὸ βλέπω ἄραγε πραγματικά, πὼς αὐτὸ ποὺ ἔκανα τὰ τελευταῖα 25 χρόνια εἶναι ψεύτικο; Ἔχω ἐπίγνωσι ὅλων τῶν ἐπακόλουθων γιὰ κεῖνο ποὺ θεωροῦσα ὡς διαλογισμό;».

Ἡ μεγάλη ἐπιθυμία γιὰ πεῖρα εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς αὐταπάτης. Καθὼς ἐννοεῖτε τώρα, τὰ ὁράματά σας δὲν ἦσαν παρὰ προεκβολὲς τοῦ φόντου σας, τοῦ περιορισμοῦ σας, καὶ αὐτὲς τὶς προεκβολὲς εἴχατε πειραματισθῆ. Βέβαια αὐτὸ δὲν εἶναι διαλογισμός. Ἡ ἀρχὴ τοῦ διαλογισμοῦ εἶναι ἡ κατανόησι τοῦ περιβάλλοντος, τοῦ ἑαυτοῦ· καὶ χω-

ρὶς αὐτὴ τὴν κατανόησι, ἐκεῖνο ποὺ ὀνομάζεται διαλογισμός, ὁσοδήποτε εὐχάριστος ἢ δυσάρεστος, εἶναι ἁπλῶς μιὰ μορφὴ αὐτοϋπνώσεως. Ἐξασκηθήκατε στὸν αὐτο—ἔλεγχο, κυριαρχήσατε πάνω στὴ σκέψι, καὶ συγκεντρωθήκατε στὴν προώθησι τῆς πείρας. Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἐγωκεντρικὴ ἀσχολία, δὲν εἶναι διαλογισμός· καὶ τὸ νὰ διακρίνωμε ὅτι δὲν εἶναι διαλογισμός, εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ διαλογισμοῦ. Τὸ νὰ δοῦμε τὴν ἀλήθεια στὸ ψεύτικο, ἐλευθερώνεται ὁ νοῦς ἀπὸ τὸ ψεύτικο. Ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ ψεύτικο δὲν ἔρχεται μέσω τῆς ἐπιθυμίας νὰ τὴν ἐπιτύχωμε· ἀποκτᾶται ὅταν ὁ νοῦς δὲν ἐνδιαφέρεται πιὰ γιὰ ἐπιτυχία, γιὰ τὴν ἐπίτευξι ἑνὸς σκοποῦ. Θὰ πρέπει νὰ πάψη κάθε ἀναζήτησι, καὶ τότε μόνο εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξη ἐκεῖνο ποὺ δὲν ἔχει ὄνομα.

«Δὲν θέλω πιὰ νὰ αὐταπατῶμαι».

Αὐταπάτη ὑπάρχει, ὅταν ὑπάρχει ὁποιαδήποτε μορφὴ ἐπιθυμίας ἢ προσκολλήσεως: τὸ νὰ ἔχωμε προσκόλλησι σὲ μιὰ προκατάληψι, σὲ μιὰ πεῖρα, σὲ ἕνα σύστημα σκέψεως. Συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, ὁ πειραματιζόμενος ζητᾶ πάντα μεγαλύτερη, βαθύτερη, πιὸ πλατειὰ πεῖρα· καὶ ἐνόσω ὑπάρχει ὁ πειραματιζόμενος θὰ ὑπάρχη καὶ ἡ αὐταπάτη, κατὰ τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη μορφή.

«Ὅλα τοῦτα συνεπάγονται χρόνο καὶ ὑπομονή, δὲν εἶν' ἔτσι;».

Χρόνος καὶ ὑπομονὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐπίτευξι ἑνὸς σκοποῦ. Ἕνας ἄνθρωπος φιλόδοξος, κοσμικὸς ἢ ὁ,τιδήποτε ἄλλο, χρειάζεται χρόνο γιὰ νὰ ἐπιτύχη τὸν σκοπό του. Ὁ νοῦς εἶναι τὸ προϊὸν τοῦ χρόνου, καθὼς καὶ κάθε σκέψι εἶναι τὸ ἀποτέλεσμά του. Καὶ προσπαθώντας ἡ σκέψι νὰ ἐλευθερώση τὸν ἑαυτό της ἀπὸ τὸν χρόνο, μονάχα δυναμώνει τὴν ὑποδούλωσί της στὸ χρόνο. Χρόνος ὑπάρχει μόνο ὅταν ὑπάρχει ἕνα ψυχολογικὸ χάσμα ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνο ποὺ εἶναι καὶ σ' ἐκεῖνο ποὺ θἄπρεπε νὰ εἶναι, καὶ ποὺ ὀνομάζεται ἰδεῶδες, σκοπός. Τὸ νὰ ἔχωμε ἐπίγνωσι τοῦ ψεύτικου αὐτοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι, εἶναι νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτόν—πρᾶγμα ποὺ δὲν ἀπαιτεῖ καμμιὰ προσπάθεια, καμμιὰ πρακτική. Ἡ κατανόησι εἶναι ἄμεση, δὲν εἶναι στὸ χρόνο.

«Ὁ διαλογισμὸς στὸν ὁποῖο εἶχα ἀφοσιωθεῖ, μπορεῖ νὰ ἔχη ἔννοια μονάχα ὅταν τὸν βλέπομε πὼς εἶναι ψεύτικος, καὶ νομίζω πὼς τὸ βλέπω ὅτι εἶναι ψεύτικος. Ἀλλά...».

Παρακαλῶ, μὴν κάνετε τὴν ἀναπόφευκτη ἐρώτησι, δηλ. τί πρόκειται νὰ τὸν ἀντικαταστήση καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὅταν τὸ ψεύτικο ἔχει φύγει, τότε ἐκεῖνο ποὺ δὲν εἶναι ψεύτικο εἶναι ἐλεύθερο νὰ παρουσιασθῆ. Δὲν μπορεῖτε νὰ ζητᾶτε τὸ ἀληθινὸ μέσω τοῦ ψεύτικου· τὸ ψεύτικο δὲν εἶναι ἕνα σκαλοπάτι πρὸς τὸ ἀληθινό. Πρέπει ὁλοκληρωτικὰ νὰ πάψη τὸ ψεύτικο, ὄχι ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀληθινό. Δὲν ὑπάρχει σύγκρισι ἀνάμεσα στὸ ψεύτικο καὶ στὸ ἀληθινό· ἡ βία καὶ ἡ ἀγάπη δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθοῦν. Ἡ βία πρέπει νὰ πάψη γιὰ νὰ ὑπάρξη ἀγάπη. Καὶ ἡ κατάπαυσι τῆς βίας δὲν εἶναι ζήτημα χρόνου. Ἡ ἀντίληψι τοῦ ψεύτικου σὰν ψεύτικου, εἶναι τὸ τέλος τοῦ ψεύτικου. Ἀφῆστε τὸ νοῦ νὰ μένη κενὸς καὶ μὴ τὸν γεμίζετε μὲ τὰ πράγματα τοῦ νοῦ. Καὶ τότε ὑπάρχει μονάχα διαλογισμὸς καὶ ὄχι ὁ διαλογιζόμενος ποὺ διαλογίζεται.

«Ἐγὼ εἶχα ἀσχοληθεῖ μὲ τὸν διαλογιζόμενο, τὸν ἐρευνητὴ τὸν πειραματιζόμενο ποὺ εἶναι ὁ ἑαυτός μου. Ἔζησα μέσα σ' ἕναν εὐχάριστο κῆπο τῆς δικῆς μου δημιουργίας, καὶ ἤμουν φυλακισμένος μέσα σ' αὐτόν. Βλέπω τώρα τὸ ἀπατηλὸ ὅλων αὐτῶν—ἀμυδρά, θολά, ἀλλὰ τὸ βλέπω».

Ι. Π. ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑ

Τῷ ἀγνώστῳ Ἀνθρώπῳ

Κανεις δεν εἶπε τὸν τρανὸ τὸ λογο
που καρτεροῦν χλωμὲς στιγμές, οἱ αἰῶνες,
οἱ θαλασσες, οἱ κάμποι, κ' οἱ ανεμῶνες.

Κανεὶς δὲν εἶπε πὼς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ
μπορεῖ να γίνει καὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
Κι ὁ ἄνθρωπος — ὁ «ἐν ἡμῖν» ἐσταυρωμένος —
ἀκλαφτος, ἀτραγούδιστος, βουβὸς
θωρεῖ να φεύγουν οἱ στιγμές, οἱ αἰῶνες,
και νὰ μαραίνωνται οἱ παρθένες ἀνεμῶνες.

Κανεὶς στὸν ἄγνωστο Ἄνθρωπο βωμός·
κι οὔτε Ὄλυμπος ἢ τοῦ Κρανιου ὁ τόπος.
Νὰ γεννηθεῖ τὸ θέλημά σου, ὦ Κύριε,
μὰ ἄς γίνει καὶ τὸ θέλημα τοῦ Ἀνθρώπου.
Τὸ καρτεροῦν χλωμὲς στιγμές, οἱ αἰῶνες
οἱ θαλασσες, οἱ κάμποι, κ' οἱ ἀνεμῶνες.

Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ποὺ ἔζησα μιὰ ἀκόμη ἡμέρα...

Συνέντευξις τοῦ διασήμου ἠθοποιοῦ ΠΗΤΕΡ ΣΕΛΛΕΡΣ

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Ὀλίγον πρὶν ξεκινήση ἀεροπορικῶς ἀπὸ τὸ Λονδῖνον διὰ τὸ Χόλλυγουντ, ὁ Βρεταννὸς κωμικὸς Πῆτερ Σέλλερς, ὁ ὁποῖος ἤδη ἀναρρωνύει ἀπὸ μίαν καρδιακὴν προσβολήν, ἔδωσε μίαν συνέντευξιν περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς πίστεώς του εἰς τὸν Λόγκαν Γκώρλευ. Ἰδοὺ ἡ συνέντευξις αὐτή:

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ναί, ἀλλὰ ὄχι σὲ κανέναν ὡρισμένο Θεό. Θέλω νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν τῶν Καθολικῶν, τῶν Ἑβραίων ἢ τῶν Διαμαρτυρομένων. Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν.

ΕΡ.: Σεῖς ὁ ἴδιος εἶσθε Ἑβραῖος, δὲν εἶν᾽ ἔτσι; Ἢ Ἑβραῖος κατὰ τὸ ἥμισυ;

ΑΠ.: Γιὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, εἶμαι πέρα γιὰ πέρα Ἑβραῖος. Ὁ πατέρας μου ἀνῆκε στὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησία, ἀλλ᾽ ἡ μητέρα μου ἦταν Ἑβραία. Πορτογαλλοεβραία —καὶ οἱ Ἑβραῖοι παίρνουν πάντοτε τὴ θρησκεία ἀπὸ τὴν μητέρα τους. Ὅπως καὶ νὰ ἔχουν τὰ πράγματα, μὲ ἀνέθρεψαν ὡς Ἑβραῖοι. Πῆγα ὅμως σὲ Καθολικὸ σχολεῖο, ἐπειδή, θαρρῶ, ἦταν τὸ πλησιέστερο. Ὁπωσδήποτε, ποτὲ δὲν μὲ ἔσπρωξαν σὲ καμμιὰ θρησκεία. Γι᾽ αὐτὸ κι᾽ ἐγὼ πῆρα ἀπὸ μιὰν ἐντολὴ ἀπὸ κάθε θρησκεία καὶ προσπάθησα νὰ τὶς συνδυασμολογήσω...

ΕΡ.: Ἀποδίδετε ἰδιαίτερη σημασία σὲ καμμιὰ ἀπὸ τὶς ἐντολές;

ΑΠ.: Ὄχι, ἁπλῶς προσπάθησα νὰ ζήσω μιὰ ἔντιμη ζωή, ἐπειδὴ εἶμαι πεπεισμένος πὼς ὅ,τι κάμει κανεὶς ἐδῶ κάτω, βρίσκει ἐδῶ τὴν πληρωμή του. Μπορεῖ νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ μὴν ὑπάρχη ἄλλη ζωή, ἀλλ᾽ εἶμαι ἀπολύτως πεπεισμένος πὼς ὁ,τιδήποτε καὶ νὰ κάμη κανείς, βρίσκει ἐδῶ κάτω αὐτὸ ποὺ τοῦ ἀξίζει. Δὲν πιστεύω πὼς μπορεῖ ν᾽ ἀγοράση κανεὶς μιὰ καλὴ θέση στὸν ἄλλο κόσμο μὲ καλὲς πράξεις.

ΕΡ.: Ἐννοεῖτε, ὅπως εἶπε κάποτε κάποιος, ὅτι πολλὲς καλὲς πράξεις δὲν εἶναι παρὰ καταθέσεις σὲ μιὰν ἐπουράνιο τράπεζα;

ΑΠ.: Ἀκριβῶς. Νομίζω ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ κάνη καλὲς πράξεις ἀπὸ μιὰν ἐσωτερικὴ παρόρμησι (δὲν ξέρει κανεὶς ἀπὸ ποῦ προέρχεται), ἐπειδὴ θέλει νὰ δώση κάτι ἢ νὰ κάμη κάτι. Ἂν ἀρχίση νὰ ἐπαινῆ τὸν ἑαυτό του γι᾽ αὐτό, τότε ἀρχίζει ἡ σῆψις. Ὁ,τιδήποτε κάνω, τὸ κάνω ἀνώνυμα. Ὑπάρχουν πολλὰ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα ποὺ κάνουν θαυμάσια δουλειά. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τραβοῦν ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ δείξουν ὅτι κάνουν τὸ καλό. Καὶ αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω. Φυσικά, συγκεντρώνουν χρήματα καὶ κάνουν ὠφέλιμη ἐργασία. Καὶ ὑποθέτω ὅτι αὐτὸ εἶναι ποὺ ἔχει πράγματι σημασία. Ἀλλ᾽ ἡ διαφήμισις τῆς εὐσπλαγχνίας μ᾽ ἐνοχλεῖ.

ΕΡ.: Τὸ γεγονὸς ὅτι εἴσαστε Ἑβραῖος ἐπηρέασε τὴ ζωή σας ἢ τὴν σταδιοδρομία σας; Καὶ ἔχει καμμιὰ σχέσι μὲ τὸ ταλέντο σας;

ΑΠ.: Ναί, νομίζω. Ἡ συνεχής

μου ἀνησυχία, ἀπορρέει ἀπὸ τὸν Ἑβραϊσμό μου, πού μοῦ δένει ἐπὶ πλέον ἰδιότητες συμπαθείας καὶ συγκινήσεως. Ἴσως νὰ ἀποτελῆ παρόρμησι. Ἀφοῦ ἀποτελοῦσα μέλος μιᾶς μειονότητος ἔπρεπε ν' ἀνυψωθῶ πάνω ἀπὸ τὸν κανόνα. Προσωπικῶς ποτέ μου δὲν ἀντιμετώπισα ἀντισημιτισμό. Φυσικά, γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη πολύς. Καὶ περιέργως, ἀρκετὸς καὶ στὸ Ἰσραήλ. Πολλοὶ Ἰσραηλινοὶ εἶναι φανατικοὶ ἐναντίον τῶν Ἑβραίων τῆς Εὐρώπης, ἐπειδὴ εἶναι πάρα πολὺ Εὐρωπαῖοι καὶ πάρα πολὺ Ἑβραῖοι. Οἱ Ἰσραηλινοὶ φαίνεται νὰ πιστεύουν ὅτι εἶναι μιὰ ξεχωριστὴ φυλή. Προτιμοῦν ν' ἀποκαλοῦν ἑαυτοὺς Ἰσραηλινοὺς μᾶλλον, παρὰ Ἑβραίους.

* * *

ΕΡ.: Πηγαίνετε τακτικὰ στὸ Ἰσραήλ;

ΑΠ.: Ὄχι, ἀλλὰ κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς ἐπισκέψεώς μου, ἔκαμα μιὰ μακρὰ περιοδεία ἀνὰ τὴν χώρα. Μοῦ ἔκαμε πολὺ μεγάλη ἐντύπωσι. Θυμᾶμαι ὅτι ἔμεινα σ' ἕνα ξενοδοχεῖο κοντὰ στὴν θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ὁ Χριστὸς εἶχε βαδίσει πάνω στὰ κύματα. Ἡ χριστιανικὴ ἀτμόσφαιρα ἦταν τόσο ἔντονη, ὥστε σχεδὸν ἔκλαψα.

Ὁ Χριστὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ νὰ μὴ εἶναι ὁ γιὸς τοῦ Θεοῦ. Δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις. Ἀλλ' ἦταν μεγάλος προφήτης. Μεγάλος Ραββί.

ΕΡ.: Πηγαίνετε στὴν ἐκκλησία;

ΑΠ.: Ὄχι, εἶμαι ἐκκλησία τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ προσεύχομαι στὸ σπίτι μου. Ὅπως εἶπε ὁ Χριστός, ἂν ἔχης τὸ Θεὸ μέσα σου, μπορεῖς νὰ προσεύχεσαι ὁπουδήποτε. Εἶναι προτιμότερο νὰ μὴν τὸ κάνη κανεὶς δημοσία γιὰ νὰ βλέπη ὁ ἄλλος κόσμος τὸ πόσο εὐλαβικὸς εἶσαι.

ΕΡ.: Προσεύχεσθε τακτικά;

ΑΠ.: Ναί, πάντοτε λέω τὴν προσευχή μου τὸ βράδυ, πρὶν πέσω νὰ κοιμηθῶ. Δὲν προσεύχομαι τὸ πρωΐ. Καὶ στὴν προσευχή μου δὲν ζητῶ ὡρισμένα πράγματα. Πολλὲς φορές, σὲ στιγμὲς μεγάλης κατάθλίψεως, ρώτησα τὸ Θεό, πρὸς τί ὅλ' αὐτά;

ΕΡ.: Βρήκατε καμμιὰν ἀπόκρισι;

ΑΠ.: Ὄχι. Καὶ εἶναι ἴσως ἀλαζονεία ἀπὸ μέρους μου νὰ περιμένω. Συνήθως κάνω μιὰ προσευχὴ εὐγνωμοσύνης γιὰ τὸ καθετί. Κι ἔχω πολλοὺς λόγους νὰ εἶμαι εὐγνώμων. Ἀλλ' εὐχαριστῶ τὸν Θεὸ ἐπειδὴ μπόρεσα νὰ ζήσω μιὰν ἀκόμη ἡμέρα.

Δεν εἶναι οἱ λόγοι μας ποὺ ἐπηρεάζουν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ παράδειγμά μας.

Ἄννι Μπέζαντ

Η ΝΕΑ ΠΟΙΗΣΙΣ

Εὐχαριστία

— Θεέ μου !
Γεμάτη ἀγάπη ὁδοιπορῶ.
Χαίρομαι τὸν ἥλιο
μπορῶ καὶ γελῶ
μπορῶ κι ἀκούω τὸ τραγούδι τῆς ἀκρογιαλιᾶς
κοιτάζω τὴ θάλασσα
μετρῶ καὶ τὰ σύγνεφα.
Τρέχω σπιθαμή, σπιθαμὴ τὴ γῆ
καὶ φτάνω ἴσαμε σένα Θεέ μου
καὶ σ' ἀγγίζω.
Καὶ βρίσκω πῶς ἡ χαρά μου αὐτὴ
ποὺ ζεῖ ἔξω ἀπ' τὴ χαρὰ τῶν ἄλλων,
ἔφτασε σὲ μένα μόνο
καὶ γιὰ μένα μόνο.
Συχώρεσε, Θεέ μου,
τὴν ἀπαράδεχτη τούτη περηφάνεια μου.
Τρέχει μέσα μου ἡ χαρὰ
καὶ μ' ἐξουσιάζει.
Μπροστά σου τώρα γονατίζω
καὶ σ' εὐχαριστῶ:
«Μοῦ φτάνει ποὺ ἀκουμπῶ στὴν καρδιά του
τὰ μάτια του μοῦ φτάνουν
ποὺ μ' ἔμαθαν τὴν ἀγάπη
ποὺ μέσα τους τὸν κόσμο βρῆκα ἀκέριο».

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

(Μνῆμες καὶ παρουσίες. Θεσσαλονίκη 1964)

Βέβαιη Γνώση

Ἕνα γνωρίζω, ὅτι εἶμαι δεμένος μ' ἕνα ἀόρατο νῆμα τοῦ Θεοῦ,
ποὺ δὲν κόβεται ποτέ. Εἶμαι συσπειρωμένος
σ' αὐτὸ τὸ δροσερὸ καλοκαίρι τῆς Γνώσης.
Μέσα μου λάμπουν ὅλες οἱ μέρες
τῶν διαρκῶν μου προσώπων καὶ τῶν εἰδώλων.

Ἔτσι ἡ ἀθανασία μου εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ βεβαιότητα
κι ἡ σκέψη ὅτι διαρκῶς θὰ γίνομαι πιὸ τέλειος καὶ νέος
καθαρίζει τὸ Νοῦ μου ἀπὸ τὴ σκόνη
καὶ τὶς φαντασίες τῶν φαινομένων
γυρίζοντας στὴν ἀθάνατη αἰθρία τῆς ψυχῆς μου.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Π. Α. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Προσδοκία

Νάτανε νὰ ξημέρωνε μιᾶς νέας αὐγῆς ἡμέρα,
καὶ στὸ βοριὰ καὶ στὸ νοτιά, σ' ἀνατολὴ καὶ δύση,
νὰ γίνη η προσευχὴ σεισμος κι ἡ δέηση φοβέρα,
καὶ τοῦ Μολὼχ τοσους βωμοὺς τοῦ μίσους νὰ γκρεμίσει.

Πανω απὸ ταφους καὶ σταυροὺς τρανὸς ν' ανθίσει κρίνος
καὶ ν' ἁπλωθεῖ σ' ολη τη γῆ κι ὡς τ' οὐρανοῦ τα πλατια.
Αἶνος ειρήνης ν' ανεβεῖ ο παναιώνιος θρῆνος
καὶ νὰ στεγνώσουν τῶν λαῶν τὰ δακρυσμένα μάτια.

Τα ὀρη μ' ἀμφια λευκά τριγύρω νὰ σταθοῦνε,
νὰ παραστέκουν θαλασσες γαλάζιες στὸ γιορτάσι,
κρινοπεπλες ἀκραγιαλιες σκυφτὲς νὰ προσκυνοῦνε,
να στριμωχτοῦν στὴν τελετὴ λαμπαδοφόρα δάση.

Καὶ πέρ' ἀπ' τ' ἀκροούρανα κι ἀπὸ τὴν Οἰκουμένη,
σὰν σὲ λαμπρόφωτο ναὸ καὶ δίχως τοὺς βεβήλους,
ὁλοι οι λαοί, σκληροί, δειλοί, μικροὶ καὶ σκλαβωμένοι
νὰ ψαλλουν πανευφρόσυνο τὸ «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

ΕΝΑ ΣΠΑΝΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Η «ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»

Αἰώνια καὶ ἐπίκαιρα προβλήματα συζητοῦνται στὸν λόφο τῆς Πνυκὸς

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ τῶν Ἀθηνῶν — ὅπως ὀνομάσθηκε ἡ σειρὰ τῶν ὁμιλιῶν διακεκριμένων ἐπιστημόνων καὶ φιλοσόφων ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο στὸν λόφο τῆς Πνυκός, τὴν πρώτη καὶ δεύτερη ἑβδομάδα τοῦ Ἰουνίου — ἀπετέλεσε σπάνιο πνευματικὸ γεγονός. Τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν στράφηκαν σὲ αἰώνια καὶ ἐπίκαιρα προβλήματα. Ὁμιληταὶ ἦσαν ἀληθινοὶ γίγαντες τῆς συγχρόνου Σκέψεως. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ΙΛΙΣΟΥ παρουσιάζομε ἕνα ἀπάνθισμα τῶν πολὺ σημαντικῶν αὐτῶν ὁμιλιῶν.

Πρῶτα - πρῶτα ὀφείλομε νὰ σημειώσωμε, ὅτι ἡ πρωτοβουλία τῆς «Συναντήσεως τῶν Ἀθηνῶν» ἀνῆκε στὸν ἀείμνηστο Βασιλέα Παῦλο, ποὺ ὅμως δὲν χάρηκε τὴν πραγματοποίησι τῆς ἰδέας του. Στὴ θέση του, ἐχαιρέτισε τοὺς ξένους διανοουμένους ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος. Ἀκολούθησε ἡ σειρὰ τῶν ὁμιλιῶν. Ἰδού, ὅμως, τὸ ἀπάνθισμά μας.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ:
Ἀνάγκη «κόσμου ἀρετῆς»

Ἡ γενεά μου προσβλέπει πρὸς ἄνδρας, ὡς ὑμεῖς, διὰ νὰ βοηθηθῇ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν ἑνὸς καλυτέρου κόσμου. Βλέπω τεραστίαν τεχνικὴν πρόοδον καὶ συγχρόνως τόσα ἀνθρώπινα δεινά. Νομίζω ὅτι ὁ κόσμος χρειάζεται κάτι πλέον ἀπὸ καλύτερον μηχανικὸν ἐξοπλισμόν. Χρειαζόμεθα ἀνώτερα ἰδανικά, ἅτινα ἐφαρμοζόμενα θὰ μᾶς καταστήσωσι καλυτέρους.

Οἱ νέοι, ἀνὰ τὸν κόσμον, ἐπιθυμοῦν νὰ αἰσθάνωνται ὅτι ἀνήκουν εἰς κοινωνίαν ἀξίαν τῶν ὑπηρεσιῶν των. Πρέπει, συνεπῶς, οἱ ἡγέται τῆς κοινωνίας ἡμῶν νὰ εἶναι ἐμπνευσμένοι ἄνδρες, γνωρίζοντες νὰ συνδυάζωσιν ἐν τῇ συγχρόνῳ κοσμοθεωρίᾳ των τὴν τεχνολογίαν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν ὑλικὴν πρόοδον μὲ ὅ,τι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νοοῦμεν διὰ τῆς ἀρετῆς.

Φρονῶ ὅτι πολιτισμὸς συνδυάζων τὰ ἀνωτέρω, οὐδέποτε κινδυνεύει νὰ ἀπολέσῃ τὴν συναίσθησιν τῶν ἀξιῶν του ἢ νὰ ἀφήσῃ τοὺς νέους

χωρὶς ἰδεώδη καὶ χωρὶς τὴν βάσιν τῆς προσφορᾶς ἀφιλοκερδοῦς ὑπηρεσίας.

Ἀρίστη διοικητικὴ ὀργάνωσις κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ τῆς ἀρετῆς θὰ ἐπιφέρη δικαίαν κατανομὴν τῶν ἀγαθῶν, ἴσην δυνατότητα ἐπιτυχίας δι' ὅλους καὶ ἀνώτερον βιοτικὸν ἐπίπεδον δι' εὐτυχεστέρους ἀνθρώπους. Τὸ θεμέλιον τῆς κοινωνίας δέον νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐσωτέρας δυνάμεως τοῦ χαρακτῆρος ἡμῶν. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον καὶ ἡ ἀρετὴ ἀποτελοῦν ἰδεώδη, ἅτινα θὰ πρέπει νὰ προσλάβωσι νέον νόημα ἐντὸς ἑνὸς κόσμου, ὅστις προοδεύει τεχνικῶς ταχύτερον ἀπὸ ὅ,τι προοδεύει πνευματικῶς.

ΛΟΡΔΟΣ ΑΝΤΡΙΑΝ:

Ἐπιστημονικῶς ἄλυτον τὸ πρόβλημα τῆς συνειδήσεως

Ὁ Λόρδος Ἔντγκαρ Ντάγκλας Ἄντριαν, καθηγητὴς τῆς φυσιολογίας στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Καίμπριτζ, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ἡ διερεύνησις τῆς διανοίας».

Ἀναπτύσσοντας τὸ θέμα ὁ ὁμιλητὴς ἀνέφερε τὸ δεδομένα, ποὺ προέκυψαν γιὰ τὴν σύνδεσι ἀνάμεσα στὴν ὕλη καὶ στὸ πνεῦμα, γιὰ τὴν ἀλληλοεξάρτησι σώματος καὶ λογικοῦ, μὲ τὴν ἔρευνα ποὺ διεξάγεται «ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς τοῦ χάσματος» —τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν φυσική—, διότι «τὸ πρόβλημα ἔπαυσε νὰ εἶναι μεταφυσικὸ καὶ μεταφέρθηκε στὸ πεδίο τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης».

«Ἡ πνευματικὴ πλευρὰ παρουσιάζει τὴν δυσκολία ὅτι πρέπει νὰ ἐκφράσουμε μὲ λέξεις τὰ ἀβέβαια ἀποτελέσματα τῆς ἐνδοσκοπήσεως μέσα στὴν συνείδησί μας.

»Ἀπὸ τὴν φυσικὴ πλευρὰ ἔχουμε περισσότερα δεδομένα. Ἐδῶ μεταχειριζόμεθα τὶς μεθόδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐξετάζοντας τὴν δομὴ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὰ φαινόμενα ποὺ παρουσιάζουν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, τὰ νεῦρα καὶ οἱ μῦες».

Ὁ λόρδος Ἄντριαν ἀπαρίθμησε τὰ κεκτημένα τῆς φυσικῆς ἐρεύνης, ποὺ δὲν κατώρθωσε ὅμως νὰ φωτίση τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρώπινης συνειδήσεως.

«Ἴσως θὰ πρέπει, κατέληξεν ὁ λόρδος Ἄντριαν, νὰ παραπεμφθῆ πάλι τὸ πρόβλημα στὶς φιλοσοφικὲς σχολές, διότι ἡ ἐπιστήμη τῆς ζωῆς ἔχει ἀκόμη πολλὰ ἄλλα προβλήματα νὰ λύση, πρὶν νὰ ἀπαντήση στὸ ἐρώτημα: γιατὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει συνείδησιν».

ΤΖΩΝ ΦΙΝΛΕΫ:

Ἀθηναῖοι τὴν σκέψιν

Ὁ Ἀμερικανὸς Ἑλληνιστὴς Τζὼν Φίνλεϋ μίλησε μὲ θέμα τὴν «Σημασία τῶν κλασσικῶν εἰς τὴν ἐποχήν μας».

«Εὑρισκόμεθα ἐνταῦθα — εἶπε στὴν ἀρχὴ — ἀποτελοῦντες μίαν συγκέντρωσιν Ἀθηναίων, εἴτε ἐκ γενετῆς, εἴτε κατὰ τὴν σκέψιν. Ὁ πολιτισμὸς ἀποτελεῖ μίαν μορφὴν οἰκογενείας καὶ ὡς ἐξάδελφοι ἐν πολιτισμῷ καταγόμεθα ὅλοι ἐξ ἴσου ἀπὸ ἄνδρας οἱ ὁποῖοι κάποτε ἐστάθησαν καὶ συνωμίλησαν καὶ ἔρριψαν τὸ βλέμμα πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὰ βουνὰ αὐτῆς τῆς αἰθερίας περιοχῆς: Ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Περικλῆς, ὁ Φειδίας καὶ ὁ Σωκράτης καὶ ὅλος ὁ λαμπρὸς κύκλος των. Αἰσθάνεται κανεὶς δέος ἀπὸ τὴν περίοπτο παρουσίαν τοιούτων προγόνων».

Κατόπιν ἐτόνισε τὰ ἐξῆς:

«Οἱασδήποτε λέξεις καὶ ἂν χρησιμοποιήσωμεν, ὅλοι ἀναγνωρίζο-

ρμεν τὸν ἑλληνικὸν κλασσικισμόν. Πῶς ὅμως νὰ τὸν ἐξηγήσωμεν ; Ἂς προσπαθήσωμεν, ἐκ δύο ἢ τριῶν πλευρῶν.

Πρῶτον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς διανοήσεως. Κάθε σκέψις ἀποτελεῖ ταξινόμησιν, καὶ ὁ,τιδήποτε ἄλλο ἐνδέχεται ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι νὰ εἴμεθα, εἴμεθα κατὰ πρῶτον λόγον μία φυλὴ ταξινόμων. Τὸ πνεῦμα ἰλιγγιᾶ πρὸ τῆς ἀπεράντου πολυμορφίας τοῦ κόσμου. Ἀνίκανοι ὅμως νὰ ἀντικρύσωμεν καὶ ἐννοήσωμεν αὐτὴν τὴν ἀνέκφραστον διαφοροποίησιν, κατατάσσομεν τὰ πράγματα εἰς κατηγορίας — ἀνήρ, γυνή, ἄνοιξις, φθινόπωρον, ἀνεμώνη, ὑάκινθος, ἐπιστήμη, στρατιώτης — καὶ ταξινομοῦντες διατηροῦμεν σώας τὰς φρένας μας. Ἀσυγκρίτως, τὸ «κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ κλασσικοῦ εἶναι ἡ διανοητικὴ φύσις του ὑπὸ τὴν ἀναλυτικὴν αὐτὴν ἔννοιαν.

Ὁ Ἀριστοτέλης εἰς μίαν περίφημον ρῆσιν του ἀπεκάλεσε τὴν ποίησιν φιλοσοφικὴν ἐν ᾧ μέτρῳ πραγματεύεται καθολικὰς ἐννοίας. Ἡ δὲ ἐξοικείωσις οὐδέποτε ἀμβλύνει τὸν θαυμασμὸν ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἀπὸ τὸν λαβύρινθον τῶν γεγονότων καὶ τῶν παθῶν καὶ τῶν χαρακτήρων τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοφάνους, μία διαυγάζουσα παρόρμησις παρωθεῖ συνεχῶς τοὺς ποιητὰς πρὸς τὸ καθολικὸν ἐπίπεδον. Τὸ κλασσικόν, ἐπιζητεῖ τὸ γενικὸν εἰς τὸ μοναδικόν, τὸ σταθερὸν εἰς τὸ μεταβατικόν, τὸ παραστατικὸν εἰς τὸ τυχαῖον, ὄχι διὰ τῆς ἀγνοίας τῶν ἀνθρώπων ὡς τοιούτων, ἀλλὰ διὰ τῆς παρορμήσεως πρὸς μίαν εὐρυτέραν διύλυσιν.

Αἱ κατακτήσεις εἰς τὸν τομέα τῆς ἀναλυτικῆς σκέψεως αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν μὲ τοὺς προ—Σωκρατικούς, ἀνεπτύχθησαν κυρίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν Σοφιστῶν καὶ ἐξειλίχθησαν μέχρι τῆς νίκης τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Λυκείου καὶ τῶν ἰατρικῶν συγγραφέων. αἱ δὲ ἑλληνιστικαὶ σχολαὶ καὶ βιβλιοθῆκαι κατέληξαν εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ πεζοῦ λόγου διὰ τῆς ποιήσεως, τῆς ἀναλύσεως διὰ τῆς ἀπεικονίσεως, τῆς λογικῆς κατηγορίας διὰ τοῦ ἡρωικοῦ ἔπους, ὡς μέσων κατανοήσεως καὶ ἑρμηνείας τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας. Τὰ συστήματα τῆς παιδείας εἰς τὰ σύγχρονα Πανεπιστήμια ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ παρακολουθοῦν τὸ πανόραμα τῆς ἀναλυτικῆς πραγματικότητος τὸ ὁποῖον εἶχε τότε διαγραφῆ διὰ πρώτην φοράν.

Ἀπὸ τοὺς τρεῖς τρόπους διὰ τῶν ὁποίων ἡ πραγματικότης εἶναι δυνατὸν νὰ ταξινομηθῇ καὶ νὰ κατανοηθῇ, ἤτοι τῆς ἐπιστήμης, τῆς θρησκείας καὶ τῆς τέχνης, ὁ τρόπος τῆς ἐπιστήμης ἐπέπρωτο νὰ γεννηθῇ κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐποχὴν τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τοῦ ἰδεαλισμοῦ καί, ὡς ὑπεγραμμίσθη κατὰ τὴν ἀντιδιαστολὴν τοῦ Ὁμήρου μὲ τοὺς Ἑβραίους Προφήτας, ἡ ἀνθρωπιστικὴ ἑλληνικὴ σκέψις ἀντέστη εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἁπλουστεύσεις. Ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία ἐστράφη πρὸς τὰ μυστήρια καὶ ὄχι πρὸς τὸ δόγμα. Τὰ διαισθητικὰ μέσα τῶν τεχνῶν εἶχον παραμείνει διὰ τὴν κοινωνίαν ἐκείνην ὁ κυριώτερος καθρέπτης τῆς πραγματικότητος, καὶ (διὰ νὰ ἐπαναλάβωμεν διὰ μίαν τελευταίαν φορὰν ὅτι πᾶσα σκέψις συνίσταται εἰς ταξινόμησιν) θέματα τῶν τεχνῶν ἀπετέλουν τὰ εἴδη καὶ αἱ τάξεις τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων, ἡ τοποθέτησίς των ἔναντι τῆς ἐμπειρίας, ἡ θέσις των εἰς τὸ σχέδιον

σχηματοποιήσεως τῶν κατηγοριῶν τῆς φύσεως. Αὐτὸς ὁ τρόπος ἀποδόσεως τοῦ κόσμου διὰ τῆς τέχνης καὶ τῶν τελετουργικῶν προτύπων, περιττὸν νὰ λεχθῆ, δὲν παρατηρεῖται μόνον εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους ἐκ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ συναντᾶται καὶ εἰς ἄλλους πρωτογόνους λαοὺς ἁπανταχοῦ. Ἐκεῖνο, ὅμως, τὸ ὁποῖον συμβαίνει εἰδικῶς μὲ τοὺς Ἕλληνας, εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ στάδιον, εἶναι ἡ διαύγεια τῶν μυθικῶν κατηγοριῶν των, ἡ τάξις καὶ τὸ κάλλος τοῦ κόσμου, ὡς τὸν ἀπεικονίζουν.

Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἑλληνικοῦ μύθου ὁμοιάζει μὲ τόξον τὸ ὁποῖον κάμπτεται συνεχῶς περισσότερον ὑπὸ τὸ βάρος τῆς συνειδητῆς ἀντιλήψεως, ἕως ὅτου θραύεται, παραδίδον τὰς κατευθυντηρίους γραμμὰς τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως εἰς χεῖρας τῆς φιλοσοφίας. Δι' ἡμᾶς σήμερον, τὸ σημαντικὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἔγκειται τόσον εἰς τὴν ἐπιδεικνυομένην ἱκανότητα πρὸς ἀλλαγήν, ὅσον καὶ εἰς ὅσα παραμένουν ἀναλλοίωτα. Θεωρουμένη ἐκ τῶν ὑστέρων, ἡ ἀλλαγὴ προσδίδει εἰς τὸν μῦθον μίαν ὀρθολογικὴν εὐρύτητα ποὺ δὲν εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν διαίσθησιν, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐπαναπροσανατολίζεται συνεχῶς πρὸς αὐτὴν δι' ἀνανέωσιν καὶ διεύρυνσιν — δηλαδὴ ἐνῷ ἔχει ἐστραμμένον τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἐμπρός, εἶναι ἐν τούτοις εἰς θέσιν νὰ ἀναβαπτίζεται καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἐν ἰσορροπίᾳ. Ὁ ἤρεμος Ζεὺς τῆς Ὀλυμπίας ἐποπτεύει ἕνα μεταμορφούμενον κόσμον μὲ ὀφθαλμοὺς πολὺ διαφορετικοὺς ἀπὸ ἐκείνους ἑνὸς μάγου. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον παραμένει ἀναλλοίωτον εἶναι τὸ ἡρωϊκὸν στοιχεῖον, τόσον εἰς τὴν συνκεκροτημένην, ὅσον καὶ εἰς τὴν διαφοροποιημένην ὕπαρξιν. Αἱ ἀνάγλυφοι μορφαὶ εἰς τὸ διάζωμα τοῦ Παρθενῶνος διατηροῦν τόσον μίαν ἀτομικὴν ἀκεραιότητα ὅσον καὶ μίαν σύνθετον τάξιν, ἡ δὲ ὀμορφιά των, παρ' ὅτι ὑπεράνω τῆς κοινῆς ζωῆς, δὲν εὑρίσκεται ἐκτὸς ἐπαφῆς μὲ αὐτήν. Τὸ ρυθμίζον κλασσικὸν πνεῦμα ἐκφράζει τὴν ἐξάρτησίν μας ἀπὸ μίαν ὀρθοφροσύνην, ἡ ὁποία ἐνσαρκώνει παραλλήλως καὶ τὸ θάρρος».

ΒΕΡΝΕΡ ΧΑΙΖΕΜΠΕΡΓΚ: Ὁ Θεὸς ἀεὶ γεωμετρεῖ

Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Βέρνερ Χάϊζεμπεργκ (Νόμπελ Φυσικῆς) μίλησε μὲ θέμα: «Ὁ φυσικὸς νόμος καὶ ἡ σύνθεσις τῆς ὕλης». Πολλὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα, εἶπε, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλησαν τὴν ἀνθρωπίνη σκέψιν, ἔλαβαν μορφὴ γιὰ πρώτη φορὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὶν 2.500 χρόνια.

Ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος εἶχαν ἐρευνήσει τὴν σύνθεσιν τῆς ὕλης καὶ ὁ Πλάτων ἠσχολήθη ἀργότερα μὲ τὸ ἴδιον θέμα ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως. Δι' αὐτό, πρὶν ἐξετάσωμεν τὴν σημερινὴν θέσιν τῆς ἐπιστήμης εἰς αὐτὸν τὸν τομέα, θὰ πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν μερικοὺς συλλογισμοὺς τῶν ἀρχαίων σοφῶν διὰ θέματα τῆς ὕλης καὶ τῆς ζωῆς.

Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς σκέψεως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἦτο ὅτι οἱ πρῶτοι φιλόσοφοι ἀνεζήτησαν μίαν ὑλικὴν βάσιν δι' ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα. Τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ ἢ ἄλλη οὐσία, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται μόνον εἰς μεταβατικὰς μορφάς, ὑπῆρξαν αἱ βάσεις διαφόρων φιλοσοφικῶν θεωριῶν. Γιὰ νὰ ἀπλοποιηθοῦν τὰ φαινόμενα καὶ διὰ νὰ ἀνευρεθοῦν οἱ νόμοι, οἱ ὁποῖοι κυβερνοῦν αὐτὴν τὴν οὐσίαν, πρέ-

πει νὰ ἐξετασθοῦν τὰ ἐλάχιστα μόρια τῆς ὕλης. Ἡ ἔννοια τῶν ἐλαχίστων μορίων συνδέεται μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου. Τὸ βασικὸν ἐρώτημα εἶναι ἐὰν ἕνα τεμάχιον ὕλης εἶναι δυνατὸν νὰ διαιρῆται ἐπ' ἄπειρον καὶ αὐτὴ ἡ δυσκολία ὡδήγησε τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ «ἀτόμου».

Ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος ἔδωσαν τὴν ἐξήγησιν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐννοίας τοῦ ἀδιαιρέτου τοῦ ἀτόμου. Τὸ ἄτομον εἶναι αἰώνιον, ἄφθαρτον καὶ ἀποτελεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ὕπαρξιν. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἔχουν συνδεθῆ τὰ ἄτομα ὁδηγεῖ εἰς τὴν ὕπαρξιν τῶν διαφόρων καταστάσεων τῆς ὕλης. Ἀλλὰ ἐὰν τὰ ἄτομα εἶναι τὸ ἐποικοδομητικὸν ὑλικόν, τότε ἔχουν ἰδιότητας ἀναφερομένας εἰς τὸν χῶρον. Αὐτὸ ὅμως ἀντιτίθεται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδιαιρέτου τοῦ ἀτόμου. Δι' αὐτὸ ἡ ἀρχικὴ μορφὴ τῆς θεωρίας τοῦ ἀτόμου ἦτο ἀνεπαρκής. Ἐπίσης ὑπῆρχε τὸ πρόβλημα τοῦ τρόπου διὰ τοῦ ὁποίου καθορίζεται ἡ θέσις καὶ ἡ κίνησις τοῦ ἀτόμου. Οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι δὲν ἐδοκίμασαν νὰ ἐκφράσουν ἕνα φυσικὸν νόμον εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἡ πρόθεσίς των ἦτο νὰ δώσουν μίαν ὑλικὴν βάσιν διὰ τὴν ἐξήγησιν ὅλων τῶν φαινομένων. Ὁ φυσικὸς νόμος περιέχει κατὰ κάποιον τρόπον τὴν ἔννοιαν τοῦ χρόνου. καὶ αὐτὴ ἡ σκέψις εἶναι χαρακτηριστικὸν μεταγενεστέρας περιόδου τῆς Ἐπιστήμης.

Ὁ Πλάτων ἐδέχθη τὴν ἰδέαν τῶν ἐλαχίστων μορίων τῆς ὕλης, ἀλλὰ ἀντετάχθη εἰς τὴν ἄποψιν ὅτι αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς ὑπάρξεως. Τὰ μόρια τοῦ Πλάτωνος ἦσαν βασικῶς γεωμετρικὰ σχήματα δύο διαστάσεων καὶ ἔτσι δὲν ἐτέθη θέμα τεμαχισμοῦ των. Ἦσαν ἁπλῶς μία μαθηματικὴ ἔκφρασις, ἡ ὁποία ἀντικαθιστᾶ κατὰ κάποιον τρόπον τὸν φυσικὸν νόμον. Ἡ σκέψις αὐτὴ συμφωνεῖ μὲ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος, διότι βασίζεται εἰς «μορφάς», «ἰδέας», αἱ ὁποῖαι καθορίζουν τὴν ὕλην. Κατὰ τὸν Πλάτωνα αἱ ἰδέαι εἶναι πιὸ βασικαὶ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα. Μὲ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐλαχίστων μορίων τῆς ὕλης πλησιάζομεν τὴν ἰδέαν τοῦ «ἑνὸς ὄντος». Αἱ ἰδέαι πλέον ἐκφράζονται μόνον ὑπὸ μαθηματικὴν μορφήν. Ἡ ἔκφρασις «ἀεὶ ὁ Θεὸς ὁ μέγας γεωμετρεῖ» ἐπαληθεύεται.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ὁμιλητὴς ἀνεφέρθη εἰς τὸν 19ον μ.Χ. αἰῶνα. Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἡ Ἐπιστήμη ἠκολούθησε πιστῶς τὴν γραμμὴν τοῦ Λευκίππου καὶ τοῦ Δημοκρίτου. Τὰ ἀνακαλυφθέντα σωματίδια (ἄτομα καὶ κατόπιν ἠλεκτρόνια, πρωτόνια, οὐδετερόνια κ.λ.π.) ἔδειχναν ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν «ἄτομα» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ὑλιστικῆς φιλοσοφίας. Οἱ δυσκολίες, ὅμως, τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀτόμου τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων ἐνεφανίσθησαν καὶ πάλιν κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα.

Ὅπως χαρακτηριστικῶς ἀνέφερεν οὗτος, τὰ δύο βασικὰ ἐρωτηματικά, τὰ ὁποῖα τίθενται εἶναι: α) Ἐὰν εἶναι δυνατὴ ἡ περαιτέρω διαίρεσις τῶν στοιχειωδῶν σωματιδίων καὶ β) ἐὰν τὰ σωματίδια εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν φυσικὰ ἀντικείμενα. Ἡ κβαντικὴ θεωρία ἀπαντᾶ ὅτι αἱ φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν σωματιδίων δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδοθοῦν χωρὶς ἀβεβαιότητα εἰς τὰ στοιχειώδη σωματίδια καὶ ὅτι μόνον ἡ μαθηματικὴ γλῶσσα

μπορεῖ νὰ περιγράψῃ ἐπακριβῶς αὐτά.

Ἡ μοντέρνα Ἐπιστήμη ἐν σχέσει μὲ τὸ ἀρχικὸν ἐρώτημα, ἔχει συμφωνήσει μὲ τὴν θέσιν τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ἐπιδίωξις τῆς Ἐπιστήμης, εἶπεν ὁ ὁμιλητής, εἶναι ἡ διαμόρφωσις μιᾶς μαθηματικῆς θεωρίας γιὰ τὴν συμπεριφορὰν τῶν στοιχειωδῶν σωματιδίων, ἡ ὁποία, κατ' ἐπέκτασιν, θὰ περιγράφῃ ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα. Ἡ ἑνιαία αὐτὴ θεωρία τῆς ὕλης θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς χαρακτηριστικὰ ἕναν ἀριθμὸν βασικῶν συμμετριῶν εἰς τὴν φύσιν.

Εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ «ἑνὸς ὄντος» ὡς μέσου ἐξηγήσεως τοῦ φυσικοῦ κόσμου, οἱ δρόμοι τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Θρησκείας διασταυροῦνται. Ἐκ τῆς διασταυρώσεως αὐτῆς ἔχομεν πολλὰ παραδείγματα προστριβῶν ὡς ἡ καταδίκη τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Γαλιλαίου. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα, ὅπου ἡ Ἐπιστήμη ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Ἑγελιανῆς Διαλεκτικῆς ἀπεπειράθη νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ δόγματος τὴν Θρησκείαν, αἱ προστριβαὶ αὐταὶ παρέμειναν. Καὶ τοῦτο διότι αἱ προστριβαὶ δὲν ἔχουν ὡς ἀρχὴν τὴν ἀντίθεσιν τῶν δύο φιλοσοφιῶν, ἤτοι τοῦ ὑλισμοῦ καὶ ἰδεαλισμοῦ, ἀλλὰ τὴν διαφορὰν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον: Τὴν ἐξερεύνησιν τῶν λεπτομερειῶν ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν καὶ τὴν ἐξάρτησιν τῶν πάντων ἐκ τοῦ «ἑνὸς ὄντος» ἀπὸ τὴν ἄλλην. Ἡ βασικὴ ἐπιστημονικὴ ἀρχὴ τῆς ἐπαληθεύσεως διὰ τοῦ πειράματος, ἀποκλείει κάθε ἀξιωματικὴν θέσιν, ἡ ὁποία δὲν ἐπαληθεύεται εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἀντιθέτως, εἶναι δυνατὸν ἡ ἀναζήτησις τοῦ «ἑνὸς ὄντος» νὰ ἐξυπηρετῇ εἰς τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας τὴν ἐσωτερικὴν σταθερότητα μιᾶς κοινωνίας καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐγκαταλειφθῇ.

Ἡ συνεισφορὰ τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶναι νὰ μᾶς συστήσῃ τὴν προσοχὴν εἰς τὴν «γλῶσσαν», ἡ ὁποία θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν περιγραφὴν τῶν φαινομένων καὶ τὴν ἔννοιαν τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὰς λέξεις. Ὁ Σωκράτης ἤδη εἶχε βαθεῖαν ἐπίγνωσιν αὐτοῦ τοῦ περιορισμοῦ τὸν ὁποῖον θέτει ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐννοιῶν. Τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν, ἦτο ἐὰν ἴσως εἶναι ἀνεπαρκὴς ἡ ὑπάρχουσα μορφὴ τῆς γλώσσης διὰ τὴν ἐπακριβῆ ἔκφρασιν οἱασδήποτε ἐννοίας.

Εἰς τὴν σύγχρονον ἐπιστήμην ἡ διαμάχη μεταξὺ τῶν ἀκολούθων τῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία πρεσβεύει ὅτι ἡ γλῶσσα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκφράσῃ κάθε σκέψιν καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς ἀπόψεως ὅτι εἰς τὴν γλῶσσαν ὑπάρχουν ἐσωτερικοὶ περιορισμοὶ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον εἶναι ἰδιαιτέρως ἐμφανής. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς μαθηματικῆς ἐκφράσεως εἰς τὰ ἀτομικὰ φαινόμενα δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς δευτέρας ἀπόψεως καθ' ὅσον εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐξήγησις τῶν φυσικῶν φαινομένων μέσω τῆς κοινῆς γλώσσης καὶ ἡ ἐπιστήμη σήμερον χρησιμοποιεῖ καὶ τὰς δύο ἐκφράσεις.

Εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ «ἑνὸς ὄντος» μὲ τὴν βοήθειαν τῆς μαθηματικῆς γλώσσης ὁ ἄνθρωπος καταλήγει εἰς ἕνα σύνολον μαθηματικῶν συνεδρίων καὶ πρέπει νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ ἕνα «Θεὸν Γεωμέτρην», ὁ ὁποῖος τὸν περιορίζει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σύμπαντος τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μόνον μαθηματικῶς. Ὁ ἴδιος ὁ Πλά-

των, πολὺ ὀλίγον ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν τροπὴν τῶν πραγμάτων, εἶχε μεταπηδήσει εἰς τὸ τέλος εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ποιητῶν. Δὲν δίδεται ὁ χρόνος διὰ νὰ ἐξετάσω ἐδῶ τὸ εἶδος τῆς γνώσεως, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος δι' αὐτῆς τῆς γλώσσης, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν μεταφορῶν, παρομοιώσεων καὶ εἰκόνων εἶναι ἴσως ἡ μόνη ὁδὸς διὰ νὰ πλησιάσῃ τὸ «ἓν ὂν» ἀπὸ μίαν εὐρυτέραν πλευράν. Ἐὰν ἡ ἁρμονία εἰς μίαν κοινωνίαν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κοινὴν ἑρμηνείαν τοῦ «ἑνὸς ὄντος», τῆς μιᾶς ὀντότητος ποὺ ὑπάρχει πίσω ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν φαινομένων, τότε ἡ γλῶσσα τῶν ποιητῶν ἴσως εἶναι πιὸ σπουδαία ἀπὸ τὴν γλῶσσαν τῶν ἐπιστημόνων.

ΑΡΝΕ ΤΙΖΕΛΙΟΥΣ:

Ἁρμονία, αἴνιγμα τῆς ζωῆς

Ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Οὐψάλας καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου Νόμπελ εἶχε ὡς θέμα τὴν «ἰσορροπία καὶ ἀνισορροπία εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέλιξιν». Ἀνεφέρθη στὴν ἀρχὴ εἰς τὴν συμβολὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος πρὸς θεμελίωσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

«Θεωροῦμεν, εἶπεν ὁ ὁμιλητής, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὡς μίαν περίοδον ἁρμονίας καὶ ἰσορροπίας. Κατ' αὐτὴν δὲν ὑπῆρχε σύγκρουσις μεταξὺ τῆς ἀγωγῆς, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Εἶναι γεγονὸς ὅτι αἱ ἐπιτεύξεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν πολὺ ἐντυπωσιακαί, εἶχαν μεγάλας ἐπιπτώσεις ὥστε ὁ ὑπόλοιπος κόσμος δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ τὶς ἀφομοιώσῃ.

Ἀναφέρω σὰν παράδειγμα: «Ὁ Ἀρίσταρχος, ὁ μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρα, ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ διεκήρυξε ὅτι ὁ Ἥλιος καὶ ὄχι ἡ Γῆ ἦταν τὸ κέντρο τοῦ κόσμου καὶ ὅτι οἱ πλανῆται κινοῦνται γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο». Αὐτὸ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ὑπόλοιπος κόσμος δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ τὶς δεχθῆ εἶχε σὰν ἐπακόλουθο νὰ ἀκολουθήσῃ μιὰ τραγικὴ περίοδος παρακμῆς.

Ἂς στρέψουμε ὅμως τώρα τὴν προσοχή μας, στὶς προσπάθειες τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἰδιαίτερα στὴν ἐπιστήμη.

Ὅπως καὶ στὴν ἀρχαιότητα, ἔτσι καὶ σήμερα, τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα γιὰ τὸν ἀνθρώπινο νοῦ.

Ὡστόσο ὅμως, ὅσο κοντὰ κι' ἂν πλησιάσαμε στὴν γνώση καὶ τῶν πιὸ μικρῶν λεπτομερειῶν ποὺ ἀποτελοῦν τὴ ζωή, τὸ βασικὸ πρόβλημα παραμένει τὸ ἴδιο.

Μπορεῖ νὰ διασπάσαμε τὸ ἄτομο, ἀκόμη ὅμως, παρὰ τὶς τεράστιες ἐπιτεύξεις τῆς Χημείας δὲν κατωρθώσαμε νὰ δημιουργήσουμε, ἂς ποῦμε, ἕνα συνθετικὸ εἶδος τροφῆς ἐφάμιλλο μὲ αὐτὰ ποὺ βρίσκουμε στὸν φυσικὸ ἢ ζωϊκὸ κόσμο κι' ἂς ξέρουμε ἕνα-ἕνα τὰ συστατικὰ ποὺ τὴν συνθέτουν. Καταλήγουμε λοιπὸν νὰ παραδεχόμαστε ὅτι ὑπάρχει μία Ἁρμονία στὴν Φύση ποὺ ὁρίζει τὰ πάντα. Κι' αὐτὸ φαίνεται σὲ ὅλους τοὺς ζῶντας ὀργανισμούς. Μοιάζουν νὰ ἔχουν σχηματιστῆ ἀπὸ μία σειρὰ γεγονότων ποὺ ἂν καταστραφῆ ἕνα, κινδυνεύει νὰ χαλάσῃ ὅλη ἡ σειρά. Νὰ καταστραφῆ ἡ ζωή.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴ ὅμως ποὺ θὰ παραδεχθοῦμε τὴν ὕπαρξη τῆς ἁρμονίας στὴν φυσικὴ ζωή, θὰ πρέπει νὰ παραδεχθοῦμε ὅτι καὶ ὅλες μας αἱ πράξεις κατευθύνονται ἀπὸ τὴν ἐπιδίωξη νὰ γίνουμε κύριοι τῆς ἁρμονίας αὐτῆς ποὺ θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ λύσουμε τὸ αἴνιγμα

τῆς ζωῆς.

Εἶναι ἑπομένως ἀναπόφευκτον ἕνα τεράστιον μέρος τῆς οἰκονομίας μας νὰ διατίθεται γιὰ τὴν ἔρευνα.

Δὲν εἶναι ὅμως ὀξύμωρο σχῆμα νὰ διαθέτουμε τὰ τεράστια οἰκονομικὰ κονδύλια ποὺ πραγματικὰ διαθέτουμε γιὰ τὴν ἔρευνα ποὺ ἐξυπηρετεῖ μόνον ἕνα μικρὸ μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, ἐνῶ τὸ μεγαλύτερο ποσοστό της ἀντιμετωπίζει ἀκόμη τὴν ἔλλειψη τροφῆς; Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως μεριά, ἂν ἡ ἔρευνα καταλήξη σὲ βασικὲς καὶ χρήσιμες ἀποκαλύψεις γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, δὲν θὰ ἀξίζη τὸ τίμημά της;

ΧΙΝΤΕΚΙ ΓΙΟΥΚΑΒΑ:
Διαίσθησις καὶ Ἀφαίρεσις

Ὁ Ἰάπων καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς (βραβεῖον Νόμπελ) Χιντέκι Γιουκάβα μίλησε μὲ θέμα τὴν «διαίσθηση καὶ ἀφαίρεση στὴν ἐπιστημονικὴ σκέψη». Στὴν ἀρχὴ ἐτόνισε τὴν συμβολὴ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στὴν πρόοδο τῆς Ἐπιστήμης. Γιὰ νὰ προχωρήση ἡ φυσικὴ ἐπιστήμη ἔπρεπε, εἶπε, νὰ ὑπάρξη ἕνας Πυθαγόρας.

Ἦτο γιὰ τὴν νεωτέρα Φυσικὴ ἀπαραίτητο νὰ ὑπάρξη ἐπίσης ἕνας Δημόκριτος, ὁ ὁποῖος νὰ συλλάβη τὴν ὕπαρξι τοῦ ἀοράτου «ἀτόμου» καὶ τὴν ἀφηρημένη ἔννοια τοῦ κενοῦ.

«Γεννήθηκα — προσέθεσε — σὲ μία χώρα, ὅπου εἶναι πολὺ διαδεδομένη ἡ φιλοσοφία τοῦ Λάο—Τσὲ καὶ τοῦ Κομφουκίου. Αὐτοί, σαφῶς εἶχαν ἀναγνωρίσει ὅτι τὸ παγκόσμιον σύστημα ἢ ὁ φυσικὸς νόμος ἐπικρατεῖ παντοῦ εἰς τὴν Φύσιν. Διατί ὅμως οἱ ἴδιοι ἢ οἱ ὀπαδοί των δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἀναπτύξουν τὰς ἰδέας των εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον ἀνάλογον τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ποὺ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα;

Ἕως τώρα δὲν εὑρῆκα ἀκόμη πολὺ σαφῆ ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτό, ἀλλὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἀπάντησις πρέπει νὰ σχετίζεται στενὰ μὲ τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ συλλαμβάνη καὶ ἀφηρημένας ἐννοίας.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἤρχισε μία τάσις πρὸς ἔκφρασιν τῶν πάντων δι᾽ ἀφηρημένων ἐννοιῶν. Σύμφωνα μὲ τὴν διαίσθησιν, ὁ ἐπιστήμων ἀποδέχεται εὔκολα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπολύτου χώρου, χρόνου καὶ κινήσεως τοῦ Νεύτωνος. Ἡ σχετικότης τοῦ χώρου, χρόνου καὶ κινήσεως τοῦ Ἀϊνστάϊν γίνεται ἀποδεκτὴ μόνον εἰς βάρος τῆς διαισθήσεως, ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τὴν βάσιν ὅλων τῶν φυσικῶν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Ἡ ἔννοια τοῦ τετραδιαστάτου χωροχρονικοῦ κόσμου ἔγινε πλέον βίωμα τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς σκέψεως.

Οἱ ἐπιστήμονες ἐπὶ μακρὸν ἀτενίζουν μὲ δέος τὸ διϋπόστατον τοῦ φωτὸς ὡς κῦμα καὶ σωματίδιον. Τὸ δίλημμα ὠξύνθη περισσότερον ὅταν ἀνεκαλύφθη ὅτι τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τὸ ἠλεκτρόνιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ οἰκοδομικὸν λίθον τῆς ὕλης. Καὶ πάλιν ἡ βασική διαίσθησίς μας χρειάσθηκε νὰ ἐγκαταλειφθῆ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἡ ἀνεπάρκεια τῆς θεμελιώδους ἐννοίας τοῦ κύματος καὶ τοῦ σωματιδίου ὡδήγησε τοὺς ἐπιστήμονας εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς πιθανότητος. Αὐτὸ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ὁριστικὴν ἐγκατάλειψιν τῆς διαισθήσεως. Παρ᾽ ὅλα αὐτὰ ἡ κα-

τάστασις εἶναι πολὺ πιὸ σοβαρά, καὶ ἡ πιθανότης ὑπεισέρχεται ὑπὸ νέαν μορφήν.

Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωήν, τόσον ἡ ἀφαίρεσις ἔχει ἀνάγκην διαισθήσεως καὶ φαντασίας. Εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον διαφέρει ἡ Γενικὴ θεωρία τῆς Σχετικότητος καὶ Βαρύτητος ἐμποτισμένη μὲ τὴν μεγάλην φαντασίαν τοῦ Ἀϊνστάϊν. Δὲν εἶναι ἁπλῶς ἁπλῆ καὶ ἁρμονική, ἀλλὰ ἔχει καὶ τὴν δύναμιν τῆς προβλέψεως.

Ἀντιθέτως, τὸ αἴσθημα αὐτὸ δὲν παρέχεται ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἄκρως μαθηματικὴν μορφὴν τῆς φυσικῆς καὶ τοῦτο διότι κατὰ τὰ τελευταῖα 30 ἔτη δὲν ἐνεφανίσθη ἀληθὴς ἐπανάστασις εἰς τὸν τρόπον τῆς σκέψεως. Μὲ τὴν συνεχῆ ἀφαίρεσιν, ἀντιθέτως, ἡ δύναμις τῆς προβλέψεως ἔχει σχεδὸν χαθῆ καὶ ἡ Θεωρητικὴ Φυσικὴ ἔχει σχεδὸν μεταβληθῆ εἰς μίαν ἀφῃρημένην ἔκφρασιν τῶν ὅσων ἤδη γνωρίζομεν ἐμπειρικῶς. Κατὰ τὰ τελευταῖα 60 ἔτη ἡ Φυσικὴ ἔχει χάσει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ παλαιοῦ ρομαντισμοῦ της καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἤδη πλησιάζωμεν εἰς τὸ γῆρας της.

Ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστήμης εὐτυχῶς παρέχει πολλὰ παραδείγματα διὰ τὸ ἀντίθετον καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναμένεται μία ἀναγέννησις τῆς Φυσικῆς ἐὰν δοθῆ μία καλυτέρα θέσις εἰς τὴν διαίσθησιν διὰ νὰ συμπληρώση τὴν ἀναπόφευκτον ροὴν τῆς ἀφαιρέσεως».

ΙΩ. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ:

Ἑλλὰς καὶ Οἰκουμένη

«Ἡ σχέσις μεταξὺ ἑνὸς κοσμοϊστορικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Οἰκουμένης εἶναι διαλεκτική. Κατὰ τὴν ἀμοιβαιότητα ὅμως τοῦ δοῦναι καὶ λαβεῖν μεταξὺ κοσμοϊστορικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Οἰκουμένης παρατηροῦμεν ὅτι τὸ δοῦναι τοῦ λαοῦ εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ λαβεῖν του ἐκ μέρους τῆς Οἰκουμένης.

Μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες θέσεις μεταξὺ τῶν κοσμοϊστορικῶν λαῶν κατέχουν οἱ Ἕλληνες. Καὶ τοῦτο διότι αὐτοὶ κατ' ἐξοχὴν ἀνέδειξαν σὰν τὴν ὑψίστη ἀξία ἐπὶ τῆς γῆς τὸ πνεῦμα. Μ' ὅλες τὶς μορφὲς τοῦ πνεύματος, δηλαδὴ μὲ τὸν μῦθο, τὴν τέχνη, τὴν ἐπιστήμη, τὴν τεχνικὴ καὶ τὴν θρησκεία οἱ Ἕλληνες ἐπέδρασαν καθολικὰ στὴν Οἰκουμένη καὶ ἄλλαξαν τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας.

Ἡ προσφορὰ τῶν Ἑλλήνων στὸν κόσμο ἔγινε μὲ ὡρισμένες βαθειὲς τομές, μὲ τὶς ὁποῖες οἱ Ἕλληνες ἐπιβάλλανε τὴν πνευματικήν τους παρουσία στὴν σκηνὴ τοῦ κόσμου.

Τὴν πρώτην βαθεῖαν τομὴν ἀποτελεῖ ὁ χωρισμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν Ἀσία, ποὺ ἔγινε στὴν Ἰωνία, ἀπὸ τοὺς πρώτους Ἕλληνες φιλοσόφους. Οἱ προσωκρατικοὶ φιλόσοφοι πρῶτοι ὑπερνικήσανε τὸν μῦθον, ὁ ὁποῖος κυβερνοῦσε τὴν Ἀσίαν καὶ στὴν θέσιν τῶν ἀλληγορικῶν, μαγικῶν καὶ μυθικῶν ἀσιατικῶν μορφῶν ὑψώσανε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Λόγου.

Τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος» ἀκούσθηκε πρῶτον στὴν Ἰωνία. Ἡ συνειδητοποίηση βεβαίως τῆς βαθείας τομῆς ποὺ ἐπέφερε ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία μεταξὺ Ἑλλάδος—Εὐρώπης καὶ Ἀσίας γίνηκε ἀργότερα, ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον τὸ πρῶτον, γιατὶ οἱ δημιουργοί της δὲν ἐννόησαν εὐθὺς ἀμέσως τὸ μέγεθός της. Μὲ τὸν χωρισμὸ ἔγιναν οἱ Ἕλληνες οἱ θεμελιωτὲς τῆς Δύσεως, τοῦ δευτέρου πόλου τῆς ἱστορίας. Ἡ ἀντίθεσις αὕτη συνεχίζε-

ται μέχρι σήμερον. Ἀπὸ τότε ἡ Εὐρώπη ἀπορροφεῖ, περιορίζει τὸ πνεῦμα τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀρνεῖται.

Ἡ κοσμοιστορικὴ τομὴ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας εἶναι ὁρατὴ στὴν τέχνη, ἀρχιτεκτονικὴ καὶ γλυπτική. Τὴν τέχνη τῶν ἀσιατικῶν πολιτισμῶν χαρακτηρίζει ἀκινησία καὶ ὁμοιομορφία. Τὴν ἑλληνικὴ τέχνη χαρακτηρίζει ἡ κίνηση, τὸ μοναδικὸ καὶ ἀνεπανάληπτο. Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἐκφράζει τὸ ἀρχέτυπο τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδανικόν της εἶναι ὁ γυμνὸς ἄνθρωπος. Ἔτσι ἐλευθερώνει τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἐλευθέρωσε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν βαρχεία τοῦ ἀσιατικοῦ μύθου.

Ἐνῶ στὴν τέχνη ἡ μεγάλη τομὴ μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες χώρισαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἀσίαν εἶναι ὁρατή, στὴν φιλοσοφία εἶναι νοητή. Ὁ μέγας διάλογος τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἀρχίζει μὲ τὸν Θαλῆ καὶ τελειώνει μὲ τὸν Πλωτῖνο. Ἔτσι οἱ Ἕλληνες δημιούργησαν ἕνα σταθερὸ νόμισμα, τὸ ὁποῖον διέπει τὶς πνευματικὲς συναλλαγὲς τῶν λαῶν μέχρι σήμερα. Τὸ μέγα περιουσιακὸ στοιχεῖο τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἔχει γίνει σήμερα κοινὸ κτῆμα ὅλων τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων ὅλων τῶν λαῶν. Ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία εἶναι γλῶσσα οἰκουμενική, ἡ ὁποία συναντᾶται σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς καὶ ὁμιλεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους διαφόρων λαῶν, φυλῶν καὶ θρησκειῶν.

Ἀφοῦ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα προσέφερε στὴν Οἰκουμένη τὴν ἰδέα τοῦ κάλλους καὶ τῆς ἀληθείας, προσέθεσε καὶ ἕνα τρίτο ἀγαθό: τὸ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας. Τὸ ἀγαθὸ αὐτὸ εἶναι εὐπαθὲς καὶ γιὰ νὰ διατηρηθῆ ἀπαιτεῖ βαθειὰ γνώση τῆς οὐσίας του.

Ἐλευθερία εἶναι ἡ ὑπερνίκησις τῆς αὐθαιρεσίας, ἀλλὰ ἀπόλυτη ἐλευθερία δὲν ἐπιτυγχάνεται ποτέ. Ἡ ἐλευθερία, ὅπως καὶ ἡ ἀλήθεια, εἶναι πάντοτε καθ᾽ ὁδόν, πραγματοποιεῖται συνεχῶς, δίχως νὰ ἔχη τέρμα.

Φορεὺς τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας εἶναι ὁ πολίτης. Ἡ πολιτεία προστατεύει τὸν πολίτην ἀπὸ τὴν βία, ἡ δὲ δημοκρατία τοῦ ἐπιτρέπει τὴν προβολὴ τοῦ νοῦ καὶ τῆς βουλήσεώς του. Ἡ ἐλευθερία διατηρεῖται ἐκεῖ ὅπου οἱ πολῖται ἀνοίγουν μεταξύ των διάλογον. Ὁ διάλογος αὐτὸς ὁδηγεῖ πάντοτε στὴν ἀνάδειξη μιᾶς ἀριστοκρατίας τοῦ πνεύματος —ἡ ὁποία δὲν συνδέεται ποτὲ πρὸς μίαν τάξιν πολιτῶν.

Κύριον γνώρισμα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς πολιτικῆς ἀπὸ τὴν κοσμοθεωρία καὶ τὴν θρησκεία.

Γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῆς πολιτικῆς των ἐλευθερίας οἱ Ἕλληνες ἀνακάλυψαν τὸν καταστατικὸ γραπτὸ ἢ ἄγραφο νόμο, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπαραβίαστος καὶ τὸν μηχανισμὸ τῆς ψηφοφορίας. Οὕτω ἄνοιξαν τὸν δρόμο τῆς πολιτικῆς πράξεως καὶ μεθόδου, διὰ τῶν ὁποίων εἶναι σήμερα παρόντες στὴν ψυχὴ ὅλων τῶν λαῶν.

Ἡ ἱστορικὴ μοῖρα ἐπέβαλε στοὺς Ἕλληνες καὶ νέον πρόβλημα οἰκουμενικόν, τὸ ὁποῖον δὲν ἀνήκει οὔτε στὴν τέχνη, οὔτε στὴν φιλοσοφία, οὔτε στὴν πολιτική, ἀλλὰ στὴν θρησκεία. Ὁ Χριστιανισμός, σὰν ἀποκάλυψη καὶ ἱστορικὸ γεγονός, ἀπετέλεσε τὴν πιὸ ριζικὴ τομὴ στὴν ἱστορία τῆς Δύσεως, μετὰ τὸν χωρισμὸ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν Ἀσίαν.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς πολι-

τισμούς δὲν μετεμόρφωσε καὶ δὲν μεταμορφώνει τόσο τὸν κόσμον, ὅσο ὁ ἑλληνοδυτικὸς πολιτισμός. Ὁ κόσμος γιὰ τὸν πολιτισμὸ αὐτὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπερπηδηθῆ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Τοῦτο ἔδωκε στοὺς Ἕλληνες καὶ στοὺς Δυτικοὺς βαθυτάτη πεῖρα τῆς ζωῆς καὶ ὡδήγησε στὴν συνειδήση τοῦ τραγικοῦ. Γι' αὐτὸ μόνον οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Δυτικοὶ δημιούργησαν τραγωδία.

Ἐξ ἄλλου, γνώρισμα τῶν μεγάλων πολιτισμῶν, ὅπως ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ δυτικός, εἶναι ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ δογματικοὶ καὶ ὅτι ἀνανεώνουν συνεχῶς τὸ πνεῦμα, τὸ κινοῦν διαρκῶς νέο καὶ ἀνοίγουν προοπτικὲς στὸν ὁρίζοντα τῆς Οἰκουμένης».

Ἄνευ ἀρετῆς οὔτε πόλις εὐδαιμονεῖ οὔτε πολίτης.

Ἀδ. Κοραῆς

Ὅποιος ἐλεύθερα συλλογᾶται, συλλογᾶται καλά.

Ρήγας Βελεστινλῆς

ΣΑΝ ΠΕΘΑΝΩ...

Ἀπὸ τὴν διαθήκη τοῦ Ἰνδοῦ ἡγέτου Γιαβαχαρλὰλ Νεχροῦ

Μετάφρ. Π. Α. ΜΑΚΡΗ

ΕΧΩ δεχτῆ τόση ἀγάπη καὶ ἀφοσίωση ἀπὸ τον Ἰνδικὸ λαό, ποὺ ὅ,τι κι ἂν κάμω δὲν μπορεῖ νὰ ξεπληρώση οὔτε μικρὸ κομμάτι ἀπ' αὐτήν· καὶ ἀληθινὰ δὲν ξεπληρώνεται σὲ τίποτα ἕνα τόσο πολύτιμο ἀγαθὸ σὰν τὴν ἀφοσίωση.

Θέλω νὰ δηλώσω μ' ὅλη τὴ σοβαρότητα πὼς δὲ θέλω νὰ γίνουν θρησκευτικὲς τελετὲς γιὰ μένα μετὰ τὸ θάνατό μου. Δὲν πιστεύω σὲ τέτοιες τελετὲς καὶ νὰ τὶς ὑποστῶ, ἔστω καὶ γιὰ τὸν τύπο, θἆταν ὑποκρισία καὶ ἀπόπειρα νὰ ξεγελάσουμε τοὺς ἑαυτούς μας καὶ τοὺς ἄλλους.

Σἂν πεθάνω θἄθελα νὰ καῆ τὸ σῶμα μου. Ἂν πεθάνω σὲ ξένη χώρα τὸ σῶμα μου νὰ καῆ ἐκεῖ καὶ ἡ τέφρα μου νὰ σταλῆ στὸ Ἀλλαχαμπάτ (*)

Μιὰ μικρὴ χούφτα ἀπ' τὴ στάκτη αὐτὴ νὰ ριχτῆ στὸ Γάγγη. Κανένα μέρος της νὰ μὴν κρατηθῆ ἢ νὰ φυλαχθῆ.

Ἡ ἐπιθυμία μου μιὰ χούφτα ἀπ' τὴ σταχτη μου νὰ ριχτῆ στὸν Γάγγη δὲν ἔχει θρησκευτικὴ σημασία. Δὲν δίνω θρησκευτικὸ χαρακτῆρα στὸ πρᾶγμα. Ἔχω συνδεθῆ μὲ τὸ Γάγγη ἀπ' τὰ παιδικά μου χρόνια καὶ ὅταν μεγάλωσα, μεγάλωσε καὶ ὁ σύνδεσμός μου μ' αὐτόν.

Ὁ ποταμὸς αὐτὸς ὑπῆρξε ἕνα σύμβολο τῆς πανάρχαιας καλλιέργειας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἰνδίας, ποὺ πάντα ἀλλάζει, πάντα ρέει καὶ μ' ὅλα ταῦτα πάντα ρέει ὁ ἴδιος ὁ Γάγγης. Μοῦ θυμίζει τὶς χιονοσκέπαστες κορυφὲς καὶ τὶς βαθιὲς κοιλάδες τῶν Ἰμαλαΐων ποὺ ἀγάπησα τόσο πολὺ καὶ τὶς κάτω πλούσιες καὶ ἀπέραντες πεδιάδες ὅπου ἔζησα καὶ δούλεψα.

Γελαστὸς καὶ χορευτὴς στὸ πρωϊνὸ ἡλιόφωτο, σκοτεινὸς καὶ μελαγχολικος καὶ γεμᾶτος μυστήριο, καθὼς πέφτουν οἱ σκιὲς τοῦ βραδυοῦ, ἕνα στενό, σιγανὸ καὶ γεμᾶτο χάρη ρυάκι τὸ χειμῶνα, ἕνα πρᾶμα θεόρατο ποὺ μουγγρίζει τὸν καιρὸ τῶν μονσούν, εὐρύστηθο σχεδὸν σὰν τὴν θάλασσα καὶ μὲ κάτι ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴ δύναμη γιὰ καταστροφή, ὁ Γάγγης ὑπῆρξε γιὰ μένα τὸ σύμβολο κι' ἡ ἀνάμνηση τοῦ παρελθόντος τῆς Ἰνδίας ποὺ κυλάει στὸ παρὸν καὶ ποὺ χύνεται στὸ μεγάλο ὠκεανὸ τοῦ μέλλοντος.

Καὶ παρ' ὅλο ποὺ ἔχω πετάξει πολλὰ ἀπ' τὴν παληὰ παράδοση κι' ἀπ' τὶς παληὲς συνήθειες καὶ ἀνυπομονῶ νὰ ἐλευθερωθῆ ἡ Ἰνδία ἀπ' ὅλα τὰ δεσμὰ ποὺ δένουν, ποὺ στενοχωροῦν, καὶ διαιροῦν τὸν λαό της καὶ ποὺ καταπιέζουν μεγάλο ἀριθμὸ ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους της καὶ ἐμποδίζουν τὴν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ, παρ' ὅλο ποὺ τὰ ἐπιδιώκω ὅλ' αὐτά, δὲν θέλω μολαταῦτα νὰ ξεκόψω ὁλότελα ἀπ' τὸ παρελθόν.

Εἶμαι περήφανος γιὰ τὴν μεγάλη κληρονομιὰ ποὺ ἦταν καὶ εἶναι δική μας καὶ ἔχω συνείδηση πὼς καὶ 'γὼ σὰν ὅλους μας εἶμαι ἕνας κρίκος σ' αὐτὴν τὴν ἀδιάσπαστη ἁλυσίδα ποὺ πάει πίσω ὥς τὴν αὐγὴ τῆς Ἱστορίας μέσα στὸ ἀμνημόνευτο παρελθὸν τῆς Ἰνδίας.

Δὲν θὰ σπάσω τὴν ἁλυσίδα αὐτὴ γιατί, τὴν σέβομαι καὶ ζητῶ νὰ μὲ ἐμπνεύση. Καὶ σὰν μαρτυρία αὐτῆς τῆς πεθυμιᾶς μου καὶ σὰν τε-

---

(*) Τὴν πόλη ὅπου γεννήθηκε.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΣ

«Σκιαὶ καὶ κηλίδες» ἐν ὄψει τοῦ νέου διαλόγου τῶν Ἐκκλησιῶν

Τρία ἄρθρα τοῦ καθηγητοῦ
κ. ΑΜΙΛΚΑ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

ΚΑΤΑ δημοσιογραφικὰς πληροφορίας, ἡ διάσκεψις τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, αἱ ἐργασίαι τῆς ὁποίας ἀναμένεται νὰ ἀρχίσουν εἰς Ρόδον κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου, θεωρεῖται σχεδὸν βέβαιον, ὅτι θὰ ἀποφασίση νὰ ἀποστείλη μόνιμον ἐπιτροπὴν εἰς Ρώμην, πιθανῶς ἐντὸς τοῦ Νοεμβρίου, διὰ νὰ ἐγκαινιάση «συστηματικὴν ἐπαφὴν» μὲ τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν.

Σχετικῶς, ὁ σεβασμιώτατος Μπρουνέλλο εἰς ἄρθρον του δημοσιευόμενον εἰς τὴν καθολικὴν ἐφημερίδα «Κουστιντιάνο» λέγει ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ συνίσταται ἀπὸ ἕξ μητροπολίτας ἐκπροσωποῦντας ὅλας τὰς Ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, θὰ περιλάβη πιθανόν, τρεῖς Ἕλληνας, δύο Ρώσσους καὶ ἕνα Σέρβον.

Κατὰ τὸν σεβασμιώτατον Μπρουνέλλο, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν θὰ ἀσχοληθῆ ἀρχικῶς μὲ θεολογικὰ θέματα— ὡς τοῦ ἀνεκοίνωσεν ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ ὁποῖος διηυκρίνησεν ὅτι ἡ συνεργασία μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν δὲν πρόκειται νὰ προκαλέση οἱανδήποτε ἀλλαγὴν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν προσλαμβάνουσαν τὴν μορφὴν «συμπληρώσεως καὶ οὐχὶ ἀπορροφήσεως, ἑνώσεως καὶ οὐχὶ συγχωνεύσεως».

Ἐπικειμένων τῶν νέων τούτων ἐπαφῶν Ὀρθοδόξου καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας, παραθέτομεν ἐκλογὴν περικοπῶν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων (ἐφημερὶς ΒΗΜΑ 17 - 20 Μαΐου ἐ. ἔ.) τριῶν ἄρθρων τοῦ Καθηγητοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀρθοδοξία καὶ Καθολικοί—Σκιαὶ καὶ κηλῖδες», γραφέντων ἐξ ἀφορμῆς τῆς συναντήσεως Πάπα Ρώμης καὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

λευταῖο φόρο τιμῆς στὴν πολιτιστικὴ κληρονομιὰ τῆς Ἰνδίας, ζητῶ μιὰ φούχτα ἀπ' τὶς στάχτες μου νὰ ριχτῆ μέσα στὸ Γάγγη στὸ Ἀλλαχαμπάτ.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος ἀπ' τὴν τέφρα μου ὅμως νὰ ξοδευτῆ ἀλλοιῶς. Νὰ τὴν πάρουν ψηλὰ στὸν ἀέρα μέσα σ' ἀεροπλάνο καὶ νὰ τὴ σκορπίσουν ἀπ' τὰ ὕψη στοὺς ἀγρούς, ὅπου οἱ ἀγρότες τῆς Ἰνδίας μοχθοῦν, ἔτσι ποὺ νὰ γίνη ἕνα μὲ τὴ σκόνη καὶ τὸ χῶμα τῆς Ἰνδίας καὶ νὰ γίνη ἕνα ἀξεδιάκριτο κομμάτι της.

ΜΕΤΑ μακροτάτην περίοδον κτηνώδους ἀλληλοσπαραγμοῦ τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, ἐχρειάσθησαν καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἀκόμη,

δύο φρικτοὶ παγκόσμιοι σκληρότατοι καὶ καταστρεπτικοὶ πόλεμοι, μὲ τὸν ἀπαίσιον ἀπολογισμόν των εἰς ἀνθρώπινον αἷμα, διὰ νὰ κάμουν τοὺς ἀνθρώπους κάπως νὰ σκεφθοῦν μόνοι των διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς εἰρηνικῆς διευθετήσεως τῶν διαφορῶν των. Ἔτσι δὲ ἱδρύθησαν ἡ «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν», ὁ «ΟΗΕ» καὶ οἱοσδήποτε ἄλλος διεθνὴς ὀργανισμός.

Παρὰ ταῦτα, οἱ ἄνθρωποι ἐξακολουθοῦν νὰ παίζουν ἐν οὐ παικτοῖς καὶ μόνον ὁ φόβος τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς ἐκ τοῦ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπαπειλουμένου νέου τρίτου παγκοσμίου πολέμου, μὲ ὅλα τὰ νέα ὅπλα τῆς καταστροφῆς, συγκρατεῖ κάπως τὴν ἰσορροπίαν μέχρι τοῦδε ἀποτελεσματικῶς, χωρὶς ὅμως τὴν διαπίστωσιν πραγματικοῦ σωφρονισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ λεγομένη χριστιανικὴ Εὐρώπη κυρίως φαίνεται ἐξακολουθητικῶς ἀδιόρθωτος, ἡ δὲ μόνη πνευματικὴ δύναμις, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν φέρῃ εἰς θεογνωσίαν καὶ τὴν σώσῃ, ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἀδυνατεῖ νὰ τὸ πράξῃ, ἕνεκα τῶν ποικιλωνύμων διαιρέσεών της καὶ τοῦ κρατοῦντος ἐν αὐταῖς κοσμικοῦ πνεύματος.

ΣΗΜΕΡΟΝ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, μὲ ἐπικεφαλῆς τόν, ὡς πρὸς τοῦτο, ἐμπνευσμένον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν, ἀνεξαρτήτως τῶν ὡς ἄνω ὑπογραμμισθεισῶν παραλείψεων καὶ λαθῶν, πρωτοστατεῖ διὰ τῆς μετὰ τοῦ Πάπα Ρώμης ἐπαφῆς πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐκπεσούσης χριστιανικῆς συνειδήσεως καὶ τιμῆς καὶ πρὸς ἐπανασύνδεσιν τῶν διαβολικῶς ἀποκοπέντων ἐσωτερικῶν δεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀντιπαράταξιν ἑνιαίου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἔναντι τοῦ ἑνιαίου πανισχύρου ἰδεολογικοῦ ἐχθροῦ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεως τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ἀπαρχὴ τῆς νέας ἱστορικῆς περιόδου καὶ ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν (αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ εἶναι ὅλως διάφοροι ἀπὸ πάσης ἐπόψεως ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν μέχρι τοῦδε), ἡ ἐγκαινιασθεῖσα ἀπὸ τῆς Βατικανῆς Συνόδου τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ XXIII, δὲν ἐχρειάζετο καλυτέραν συμβολικὴν ἀφετηρίαν ὡς τό, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, «σπάσιμο τοῦ πάγου», ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς συναντήσεως ἐκείνης τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Βέβαια, τὸ σπάσιμο αὐτὸ ἄφησεν ἑκατέρωθεν (καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν ἄλλως;) διαφόρους αἰχμάς, ἀλλὰ πρὸς χαρὰν τῆς, ἀληθῶς φερούσης τὸ ὄνομά της, Χριστιανωσύνης, ὁ πάγος μιὰ φορὰ ἔσπασε, καὶ αὐτὴ δὲ δὲν θὰ διαπράξῃ τὸ ἔγκλημα ἀπέναντι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἱστορίας, νὰ ἀφήσῃ νὰ ξαναπήξῃ, ἀνεπανόρθωτα πλέον, τὸ φοβερὸν χάος, χωρὶς νὰ ἀναμνησθῇ τῶν Μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «μακάριοι οἱ βλέποντες, ἃ βλέπουσιν (ἀφάνταστα), ἐὰν δὲν σκανδαλισθοῦν ἐν αὐτοῖς» (Ματθ. ΙΑ΄ 6), καὶ «μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ (χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται ὁ ἴδιος) βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ»! (Ἰωάν. Ἀποκ. ΙΣΤ΄ 16), καί, ὡς ἐκ τούτου, θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ τὸ γεφυρώσῃ.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ Ἐκκλησία πάντοτε ἐτήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ὡς καὶ ἡ Ρωμαιοκαθολική, ἐπίσης. Οὐδεμία, συνεπῶς, πρόκειται νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν διάλογον πρὸ τῆς ἑτέρας, οἱονεὶ ἀπολογουμένη, ἢ ἀκούουσα ἀνεξελέγκτως τὰ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἰσχυριζόμενα καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ δεχθῇ ἁπλῶς τὰ ὑπὸ τῆς ἄλλης προτεινόμενα, ἢ ἐπιβαλλόμενα, ἀλλ' ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ἰσότητος νὰ ἀκούσῃ τὰς ἑκατέρωθεν ἀπόψεις καὶ δικαιολογίας των χωρὶς ἄνευ καὶ τῆς ἐλαχίστης πιέσεως, ἢ νὰ τὰς δεχθῇ, ἐὰν εἶναι ὀρθαί ἢ νὰ τὰς ἀπορρίψῃ, ἐὰν εἶναι ἐσφαλμέναι.

Ὁ διάλογος λοιπὸν οὗτος ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν δύναται ἢ νὰ ἀναλύεται εἰς τὰ ἑξῆς τρία κύρια συστατικά, ἀνεξαρτήτως ἄλλων μεγίστης καὶ θεμελιώδους σημασίας λεπτομερειῶν καὶ φυσικῶν ἀντιλογιῶν

α΄) Ὁ διάλογος εἶναι διάλογος ἀγάπης καὶ ἀληθινῆς εἰρήνης. Οἱ αἰῶνες και τὰ σκληρὰ γεγονότα συνεσώρευσαν ἀδιαφορίαν, ἄγνοιαν, ὑποψιαν, εχθρότητα, μῖσος, ἐγκλήματα καὶ φανατισμόν. Αὐτὰ εχει νὰ ἀντικρυση ὁ διάλογος τῆς ἀγάπης καὶ αυτὰ ἔχει νὰ ἐξαλειψη παντελῶς. Ὁποῖος πρὸς τοῦτο ὁπλισμὸς ἀγαπης καὶ υπομονῆς καὶ ἀδιαβλήτου ἀλληλουποχωρήσεως καὶ όποση ἀληθινὴ χριστιανικὴ πίστις καὶ διαθεσις εἶναι ἀναγκη νὰ ἐπιδειχθῆ! Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο καὶ ἄνευ ἑτέρου, μὲ τὴν προυπόθεσιν τῆς ἀγάπης, εἶναι ἀναγκη νὰ αποκαθαρθῆ διὰ παντὸς τρόπου ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῶν διαφορων ἐκείνων ἀκανθῶν καὶ τριβόλων τούτων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ δρομος εἶναι διαβολικώτατα ἀπὸ αἰώνων φραγμένος. Ἀπαιτεῖται τεραστία θελησις καὶ ἀπέραντος καλωσύνη καὶ ἀγαθὴ διάθεσις καὶ ἰδία προσευχή, διότι τὸ γένος τοῦτο «οὐ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῆ καὶ νηστεία» (Μάρκ. Θ΄ 29)· καὶ ὁ χωρῶν χωρείτω!

β΄) Ὁ διάλογος εἶναι θεολογικὸς καὶ παρὰ τὰ ἐν Ἰουδὴθ (Η΄ 12—21) λεγόμενα, καὶ ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησια ἔγινε θεολογία καὶ διδασκαλία, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὸν θεολογικὸν διάλογον καὶ εἶναι αναγκη νὰ τὸν ἀντικρύσωμεν μὲ τὸν ἀπαιτούμενον ὁπλισμὸν καὶ τὴν πρέπουσαν προπαρασκευήν.

γ΄) Ὁ διάλογος πρέπει νὰ εἶναι, κατὰ τὰς γενομένας ὑψηλὰς ἐκφράσεις τοῦ Πάπα Ἰωάννου XXIII καὶ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ VI, διάλογος πραγματικῆς, καὶ οὐχὶ λεκτικῆς καὶ ρητορικῆς, μετανοίας καὶ αναγνωρίσεως τῶν ἑκατέρωθεν διαπραχθέντων λαθῶν, διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ καὶ βοηθηθῆ καλῶς καὶ ἀμετακινήτως ἡ περαιτέρω ἀκολουθοῦσα ἀδιατάρακτος ἐξέλιξις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ αἰωνοβίου ὀργανισμοῦ της. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ παραλειφθῆ τὸ βασικὸν τοῦτο στοιχεῖον τοῦ διαλόγου, χωρὶς νὰ ἐπαπειλῆται, δι' ἀληθοφανῶν ψευδῶν καὶ συμβατικῶν φιλοφρονήσεων καὶ ἀβασίμων καὶ ἀνοήτων συμβιβασμῶν καὶ ἀλληλουποχωρήσεων, ἡ γνησιότης τῆς δογματικῆς καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἀπορρεούσης ἠθικῆς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησιας μὲ πραγματικὴν νοθειαν. Ὁ Χριστὸς εἶναι εἷς καὶ ἡ ἀλήθειά του μία. Ὁ ἰσχυρισμὸς διττῆς ἑκατέρωθεν ἀληθείας, ἀποτελεῖ ἁμάρτημα θανάσιμον καὶ σπόρον διαιρέσεως ἰσχυρότατον.

ΕΙΣ τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπάρχει, φερ' εἰπεῖν, εν σημεῖον ἐνοχῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται καθυστερημένη ἔστω ἀπολογία, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἴσοις ὅροις ἀναγνώρισις τῆς ἐνοχῆς, ἡ ὁποία δὲν νομίζω ὅτι διὰ τῆς παρόδου τῶν αἰώνων εἶναι δυνατὸν νὰ παραγραφῆ, διότι παραγραφομένη ἔχει μελλοντικὰς ἐπιπτώσεις. Ἡ ὑπόμνησίς της τοὐναντίον εἶναι ἀναγκαία, διότι εἰς τὴν παράλειψίν της ὀφείλεται ἡ πρώτη «ἐπὶ ἴσοις ὅροις» ἀβαρία, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθησαν αἱ μετέπειτα διαφωνίαι καὶ τὸ ὅλον σχίσμα.

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία ἦτο μία καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὅπως κοινῶς λέγομεν, τραβοῦσε τὸν δρόμον της, ἀφήνουσα τὴν ἰδίαν τακτικην εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀμφότερα τὰ τμήματα, τὸ δυτικὸν καὶ τὸ ανατολικόν, ἐβάδιζαν παραλλήλως, χωρὶς ἀμεσώτερον ἐνδιαφέρον καὶ παρακολούθησιν ἑκατέρωθεν, τῆς ζωῆς τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, τότε εἶναι ἑπόμενον, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀδιαφορίας αὐτῆς ἐβασίσθη ἡ περαιτέρω ἀδιατάρακτος ἀνάπτυξις τῶν διαφορῶν τούτων καὶ ἡ ὁριστικὴ διαμόρφωσις τοῦ σχίσματος. Παράδειγμα: Ὁ Πάπας οὐδέποτε ἐπενέβη εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς, εἰ μὴ τύποις καὶ συμβατικῶς, ἢ ὅταν ἐθίγοντο τὰ συμφέροντα τῆς ἕδρας του. Καὶ ἡ

Ἀνατολὴ οὐδέποτε ἐπέδειξε ζωηρότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ εἰς τὴν Δύσιν συμβαίνοντα, ἀκόμη προκειμένου καὶ περὶ τῆς δογματικῆς διδασκαλίας καὶ ἐξελίξεως. Ἔτσι διὰ τὸ περίφημον FILIOQUE, διὰ τὴν πρὸς τὴν σημερινήν του ὑπόστασιν ἐξέλιξιν τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα Ρώμης, τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν προϊοῦσαν συγκέντρωσιν ἀπολύτου αὐθεντίας εἰς τὸ πρόσωπόν του εἰς τὴν Δύσιν κ.λ.π., ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς δὲν διεμαρτυρήθη ἀμέσως τότε διὰ τὰ γενόμενα ἄτοπα ταῦτα, οὐδὲ κατήγγειλεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅταν προέκυψαν καὶ ἐδημιουργήθησαν καὶ ἔτσι αὐτὰ παρέμειναν, ἐν τῇ ἀδιαφορίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ αἰῶνας ἐκεῖ, καὶ μόνον μετὰ τὸ σχίσμα τὰ ἐνεθυμήθη διὰ νὰ τὰ προσάπτῃ εἰς τὴν Δύσιν ὡς ἑτεροδοξίας, ἐνῶ προηγουμένως σιωπηρῶς τὰ ἠνείχετο! Ἂν τότε, ὡς ὤφειλε, (καὶ ὡς θὰ ἐγίνετο σήμερον π.χ. ἐντὸς τῆς Ὀρθοδοξίας ἂν ἐντὸς τῶν κόλπων της παρετηροῦντο τοιαῦται ἀσυνήθεις ἀνώμαλοι δὲ ἐξελίξεις) ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διεμαρτύρετο ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως, θὰ εἶχαν ἤδη ἀπὸ τότε ἀπομακρυνθῆ πολλὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα σήμερον συνιστοῦν τὸ σχίσμα, τὸ ὁποῖον ἴσως καὶ θὰ ἀπεφεύγετο καὶ δὲν θὰ ὑφίσταντο σήμερον διὰ νὰ προσκολλῶνται εἰς αὐτὰ πολλοὶ σημερινοὶ θεολόγοι, ἐπὶ παραγνωρίσει τῆς ἱστορικῆς σημασίας καὶ ἐξελίξεώς των καὶ παραβλέψει ἄλλων οὐσιαστικωτέρων σήμερον στοιχείων.

Αι ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ βιαζόμεναι ὑπὸ τῶν πραγμάτων, ἀντιλαμβάνονται πλέον ὅτι, παρὰ τὰς διαφοράς των, τὸ κλῖμα τὸ σημερινὸν δὲν εἶναι κατάλληλον δι' αὐτὰς καὶ συνεπῶς, ἐφ' ὅσον κοινὴ καὶ ἑνιαία εἶναι ἡ προοπτική, τὰ πάντα θὰ συνεργήσουν εἰς τὸ ἀγαθόν. Αὐτὸ βέβαια δὲν ἀναμένεται αὔριον ἢ ἴσως καὶ μεθαύριον, ἀλλὰ προτιμότερος ὀλίγος ἀκόμη χρόνος χωρισμοῦ διὰ πεφωτισμένου κατὰ πάντα καὶ ἀδιαβλήτου διαλόγου καὶ πρεπούσης προπαρασκευῆς, μὲ τὴν προοπτικὴν τῆς βεβαίας ἑνότητος, παρὰ βεβιασμένη καὶ προχειρολόγος ἕνωσις, μὲ τὴν προοπτικὴν νέας καὶ πάλιν καὶ δὴ ὁριστικῆς πλέον αὐτὴν τὴν φορὰν διαλύσεως.

Πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἀρκετὴ ἡ ἀπαρχὴ δημιουργίας ἀτμοσφαίρας ἀγάπης καὶ εἰρήνης καὶ ἀπόκειται εἰς ἑκάτερον τμῆμα τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε, νὰ προπαρασκευασθῇ τώρα καταλλήλως καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς ἑνότητος καὶ τῆς καταρτίσεως καὶ εὐσταθείας τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς ὁποίας τώρα πρὸς τὸ παρὸν προφητικῶς μόνον δυνάμεθα νὰ ὁμιλοῦμεν καὶ εὐχόμεθα καὶ τὴν ὁποίαν, ὡς ἄλλοι Μωϋσεῖς, ὁραματιζόμεθα, εὐχόμενοι ὅπως ὁ Θεὸς τῆς Ἐκκλησίας ἀναδείξῃ ταχέως τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, ὁ ὁποῖος θὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀληθινὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως, εἰς δόξαν καὶ αἶνον Αὐτοῦ καὶ εὐτυχίαν πραγματικήν, διὰ τοῦ Χριστοῦ, τῆς ἀνθρωπότητος ὁλοκλήρου.

Στὸ μῖσος ν' ἀποκρίνεσθε μὲ ἀγάπη.

Λάο — Τσὲ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Πάλιν ἡ Ἀτλαντὶς

Τοῦ Σοβιετικοῦ καθηγητοῦ Ν. ΖΙΡΩΦ

ΠΡΙΝ λίγα χρόνια τὸ σουηδικὸ πλοῖο «Ἀλμπατρὸς» ἐπισκέφθηκε τὸν ἰσημερινὸ Ἀτλαντικό. Μὲ ἕνα εἰδικὸ σωλῆνα πῆρε ἀπὸ βάθος μεγαλύτερο τῶν 3,5 χιλιομέτρων δεῖγμα τοῦ βυθοῦ, στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ὑποβρύχια βορειο-ἀτλαντικὴ ὀροσειρά, διακλαδώνεται πρὸς τὴν Ἀφρική. Στὸ δεῖγμα αὐτὸ ἀνακαλύφθηκαν ὑπολείμματα διατόμων, ὄχι ἀπὸ θαλάσσια φύκια, ἀλλὰ ἀπὸ φύκια ποὺ εὐδοκιμοῦν μόνο στὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ γλυκοῦ νεροῦ. Σ' ἕνα ἄλλο δεῖγμα ποὺ πῆραν ἀπὸ δυτικώτερο σημεῖο τῆς ἴδιας ὑποβρύχιας ὀροσειρᾶς μέσα στὴν ἄμμο, ἀνακαλύφθηκαν λείψανα φυτῶν ξηρᾶς καὶ μερικῶν ζώων ποὺ κατοικοῦν στὴν αἰγιαλίτιδα ζώνη.

Πῶς βρέθηκαν σὲ τόσο μεγάλο βάθος φύκια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ καὶ κάτοικοι τῶν ρηχῶν νερῶν καί, τὸ σπουδαιότερο, γιατὶ τὰ φύκια τοῦ γλυκοῦ νεροῦ δὲν ἀνακατεύθηκαν μὲ θαλάσσια;

Ὁ γνωστὸς Σουηδὸς βιογεωγράφος, ὅταν ἔμαθε γι' αὐτὸ τὸ παράξενο εὕρημα κατέληξε στὸ συμπέρασμα, ὅτι κάποτε στὸ σημεῖο αὐτὸ τοῦ ὠκεανοῦ ἔπαθε καθίζησι μιὰ λίμνη μὲ γλυκὸ νερό. Κι' ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς τοῦ «Ἀλμπατρὸς» καθηγητὴς Χὰνς Πέττερσον μὲ βάσι τὰ εὑρήματα, πιστεύει ὅτι κάποτε στὴν περιοχὴ αὐτὴ βρισκόταν ἕνα μεγάλο νησί.

Ἀλλὰ στὴν περιοχὴ τῆς ὑποβρυχίου βορειοατλαντικῆς ὀροσειρᾶς διαπιστώθηκαν κι' ἄλλες καθιζήσεις. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πρόσφατες σοβιετικὲς ἀποστολὲς μὲ τὸ πλοῖο «Μιχαὴλ Λαμονόσωφ», πολὺ βορειότερα ἀπὸ τὶς Ἀζόρες νήσους ἀνασύρθηκε ἀπὸ βάθος 2,5 χιλιομέτρων ἕνα κομμάτι κοραλλιοῦ, ἀπὸ κεῖνα ποὺ εὐδοκιμοῦν στὰ θερμὰ νερά, σὲ βάθος λίγων δεκάδων μέτρων. Συνεπῶς κι ἐδῶ ἔγινε καθίζησις τῆς ὀροσειρᾶς σὲ βάθος περισσότερο ἀπὸ 2.000 μέτρα.

Αὐτὰ εἶναι μόνο μερικὰ ἀπὸ τὰ πολυάριθμα παραδείγματα ποὺ δείχνουν ὅτι στὸ ὄχι πολὺ μακρυνὸ γεωλογικὸ παρελθόν, τὸ πρόσωπο τοῦ πλανήτη μας ἦταν ἐντελῶς διαφορετικό. Καὶ ὅσο πιὸ προσεκτικὰ ἐξετάζονται τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς τῆς μορφῆς τῆς Γῆς ποὺ ἄλλαξε μὲ τὸν καιρό, τόσο πιὸ πολὺ ἑδραιώνεται ἡ πεποίθησις ὅτι περίπου πρὶν ἀπὸ 12.000 χρόνια στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἔγινε πραγματικὰ μιὰ τεράστια γεωλογικὴ καταστροφή, ποὺ τὰ ἴχνη της ἀνακαλύπτουμε ἀκόμα καὶ σήμερα. Ἴσως ἡ καταστροφὴ αὐτὴ νὰ μὴν ἦταν ἡ μοναδική, ὁπότε καὶ σὲ ἄλλους ὠκεανοὺς ἔπαθαν ἐπίσης καθίζησι σημαντικὲς περιοχὲς τῆς ξηρᾶς.

Νοτιώτερα ἀπὸ τὶς Ἀζόρες

νήσους, ὅπως εἶναι γνωστό, ἐκτείνεται ἡ δεύτερη ἁλυσίδα ἀπὸ ὑποβρύχια βουνά. Τὰ δίχτυα μιᾶς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς κατέβηκαν ὥς τὴν κορυφὴ ἑνὸς ἀπὸ τὰ βουνὰ αὐτά. Ἀπὸ κεῖ σήκωσαν περίπου ἕνα τόννο «θαλάσσια μπισκότα», ἀσβεστολίθινοι μικροί, ἀρκετὰ καλοφτιαγμένοι, δίσκοι. Θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι τὰ «μπισκότα» εἶναι καμωμένα ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι. Ἀλλὰ ἡ ἐξέταση τῶν αἰνιγματικῶν αὐτῶν δίσκων μὲ τὴ μέθοδο τῆς ραδιοχρονολόγησης (μὲ ἰσότοπα) ἀπόδειξε ὅτι τὰ «θαλάσσια μπισκότα» βρίσκονται στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας περίπου 12.000 χρόνια!

Στὸ νοτιώτερο σημεῖο τῆς ὑποβρύχιας ὀροσειρᾶς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἀνακαλύφθηκαν πυρόλιθοι καὶ πετρώματα, ποὺ τὰ μετέφεραν ὥς ἐδῶ πλωτὰ παγόβουνα. Τώρα, στὸ πλάτος αὐτὸ (πλάτος τοῦ Μαρόκου καὶ τῆς Αἰγύπτου!) δὲν ἐμφανίζονται ποτὲ καὶ οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμφανισθοῦν πλέοντες πάγοι, γιατὶ ἐμποδίζονται ἀπὸ τὸ ρεῦμα «Γκόλφστρημ». Ἀλλὰ καὶ στὸ παρελθὸν δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἐμφανισθοῦν παγόβουνα ἐκεῖ, ἄν... τὸ Γκόλφστρημ δὲν εἶχε ἐντελῶς διαφορετικὴ κατεύθυνση, δηλαδή, ἄν δὲν φραζόταν ὁ δρόμος του πρὸς Ἀνατολὰς ἀπὸ κάποια ἐκτεταμένη ξηρά.

Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα (καὶ πολλὰ ἄλλα) λένε ὅτι στὸ πρόσφατο γεωλογικὸ παρελθὸν ἡ ὑποβρύχια βορειοατλαντικὴ ὀροσειρὰ σὲ ὅλο της τὸ μῆκος, ἀπὸ τὴν Ἰσλανδία ὥς τὸν Ἰσημερινό, ἀνυψωνόταν πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας. Αὐτή, ἀκριβῶς, εἶναι ἡ ξηρά, ποὺ τὴ συνδέουν μὲ τὴν ὕπαρξη τῆς θρυλικῆς Ἀτλαντίδος.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ ἐξαφάνισις τῆς Ἀτλαντίδος εἶναι ἀληθοφανὴς καὶ δὲν κρύβει κανένα μυστήριο.

Δὲν ἀξίζει νὰ ἀναζητηθῆ ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν ἐξαφάνιση, οὔτε σὲ μυστηριώδεις συγκρούσεις τῆς γῆς μὲ κοσμικὰ σώματα, οὔτε σὲ ἄλλα μυστηριώδη φαινόμενα, ὅπως γίνεται μερικὲς φορές. Ὅλα μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν πολὺ καλά, μὲ βάσι τὶς σημερινὲς γεωλογικὲς ἀντιλήψεις.

Μὲ τὴν ὕπαρξι τῆς Ἀτλαντίδος μποροῦν νὰ ἐξηγηθοῦν πολλὰ ἀνεξιχνίαστα μέχρι σήμερα σημεῖα τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἰδίως μερικὰ στάδια στὴν ἐξέλιξη τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ δὲ ἐξαφάνισή της, ἀποδεικνύει ὅτι στὸ πολὺ πρόσφατο παρελθὸν ἡ Γῆ ἦταν πεδίο μεγάλων γεωλογικῶν καταστροφῶν.

Ἡ φύσις ἡμῖν γλῶτταν μὲν μίαν, δύο δὲ ὦτα παρέσχεν, ἵνα διπλασίονα ὧν λέγομεν ἀκούομεν.

Ζήνων Κιτιεύς

Η ΨΥΧΗ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ

Ὑπὸ ΕΥΑΓΓ. ΤΣΙΤΣΩΝΗ

ΩΣ ΓΝΩΣΤΟΝ ἡ διανόησις ἀνήκει εἰς τὴν ὅλην φύσιν καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ σύμπαντος. Συντεθεῖσα διὰ τῶν δυνάμεων τούτων ἡ διανόησις ἀποκτᾶ αὐτοτέλειαν, πάντοτε εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ὅλης φύσεως, ἐκ τῆς ὁποίας λαμβάνει τὰ πρῶτα διδάγματα καὶ τὴν πρώτην ὤθησιν διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τῆς αὐτοτελείας της λαμβάνει θέσιν ἔναντι τῶν φυσικῶν ἐμφύτων ροπῶν τοῦ ἀνθρώπου (ἐνστίκτων) καὶ καθορίζει τὴν πορείαν τῆς δράσεως τοῦ ἀτόμου ἀποβλέπουσα εἰς τὴν διατήρησιν, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ γενικῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ὅρων διαβιώσεως τῶν ἀτόμων πρὸς ἐξασφάλισιν γαλήνης καὶ εὐδαιμονίας.

Καίτοι ἡ διανόησις ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον ἐπίπεδον τῆς ἐκφράσεως τῆς μορφῆς τοῦ σύμπαντος, ἐν τούτοις δὲν περικλείει ὅλην τὴν φύσιν, ἀλλὰ μόνον τὰς ὑψηλοτέρας καὶ λεπτοτέρας ἰδιότητας αὐτῆς, αἵτινες εὑρίσκονται συγκεντρωμέναι καὶ διαμορφωμέναι εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν.

Ἡ αὐτοτέλεια τῆς διανοίας, ἡ κίνησίς της, ἡ καλλιέργειά της, ὁμοῦ μετὰ τοῦ προορισμοῦ της, ἀποτελεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν.

Διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοίας ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει, ὄχι μόνον τὸ ἐνσώματον περιβάλλον του καὶ ὅ,τι ὑποπίπτει εἰς τὴν ἀντίληψίν του, ἀλλὰ καὶ ἀνωτέρας ἐννοίας, ἀσωμάτους, ἀΰλους, ὅπως εἶναι ἡ διανοητικὴ ὕπαρξίς του, τὰ αἰσθήματά του καὶ ἡ προσωπικότης αὐτοῦ. Τέλος δι' αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος ἀποκαλύπτει τὴν ψυχήν του.

Ὁ ἄνθρωπος συλλαμβάνει διὰ τοῦ νοῦ τὴν ἔννοιαν τῆς ψυχῆς, ὁσάκις φιλοσοφεῖ, διότι ἡ φιλοσοφία ἀποτελεῖ συγκέντρωσιν τῆς ψυχῆς, ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει ἐνέργεια τῆς διανοίας, προκαλοῦσα τὰ συμπεράσματα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ διὰ τὴν ζωήν, τὸν Κόσμον, τὸ σύμπαν, τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν θάνατον.

Ἡ ἔννοια τῆς ψυχῆς συλλαμβάνεται ὅταν ὁ ἄνθρωπος συγκεντρώνεται εἰς ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς καλλονῆς καὶ ἁρμονίας τῆς φύσεως, ἐπὶ τῇ ἀφθάστῳ χαρᾷ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ συνδέσμου τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ ὅλον, τὸ σύμπαν, ἐπὶ τῇ συναισθήσει τοῦ πόνου, τοῦ πόνου ποὺ διανοίγει τὰ παραπετάσματα τοῦ σώματος διὰ νὰ φανῇ τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς.

Τὴν ἔννοιαν τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν συλλάβουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅμως τὴν αἰσθάνονται, τὴν νοιώθουν, τὴν ἀντιλαμβάνονται. Ὁ φιλόσοφος αἰσθάνεται τὴν ψυχήν του ὅταν φιλοσοφῇ, ἀναγνωρίζει ὅτι ὑπάρχει μία εὐγενὴς δύναμις εἰς τὸ ἐσωτερικόν του, ὑψηλή, ὡραία, ἄϋλος, θεία, ἡ ὁποία καθοδηγεῖ τὸν νοῦν του καὶ τοῦ ἀποκαλύπτει τὴν ἀλήθειαν. Ἐπίσης ὁ καλλιτέχνης καὶ ὁ ποιητὴς αἰσθάνονται τὴν ψυχήν των. Αἰσθάνονται ὅτι μέσα εἰς τὸν σκοτεινὸν πέπλον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὑπάρχει ἕνας κόσμος, ποὺ ἀκόμη δὲν τὸν ἀπεκάλυψαν καὶ διακρίνουν

μίαν ἄλλην ζωὴν ὡραίαν, εὐγενῆ, ὑψηλήν, θείαν, ἁρμονικήν. Αὐτὴν τὴν ζωὴν παραβάλλουν μὲ τὴν ζωὴν ποὺ ἐγνώρισαν ἀφ' ὅτου ἐγεννήθησαν καὶ τότε ἐγκαταλείπουν τὴν ζωὴν τοῦ γηΐνου κόσμου, φθάνουν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπεικονίζουν ἢ ἀπαγγέλλουν τὴν ζωὴν τὴν ἀληθινήν, τὴν ζωὴν ποὺ αἰσθάνεται ἡ ψυχή των.

Τὴν ψυχήν του αἰσθάνεται καὶ ὁ κοινὸς ἄνθρωπος, ὁ ἀμόρφωτος. Ὅταν αὐτὸς γεμίσῃ ἀπὸ χαράν, ἀπὸ ὁπουδήποτε καὶ ἂν προέρχεται αὕτη, ὅταν γεμίσῃ ἀπὸ πόνο, πόνο βαθύ, αἰσθάνεται ὅτι τὸ συναίσθημα αὐτὸ ἀντικατοπτρίζεται εἰς τὸν ἐσωτερικόν του ἄνθρωπον ἢ μᾶλλον ὅτι μέσα του ὑπάρχει κάτι τὸ ὁποῖον τοῦ σταθμίζει τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην. Τὴν αἰσθάνεται τὴν ψυχήν του ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἀντικρύσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως καὶ τοῦ σύμπαντος.

Ἡ ψυχὴ ὑπάρχει, διότι τὴν αἰσθανόμεθα, διότι μᾶς παρακινεῖ εἰς τὰς πράξεις τῆς ζωῆς μας, διότι περικλείει τὰς δυνάμεις ποὺ ἀποτελοῦν τὸ ἄτομόν μας, τὴν διανόησίν μας. Συνεπῶς ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι φαντασία, εἶναι πραγματικότης καὶ εἶναι αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι Ψ υ χ ὴ ε ἶ ν α ι ἡ σ υ ν ι σ τ α μ έ ν η τ ῶ ν ἀ ν ω τ έ ρ ω ν φ υ σ ι κ ῶ ν δ υ ν ά μ ε ω ν ἐ κ δ η λ ο υ μ έ ν ω ν ε ἰ ς ἓ ν ἀ ν θ ρ ώ π ι ν ο ν ἄ τ ο μ ο ν. Ἡ ψυχὴ ἀποτελεῖ τὴν τελειοτέραν καὶ λεπτοτέραν ἐκδήλωσιν τῆς συνθέσεως τῶν εἰς ἓν ἀνθρώπινον ἄτομον συναντωμένων δυνάμεων τῆς φύσεως.

Ἡ ψυχὴ γίνεται αἰσθητὴ εἰς τὸ ἄτομον διὰ τῆς διανοίας καὶ τοῦ νοῦ, διότι αὕτη, συνισταμένη ἐξ ἐμφύτων ἰδιοτήτων, δὲν ἐμπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις. Ἵνα συλληφθῇ ἀμέσως ὑπὸ τῆς διανοίας καὶ οὕτω σχηματισθῇ συγκεκριμένη ἔννοια αὐτῆς. Οὔτε γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτὴ εἰς ἀκαλλιεργήτους νόας καὶ διανοίας, διότι, ὡς ἄϋλος καὶ ὑψηλὴ ἰδέα, εἶναι ἄφθαστος ἀπὸ τοὺς μὴ ἀνεπτυγμένους ἀνθρωπίνους ἐγκεφάλους. Αἱ ἰδιότητες τῆς ψυχῆς, ὡς γνωστόν, ἐπενεργοῦν καὶ ἐπηρεάζουν τοὺς ἀνθρωπίνους ἐγκεφάλους, ἡ δρᾶσις ὅμως αὕτη τῆς ψυχῆς εἶναι ἐνστικτώδης καὶ συνεπῶς καθίσταται ὀλιγώτερον νοητὴ εἰς κατωτέρας διανοίας. Ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ἀπολύτως γνωστή, ὥστε νὰ ἀποτελῇ ἔννοιαν πλήρως καθωρισμένην, εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν οὐσίαν. Ὡς ἐκ τούτου, διὰ τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀνθρώπων, ἡ σκέψις περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῆς, εἶναι πράγματα ἄγνωστα. Πολλοὶ ἀναφέρουν τὴν ψυχήν, διότι ἀκαθορίστως τὴν αἰσθάνονται καὶ ὡρισμένας ὡραίας καὶ ὑψηλὰς ἰδιότητας αὐτῆς τὰς ἀναγνωρίζουν, καθόσον τὴν φαντάζονται ὡς κάτι ἀνώτερον, ὑψηλόν, θεῖον.

Ὄργανον τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη καθίσταται συνειδητὴ ἀπόλυτος ἀξία, εἶναι ὁ νοῦς. Ἡ ἐπικράτησις τῆς ἀπολύτου ταύτης ἀξίας (ψυχῆς) ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἀκριβῆ καὶ ὀρθὴν καθοδήγησιν τούτου πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη. Αἱ ἰδιότητες τῆς ψυχῆς παρορμοῦσι τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν παντὸς ἀληθοῦς. Εἰς τὴν ψυχήν, λοιπόν, ὀφείλεται ἡ ἔμφυτος τάσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, ἤτοι ἡ ἔρευνα πρὸς ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων. Εἰς αὐτὴν ἐπίσης ὀφείλονται αἱ ἔμφυτοι ἰδιότητες τοῦ ἀνθρώπου, αἵτινες ἐξασφαλίζουσι εἰς αὐτὸν τὴν συντήρησιν καὶ ὠθοῦσιν αὐτὸν πρὸς τὴν προαγωγήν. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται ἡ ἔμφυτος ἰδέα τοῦ ἀνωτέρου ὄντος. Εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ ἀποδίδωνται ὅλαι αἱ διανοητικαὶ κατευθύνσεις, αἵτινες ἐξευγενίζουν τὸν ἄνθρωπον, τὸν φέρουν εἰς ἀνώτερα ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ ἐπίπεδα καὶ τοῦ ὑποδεικνύουν τὸν προορισμόν του. Δι' αὐτῆς καθίσταται γόνιμος ἡ διάνοια καὶ ἱκανὴ νὰ διακρίνῃ ὑψηλὰ ἰδεώδη καὶ ἐξευγενισμένα συναισθήματα, τὰ ὁποῖα ἑνώνουν τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ σύμπαν.

Ὅ,τι εἶναι ἡ καρδία διὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ διὰ τὴν ὑψηλοτέραν σύνθεσιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ἤτοι τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Χωρὶς τὴν ὕπαρξιν τῆς ψυχῆς δὲν θὰ ὑπῆρχε διάνοια. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι τὸ ὄργανον, τὸ ὁποῖον, τῇ ὑποκινήσει τῆς ψυχῆς, ἀναπτύσσεται περισσότερον, διὰ νὰ καταστῇ ἱκανὸς ὁ ἄνθρωπος νὰ γνωρίσῃ τὴν θείαν προέλευσίν του, τὴν δύναμίν του καὶ τὸν προορισμόν του.

Ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἰδίαν διαμόρφωσιν τῆς ψυχῆς, συνεπῶς πρέπει αἱ ψυχαὶ νὰ διαφέρωσι μεταξύ των. Εἶναι ὅμως τοῦτο ἀληθές;

Ἡ οὐσία τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν εἶναι μία, διότι, ὡς ἐλέχθη ἡ φύσις των εἶναι ἡ αὐτή. Ἡ μόνη δυνατὴ διαφορὰ εἶναι ἡ δημιουργουμένη εἰς τὴν ψυχήν, διὰ τῆς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ δεσμεύσεως αὐτῆς, καὶ τοῦτο διότι ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός, ὡς ὑλικὸν ὄν, οὐδέποτε εἶναι ὁ αὐτός, ἀλλ' ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἄλλου διαφέρει, ἔστω καὶ ἐλάχιστα.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ψυχή, δεσμευμένη ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, ἐμφανίζεται διάφορος. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον διακρίνομεν ἀνθρώπους καλοὺς καὶ ἀνθρώπους κακούς.

Ἑκατέρων αἱ ψυχαί, διαμένουσαι ἐντὸς τῶν σωματικῶν κλοιῶν των, δὲν ἐμφανίζονται ἐν τῇ καθαρᾷ συνειδήσει καθόλου ἢ ἐμφανίζονται ὀλίγον. Ὅπου ὑφίστατο μεγαλυτέρα ἐπίδρασις τοῦ ὑλικοῦ στοιχείου τοῦ ἀνθρώπου, συμπιέζεται ἡ ψυχὴ καὶ αἱ ἰδιότητες αὐτῆς, ἡ δὲ αὐτοτελὴς ἐνέργεια τοῦ νοῦ φέρει κυριαρχούσας τὰς ἰδιότητας, αἵτινες παρορμῶνται ἀπὸ τῆς ταπεινῆς ὕλης καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς.

Ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης βλέπομεν ἀνθρώπους κακοὺς καὶ πιστεύομεν ὅτι ἡ ψυχή των εἶναι κακή. Ὅμως τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν κακίαν τῆς ψυχῆς ἀλλ' εἰς τὴν ἐσφαλμένην κατεύθυνσιν τοῦ νοῦ καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην. Ἐνδεχομένως νὰ ὑπάρξη καὶ ἐξαίρεσις, ἤτοι ἀνώτεραι φυσικαὶ δυνάμεις νὰ συναντηθοῦν ἐν τῇ διαμορφώσει τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, οὕτως ὥστε νὰ παρουσιάσουν μίαν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ ψυχήν, ἀντικειμένην εἰς τὸν προορισμὸν τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως ποὺ τὴν ἀποτελοῦν. Καὶ ναὶ μὲν αἱ φυσικαὶ αὐταὶ δυνάμεις, συμπίπτουσαι εἰς ἕνα ἀνθρώπινον ὀργανισμόν, λαμβάνουν αὐτοτέλειαν καὶ ἀποτελοῦν ψυχήν, πλὴν ὅμως αἱ ψυχαὶ αὗται ἐμφανίζονται κατὰ παράβασιν τῶν θεμελιωδῶν φυσικῶν νόμων, καὶ ἀποτελοῦν τὰ παράσιτα, τὰ τέρατα, ἤτοι παραμορφώσεις καὶ παρεκκλίσεις ἀπὸ τῶν ὁμαλῶν φυσικῶν δημιουργημάτων.

Κατ' ἐξαίρεσιν, πιθανὸν νὰ ὑπάρξουν πολλαὶ τοιαῦται ψυχαὶ καὶ νὰ δημιουργήσουν πλεῖστα ὅσα δεινὰ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι αἱ ψυχαὶ αὐταὶ ἔχουν εἰς τὴν αἰωνιότητα μίαν ἱστορίαν ἢ ὅτι ἐὰν μία τοιαύτη ψυχὴ ἐδημιούργησε μίαν ἱστορίαν, ἡ ἱστορία αὕτη δύναται νὰ ζήσῃ καὶ νὰ διατηρηθῇ περισσότερον ἀπὸ μίαν γενεάν, περισσότερον ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ σώματος τὸ ὁποῖον τὴν περικλείει. Αἱ ψυχαὶ αὐταί, μὴ συνδεόμεναι μὲ τὰς δυνάμεις τῆς ἁρμονίας τῆς φύσεως καὶ ἀποτελοῦσαι παρὰ φύσιν ὑπάρξεις, ζοῦν μόνον ἐπὶ ὡρισμένον τινὰ χρόνον, ἐὰν δὲν ἀφανισθοῦν προώρως ἀπὸ τοὺς θείους νόμους τῆς φύσεως, πρὸς τοὺς ὁποίους κατὰ φυσικὴν συνέπειαν θὰ ἔλθουν εἰς ἀντίθεσιν. Εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν τοιαῦται ψυχαὶ μόνον μίαν κακὴν ἀνάμνησιν τῆς καταστροφῆς ποὺ ἐδημιούργησαν θὰ ἀφήσουν, ποτὲ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν θὰ συνδεθοῦν μὲ τὸ παρελθὸν ἢ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ ἔργα των θὰ παραμείνουν μακρὰν τοῦ ἀνθρωπίνου περιβάλλοντος, εἰς τὴν ἀφάνειαν, μέχρις ὅτου ὁ χρόνος ἢ ἡ ἀφάνεια ἐξαλείψῃ τὴν ὕπαρξίν των. Αἱ ψυχαὶ αὐταὶ εἶναι τὰ σφάλματα καὶ αἱ ὀλίγαι κατ' ἀριθμὸν ἐξαιρέσεις τῆς φύσεως, παραμένουν δὲ πάντοτε εἰς τὸ περιθώριον τῆς ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης ἀπὸ τὴν

ζωὴν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ φύσει εὑρίσκεται ὑπὸ διπλοῦν δεσμόν, ὁ εἷς ἀφορᾷ τὸ σωματικόν, τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ στοιχεῖον, ἑνώνει δὲ τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν ὕλην τῆς ὅλης φύσεως, τὴν νεκρὰν φύσιν, ὁ δὲ ἕτερος ἀφορᾷ τὴν ψυχικὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν, ἥτις συνδέει αὐτὸν πρὸς τὰς ἀνωτέρας καὶ ἀξιωτέρας δυνάμεις τῆς φύσεως, τὰς ρυθμιζούσας τὴν ἁρμονίαν τοῦ σύμπαντος.

Ἕκαστος τῶν συνδέσμων τούτων τοῦ ἀνθρώπου ἀσκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ στοιχείου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ, ἐπειδὴ δὲ πολλάκις τὸ σωματικὸν στοιχεῖον, ὡς κατωτέρα ποιοτικὴ σύνθεσις τῆς φυσικῆς δράσεως εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ψυχικὸν στοιχεῖον, παρατηροῦμεν τὴν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ὑπάρξει διαμάχην, περὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦν τὰ στοιχεῖα ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος, τὸ τελειότερον ὂν ἐν τῇ φύσει, ὅστις ἀνέπτυξε, ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ δυνατοτήτων, αὐτοτελῆ δρᾶσιν, διὰ τῆς διανοίας, μὲ σκοπὸν τὴν διατήρησίν του, τὴν ἀνάπτυξίν του καὶ τὸν συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν του πρὸς τὴν ἁρμονίαν τοῦ σύμπαντος, τείνει πάντοτε, ἐκτὸς παλινδρομήσεών τινων, ὀφειλομένων εἰς κακὴν πολλάκις κατεύθυνσιν τοῦ νοῦ, πρὸς τὴν τελειότητα.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, περιλαμβάνει ἓν μέρος τοῦ ὅλου τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν τοῦ Θείου. Ἡ γνῶσις λοιπόν, τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ ἀποκάλυψις τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν δυνατοτήτων αὐτῆς ἀποτελεῖ ταὐτοχρόνως καὶ ἀποκάλυψιν τῶν δυνατοτήτων τοῦ Θείου. Αἱ χαρακτηρίζουσαι τὸ Θεῖον ἔννοιαι εἶναι ἰδιότητες ἐνυπάρχουσαι εἰς τὴν ψυχὴν παντὸς ἀτόμου, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι αὗται σκιάζονται, κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ψυχικοῦ πεδίου, ἀπὸ τὸν ἀνταγωνισμὸν τοῦ ὑλικοῦ στοιχείου καὶ τῶν συμφερόντων του.

Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀποτελεῖ τοὺς ὡραιοτέρους μουσικοὺς ἤχους. Ὁ ἄνθρωπος (σῶμα καὶ ψυχή), φύσις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς (νεκρὰ καὶ ἔμψυχος) ἀφ' ἑνὸς καὶ Θεῖον ἀφ' ἑτέρου, ἀποτελοῦν ἓν σύνολον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι μέρος τοῦ συνόλου τούτων ἐμφανίζεται ὑπὸ αὐτοτελῆ μορφήν.

Ὑπάρχουν στιγμαὶ εἰς ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους διανοίας, καθ' ἅς, βυθισμέναι εἰς τὴν γαλήνην καὶ τὴν σιωπὴν τοῦ περιβάλλοντος, ἐπικοινώνησαν διὰ τῆς ψυχῆς μὲ τὸ Θεῖον. Τὸ ἴδιον δύναται νὰ συμβῇ ὅταν μία ἀνθρωπίνη ὕπαρξις πληγῇ βαθειὰ ὑπὸ λύπης ἢ χαρᾶς ἢ ἄλλο ἰσχυρότατον συναίσθημα.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως τῆς περὶ τοῦ Θείου ἀντιλήψεως, τὸ αἰσθάνεται, τὸ νοιώθει.

Αὗται αἱ στιγμαὶ εἶναι αἱ ὡραιότεραι, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐγκαταλείπει τὸ πτωχὸν σαρκίον του, γίνεται πανίσχυρος, αἰσθάνεται ἑαυτὸν εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα, γνωρίζει τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν δὲ αἱ στιγμαὶ αὗται διατηρηθοῦν ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἢ ἐπαναλαμβάνονται συχνά, τότε ὁ ἄνθρωπος μεγαλουργεῖ.

Κατὰ τὰς στιγμὰς αὐτάς, διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς διανοίας καὶ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ὑλικῶν ἐπιρροῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνοίγεται ἡ θύρα, διὰ τῆς ὁποίας ἡ προσωπικότης τοῦ ἀτόμου δύναται νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθῆ μορφὴν τῆς ψυχῆς του, ὡς μέρους τῆς μορφῆς τοῦ Θείου.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΙΤΣΩΝΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἐπραγματοποίησαν μεγάλο βῆμα πρὸς τὴν ἀποστολὴ ἀνθρώπου εἰς τὴν Σελήνη, ὅταν τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς 31 Ἰουλίου, τὸ διαστημόπλοιον «Ρέιντζερ 7» προσέκρουσεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης, ἀφοῦ προηγουμένως μετέδωσεν εἰς τὴν Γῆν, διὰ τῶν τηλεοπτικῶν πομπῶν του, 4.000 περίπου φωτογραφίας τοῦ φυσικοῦ δορυφόρου μας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία ἐλήφθη ἥμισυ δευτερόλεπτον πρὸ τῆς προσκρούσεώς του καὶ ἐξ ἀποστάσεως ἡμίσεως μόνον μιλίου.

Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι παρηκολούθουν τὸ διαστημόπλοιον, μέσῳ τεραστίου τηλεοπτικοῦ τηλεσκοπίου, ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἐκ τῆς προσκρούσεως τοῦ «Ρέιντζερ» ἐπὶ τῆς Σελήνης ἀνεσηκώθη μικρὸν λευκὸν νέφος, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως διελύθη.

Αἱ φωτογραφίαι καὶ τηλεοπτικαὶ μηχαναὶ τοῦ διαστημοπλοίου ἐτέθησαν εἰς λειτουργίαν διὰ σήματος ποὺ μετεδόθη ἐκ τῆς Γῆς καὶ ἀμέσως φωτογραφίαι τῆς Σελήνης ἤρχισαν νὰ μεταβιβάζωνται εἰς τοὺς ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Καλιφορνίας σταθμοὺς παρακολουθήσεως.

Συνολικῶς ἐλήφθησαν καὶ μετεδόθησαν 4.000 φωτογραφίαι, αἱ

πρῶται τῶν ὁποίων ἐλήφθησαν 13' καὶ 40'' πρὸ τῆς συγκρούσεως, ὁπότε τὸ διαστημόπλοιον εὑρίσκετο εἰς ἀπόστασιν 1120 περίπου μιλίων ἀπὸ τῆς Σελήνης καὶ ἐκάλυψαν

ἔκτασιν 180.000 τετραγωνικῶν μιλίων τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς τοῦ δορυφόρου.

Αἱ φωτογραφίαι κατὰ τὴν διαβίβασιν των ἐκάλυψαν ἀπόστασιν 228.500 μιλίων περίπου μεταδοθεῖσαι ὑπὸ τὴν μορφὴν εὐκρινῶν ἠχητικῶν ραδιοσημάτων, τὰ ὁποῖα συνελήφθησαν ἀπὸ δύο κεραίας, ὕψους 28 μέτρων τοῦ σταθμοῦ παρακολουθήσεως τοῦ Γκόλντστοουν ἐγκατεστημένου εἰς ἔρημον, εὑρισκομένην εἰς ἀπόστασιν 175 μιλίων ἀπὸ τὴν Πασαντένα.

Τὸ διαστημόπλοιον κατέπεσεν εἰς τὴν «Θάλασσαν τῶν Νεφῶν» περὶ τὰ 950 μίλια νοτιοδυτικῶς τῶν συντριμμάτων τοῦ Σοβιετικοῦ «Λοῦνικ 11», ὁ ὁποῖος συνετρίβη μεταξὺ τῶν κρατήρων «Ἀριστείδης» καὶ «Ἀρχιμήδης» τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1959.

Οὕτω, ἐτερματίσθη ἐξαετὴς ἀμερικανικὴ προσπάθεια, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπέτυχον δώδεκα παρόμοιαι ἀπόπειραι.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΟΣ

Ἡ ἐπιτυχὴς ἀποστολὴ τοῦ διαστημοπλοίου «Ρέιντζερ 7» μετέβαλε εἰς βεβαιότητα τὰς μέχρι τοῦδε ἐπιστημονικὰς εἰκασίας διὰ τὸν φυσικὸν δορυφόρον τῆς Γῆς καὶ ἀπεκάλυψεν ὅτι ἡ Σελήνη δὲν εἶναι ἓν τελείως νεκρὸν ἄστρον. Ὑ π ά ρ χ ε ι ἐ π' α ὐ τ ῆ ς ἡ φ α ι σ τ ε ι α κ ὴ δ ρ α σ τ η ρ ι ό τ η ς.

Συγκεκριμένως ἡ ἀποστολὴ τοῦ «Ρέιντζερ 7», διὰ τῆς λήψεως 4.316 φωτογραφιῶν ἀπεκάλυψε εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς ἐπιστήμονας τὰ ἑξῆς:

1. Ὁ κονιορτός — τοὐλάχιστον εἰς τὴν φωτογραφηθεῖσαν περιοχὴν — ἐὰν ὑπάρχῃ, δεν θὰ ὑπερβαίνῃ τὸ πάχος ἑνὸς ποδός.

2. Εἰς τὴν ἐξερευνηθεῖσαν φωτογραφικῶς περιοχὴν τῆς Σελήνης δὲν ὑπάρχουν βαθεῖαι καὶ μεγάλαι ρωγμαὶ εἰς τὰς ὁποίας πιθανῶς νὰ κατεποντίζετο τὸ διαστημόπλοιον.

3. Αἱ πρῶται τηλεοπτικαὶ πληροφορίαι, ἐπιτρέπουν τὴν εἰκασίαν ὅτι γενικῶς τὸ ἔδαφος τῆς Σελήνης εἶναι πορῶδες καὶ σκληρόν, ἐνισχυτικὸν στοιχεῖον τῆς μελλοντικῆς προσσεληνώσεως.

Ἐπίσης διεπιστώθη ἡ ὕπαρξις πολὺ μικρῶν κρατήρων — διαμέτρου μόλις ἑνὸς ποδὸς — πρᾶγμα ποὺ ἐπιβεβαιοῖ ὅτι ἡ Σελήνη βομβαρδίζεται συνεχῶς ἀπὸ μετεωρολίθους λόγῳ ἐλλείψεως ἀτμοσφαίρας. Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ πλήθους τῶν φωτογραφιῶν θὰ ἐπιτρέψῃ συντόμως τὴν ἐξαγωγὴν καὶ ἄλλων σημαντικῶν συμπερασμάτων.

ΟΥΤΕ ΙΧΝΟΣ ΖΩΗΣ...

Αἱ φωτογραφίαι τῆς ἐπιφανείας τῆς Σελήνης, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Διαστημοπλοίου «Ρέιντζερ 7» οὐδὲν ἴχνος ζωῆς ἀπεκάλυψαν ἐπὶ τοῦ δορυφόρου τῆς Γῆς.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν φωτογραφιῶν, οἱ Ἀμερικανοὶ ἐμπειρογνώμονες παρεδέχθησαν ὅτι δὲν ὑπάρχει ζωὴ ἐπὶ τῆς Σελήνης, ὡς ἐξ ἄλλου, ὑπεστήριζαν εἰς τὸ παρελθὸν οἱ ξένοι συνάδελφοί των. Ἐν τούτοις, μικρὸς ἀριθμὸς ἐπιστημόνων ὑποστηρίζει ἐκ νέου τὴν θεωρίαν ὅτι τοὐλάχιστον ἓν μέρος τῆς Σελήνης ἀποτελεῖται ἐκ πετρωμάτων βασάλτου.

Εἰς τὴν Γῆν ὁ βασάλτης περιέχει ὕδωρ καὶ τὸ ὕδωρ —θεωρητικῶς τοὐλάχιστον— καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ὕπαρξιν ζωντανῶν ὀργανισμῶν.

Ἡ μειοψηφία αὐτὴ τῶν ἐπιστημόνων φθάνει μέχρι τοῦ σημείου

νὰ ὑποστηρίζῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσουν οἱ ἀστροναῦται ἐξάτμισιν τοῦ ὕδατος διὰ νὰ δημιουργήσουν πιθανὸν τεχνητὴν ἀτμόσφαιραν ἐπὶ τῆς Σελήνης.

Ἐν τούτοις ἡ ὕπαρξις ἢ μὴ ὕδατος ἐπὶ τῆς Σελήνης δὲν θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ πρὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ πρώτου ἀμερικανικοῦ διαστημοπλοίου «Σερβέγιορ», τὸ ὁποῖον τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ πραγματοποιήσῃ ταξίδιον μετ' ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Σελήνην.

Τὸ διαστημόπλοιον «Σερβέγιορ» θὰ προσεδαφισθῇ βραδέως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Σελήνης διὰ νὰ ἀποτραπῇ ἡ καταστροφὴ τῶν συσκευῶν του.

Οὕτω, διὰ τῶν αὐτομάτων συσκευῶν, τὰς ὁποίας θὰ μεταφέρῃ θὰ προβῇ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δειγμάτων τῶν πετρωμάτων τῆς Σελήνης.

Τινὲς ἐκ τῶν τεχνικῶν καὶ μηχανικῶν, οἱ ὁποῖοι εἰργάσθησαν διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ «Ρέϊντζερ 7», ἀπεσπάσθησαν εἰς τὸ σχέδιον «Σερβέγιορ», πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐκτοξεύσεώς του.

ΔΗΛΩΣΙΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΖΟΝΣΟΝ

Ὁ Πρόεδρος Τζόνσον ὅταν ἐπληροφορήθη τὴν ἐπιτυχίαν, προέβη εἰς τὴν ἑξῆς δήλωσιν:

«Εἴμεθα ὑπερήφανοι διὰ τὸ τεράστιον τεχνικὸν ἐπίτευγμα, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει ἡ ἐπιτυχὴς αὕτη πτῆσις.

»Πρόκειται περὶ ἑνὸς μεγάλου βήματος πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός μας, τοῦ συνισταμένου εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐπιστημονικῶν γνώσεων διὰ τὸ ταξίδιον τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν Σελήνην».

ΕΥΧΑΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

«Ὁ Πάπας Παῦλος ὁ 6ος προσηυχήθη διὰ νέαν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης εἰς τὴν ὁδὸν ποὺ ἤνοιξεν ἡ πτῆσις τοῦ «Ρέϊντζερ 7» πρὸς τὴν Σελήνην», εἶπε ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Βατικανοῦ. Ὁ ραδιοσταθμὸς ἐχαρακτήρισε τὴν πτῆσιν ὡς «λαμπροτάτην ἐπιτυχίαν» ποὺ θὰ ὁδηγήσῃ πρὸς «τὸ ἄνοιγμα τοῦ ὁρίζοντος τοῦ ὑπερφυσικοῦ εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα».

ΝΑ ΠΡΟΟΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΖΩΗ ΕΠΙ ΓΗΣ...

Καὶ ἕνα ἑλληνικὸ δημοσιογραφικὸν σχόλιον:

«Ὡς ἄνεμος ἐλπίδος διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος, ἔπνευσαν αἱ πληροφορίαι διὰ τὸ σημαντικώτατον ἐπίτευγμα τοῦ «Ρέϊντζερ». Ἐκφράζει τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο τὸ ἰλιγγιῶδες ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει φθάσει ἡ δύναμις τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Καὶ δημιουργεῖ τὴν προσδοκίαν ὅτι ἡ δυσαναλογία ποὺ ὑφίσταται εἰς ἀποτελέσματα μεταξὺ τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἀνθρώπου ἐναντίον τῆς φύσεως καὶ τῆς προσπαθείας του νὰ ὀργανώσῃ τὰς ἐπὶ τῆς Γῆς σχέσεις μὲ τοὺς ὁμοίους του, δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ ἐκλείψῃ».

ΚΑΙ ΑΛΛΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ «ΟΡΑΣΕΩΣ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΦΗΣ»

Τὸ ρωσσικὸ πρακτορεῖο εἰδήσεων μεταδίδει:

Μιὰ νύχτα τοῦ περασμένου Ἀπριλίου, ἡ οἰκογένεια τοῦ γιατροῦ Ἰβὰν Μπλιζνιὼφ στὸ Χάρκοβο παρακολουθοῦσε τὴν μετάδοσι τῆς τηλεοράσεως ἀπὸ τὴν Μόσχα: Ἡ Ρόζα Κουλεσόβα, μιὰ κοπέλλα 22 ἐτῶν, ἀπὸ τὸ Νίζνι Ταγκίλ, διάβαζε ἐφημερίδα μὲ τὴν ἀφή, ἀκουμπῶντας σ' αὐτὴν τὰ δύο δά-

κτυλα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ της. Ἐπίσης μὲ τὴν ἀφὴ «ἔβλεπε» τὶς φωτογραφίες ποὺ ἔπιανε. (ΣΗΜ. ΙΑΛΙΣΟΥ. Γιὰ τὴν περίπτωσι αὐτὴ γράφτηκαν πολλὰ στὸ τεῦχος 32, τοῦ χειμώνα 1963). Τότε, ἡ Ὄλγα Μπλιζνόβα, θέλοντας νὰ δοκιμάση τὶς ἱκανότητες τῆς ἐννεάχρονης κόρης της, τῆς Λένοτσκα, τῆς ἔδεσε τὰ μάτια μ' ἕνα σάλι κι' ἅπλωσε πάνω στὸ τραπέζι τὶς φιγοῦρες τοῦ σκακιοῦ.

Ἡ ἔκπληξις ποὺ δοκίμασε ἦταν μεγάλη: Ἡ Λένοτσκα, ἀκουμπώντας τὸ χέρι της στὶς φιγοῦρες, ξεχώριζε τὶς λευκὲς ἀπὸ τὶς μαῦρες. Ἀλλὰ ἡ ἔκπληξις μεγάλωσε, ὅταν ἡ Ὄλγα ζήτησε ἀπὸ τὴν κόρη της νὰ καθορίση μὲ κλειστὰ μάτια καὶ μόνο μὲ τὴν ἀφή, τὰ χρώματα τῶν πανιῶν ποὺ ἔβαλε στὸ τραπέζι καὶ νὰ ξεχωρίση τὰ πρόσωπα ποὺ ὑπῆρχαν στὶς οἰκογενειακὲς φωτογραφίες. Ἡ Λένοτσκα τὰ κατάφερε χωρὶς μεγάλη δυσκολία.

Ἔπειτα ἀπ' αὐτὸ παρουσίασαν τὸ κοριτσάκι σὲ μιὰ ὁμάδα ἀπὸ γνωστοὺς ψυχοθεραπευτές, νευροπαθολόγους καὶ ψυχιάτρους τοῦ Χαρκόβου, ὅπου ἐπανέλαβε τὸ πείραμα.

Ὁ καθηγητὴς Ἠλιὰ Βελκόβσκυ, διευθυντὴς τῆς ἕδρας τῆς ψυχοθεραπείας στὸ Ἰνστιτοῦτο μετεκπαιδεύσεως γιατρῶν τῆς Οὐκρανίας, εἶπε:

— Ἡ ἱκανότητα νὰ διαβάζης καὶ νὰ ἀναγνωρίζης τὰ χρώματα καὶ τὶς εἰκόνες μὲ κλειστὰ μάτια, ὅπως ἡ Λένα Μπλιζνόβα, εἶναι ἐκπληκτική. Ἀλλά, δὲν ὑπάγεται στὴν σφαῖρα τῶν θαυμάτων ἢ τοῦ ἀσύλληπτου. Ὅπως φαίνεται, ἡ ὅρασις δὲν εἶναι τὸ μόνο ὄργανον τὸ προσαρμοσμένο ἀπὸ τὴ φύσι γιὰ νὰ προκαλῆ τὶς διεγέρσεις τῶν ὀπτικῶν εἰκόνων. Ἴσως νὰ ὑπάρχουν καὶ στὸ δέρμα δέκτες ποὺ συλλαμ-

Ἡ Λένοτσκα

βάνουν τὶς διεγέρσεις, ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰ χρώματα, ἀπὸ τὸ παιχνίδισμα τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιᾶς καὶ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα. Αὐτοὶ οἱ δέκτες προκαλοῦν τὴν διέγερσι στὸ φλοιὸ τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἂν τὰ φαινόμενα ποὺ παρατηροῦμε, ἐξηγοῦνται, ἔστω καὶ ἐν μέρει ἀπὸ τὸ χάρισμα, ἀπὸ τὴν ἐπίκτητη ἱκανότητα, τότε, ασφαλῶς, ἡ ἱκανότητα νὰ βλέπουμε μὲ κλειστὰ μάτια μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῆ μὲ τὴν ἐκγύμνασι: ὁ φλοιὸς τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι πλαστικος καὶ εὔκολα ἐκγυμνάζεται.

ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ

Ὁ κ. Θ. Παπακωνσταντίνου, σὲ ἄρθρο του γιὰ τὰ τετρακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν γέννησι τοῦ Γαλιλαίου (18 Φεβρουαρίου 1564) ἀνέφερε ὅτι «κάμνει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς θεωρίας

τῆς μετενσαρκώσεως» τὸ ὅτι ὁ Γαλιλαῖος «ἐγεννήθη ὅταν ἀπέθνησκεν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος καὶ ἀπέθανεν ὅταν ἐγεννᾶτο ὁ Νεύτων» (8 Ἰανουαρίου 1642).

Ἐν πρώτοις, δὲν εἶναι καθόλου βεβαιωμένον ὅτι αὐτὰ τὰ περιστατικὰ ἔλαβαν χώραν «αὐθημερόν» σὲ λογικὴ συνέπεια, δηλ. ἂν ὁ Γαλιλαῖος γεννήθηκε μ ε τ ὰ τὸν θάνατο τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ πέθανε π ρ ὶ ν ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Νεύτωνος, ὥστε νὰ ὑποστηριχθῇ κάποια ἀλληλουχία μεταξύ των. Δεύτερον, ἡ θεωρία τῆς μετενσαρκώσεως δὲν περιέχει μιὰ τέτοια ἀλληλουχία, ἀντιθέτως. Ὅπως ὑποστηρίζει ὁ Ζιναραγιαντάσα στὸ ἔργον του (μεταφρασμένο καὶ Ἑλληνικά): «Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις τῆς ἀνθρωπότητος», σκοπὸς τῆς μετενσαρκώσεως εἶναι νὰ ἐπιτραπῇ σὲ μία ψυχὴ ν' ἀποβῇ καλύτερη καὶ σοφώτερη μὲ τὴν ἀπόκτησι νέας πείρας στὴ γῆ, κατὰ τὴν διάρκεια ἑκάστης ζωῆς. Γι' αὐτὸ αἱ κατώτεραι ἢ καθυστερημέναι ψυχαὶ ἐνσαρκώνονται συχνότερα, παρὰ αἱ καλλιεργημέναι καὶ ἀνώτεραι.

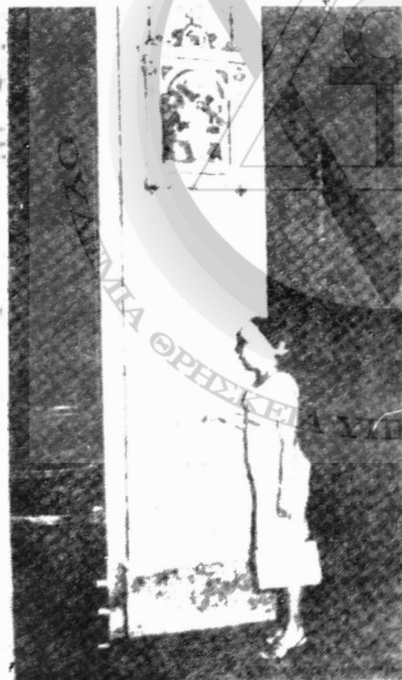
«Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν μὴ ἀνεπτυγμένων καὶ ἁπλοϊκῶν ψυχῶν —ἀναφέρεται στὴ σελ. 55 τοῦ βιβλίου— μία ζωὴ ἐν τῷ φυσικῷ σώματι ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη θὰ ἀναπτύξῃ ἱκανὴν ποσότητα πνευματικῆς δυνάμεως διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς πρώτας νὰ παραμείνωσιν εἰς τὸ Δεβαχὰν 5 ἕως 50 ἔτη καὶ εἰς τὰς ψυχὰς τῆς δευτέρας κατηγορίας δύο ἕως τρεῖς αἰῶνας. Διὰ τὴν πλειονότητα τῶν καλλιεργημένων ψυχῶν, μία ζωὴ 60 ἐτῶν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην παραμονῆς 1000 μέχρι 1200 ἐτῶν εἰς τὸ Δεβαχάν».

Μόνον γιὰ τοὺς «Μύστας» ἢ τοὺς «ἐπὶ τῆς Ἀτραποῦ» μαθητὰς ὁ Ζιναραγιαντάσα ὑποστηρίζει ὅτι μετὰ τὸν θάνατο μετενσαρκοῦνται ἀμέσως, ἤτοι «μετά τινας μῆνας ἢ μετά τινα ἔτη». Δὲν ἀναφέρει πουθενὰ περὶ μεταβάσεως «αὐτοστιγμεί», ἀπὸ ἕνα σῶμα σὲ ἄλλο. Ὅσο γιὰ τὸ ἐκπληκτικὸ πράγματι φαινόμενο ὡρισμένων προσωπικοτήτων, ἡ μετενσάρκωσις τὸ ἐξηγεῖ μὲ τὴν μακρὰ κατεργασία τῶν ψυχῶν.

«Καθ' ἕνα ἀκατανόητον εἰς ἡμᾶς τρόπον— γράφεται στὴ σελ. 17 τοῦ βιβλίου — ἐν τῷ πρώτῳ κυττάρῳ ζώσης ὕλης ἐνυπῆρχον ὁ Σαίξπηρ καὶ ὁ Μπετόβεν. Ἀλλ' ἴσως ἡ Φύσις νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἑκατομμυρίων ἐτῶν πρὸς ἐπανευθέτησιν τῆς οὐσίας, ἑκατομμυρίων ἐτῶν, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων συνεχίζεται ἡ ἐπιλογή, μέχρις ὅτου ἐξευρεθῇ τὸ κατάλληλον συγκρότημα καὶ ὁ Σαίξπηρ καὶ ὁ Μπετόβεν δυνηθῶσι νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν κόλπων τῆς φύσεως διὰ νὰ διαδραματίσωσι τὸ μέρος των ἐν μιᾷ σκηνῇ τοῦ δράματός της. Καί, ἐν τῷ μεταξύ, κατὰ τὸ διάστημα ἑκατομμυρίων ἐτῶν, ἡ ζωὴ μυστηριωδῶς ἀπέκρυπτεν ἐν ἑαυτῇ τὰς μεγαλοφυΐας ταύτας... Καλοῦμεν τοῦτο ἐξέλιξιν».

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΙ ΕΛΒΕΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

Ἡ ἐνορία τοῦ Τυρόλου (Ἑλβετία) ἐκαινοτόμησεν ἐσχάτως, ἐφοδιάσασα τὸν ναόν της μὲ συγχρόνους ἐγκαταστάσεις, διὰ τῶν ὁποίων οἱ φιλόθρησκοι διευκολύνονται εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς θείας λειτουργίας. Οὕτω, ἐκτὸς τῶν μεγαφώνων τῆς ἠλεκτρικῆς ἐγκαταστάσεως καὶ ἑνὸς συστήματος συναγερμοῦ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν λειτουργῶν, ἐτοποθέτησεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἓν Τζοὺκ - μπὸξ, τὸ ὁποῖον μεταδίδει θρησκευτικὴν μουσικὴν εἰς τὰς τρεῖς ἐπισήμους γλώσσας τῆς Ἑλβετίας, τιθέμενον εἰς λειτουργίαν μὲ τὴν τοποθέτησιν ἑνὸς κέρματος 50 λεπτῶν τοῦ φράγκου. Εἰς τὴν φωτογραφίαν: Ὁ ναὸς τοῦ Τυρόλου καὶ μία ἐπισκέπτρια τοποθετοῦσα τὸ κέρμα εἰς τὸ Τζοὺκ—μπόξ, διὰ νὰ ἀκούσῃ θρησκευτικὴν μουσικήν.

ΜΕ ΧΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Στὴν πρεσβυτεριανὴ ἐκκλησία τοῦ Μπρούκλιν Χάιτς τῆς Νέας Ὑόρκης, ὁ ἐφημέριος αἰδ. Γουίλλιαμ Γκλέσνερ εἰσήγαγε μεγάλους νεωτερισμούς, γιὰ ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀραιότητα τοῦ ἐκκλησιάσματος.

Τὸ μεγάλο πρόβλημά του ἦταν ὅτι οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς ἐνορίας του ἦταν καλλιτέχναι ἀπὸ τὸ Γκρῖνιτς Βίλλατζ, τὴν συνοικία τῶν μποέμ, μὲ ἀμβλυμμένον τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα. Τὴν λύσιν τοῦ ἔδωσεν ἡ σκέψις ὅτι ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἔχει ἀποτελέσει πηγὴν ἐμπνεύσεως πολλῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων, στὴν ποίησι, τὸν χορό, τὴν μουσικὴ καὶ τὸ τραγοῦδι. Ἀπεφάσισε, λοιπόν, νὰ καταφύγῃ σ' αὐτὲς τὶς μορφὲς ἐκφράσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ἡ ἐπιτυχία του ὑπῆρξεν ἄνευ προηγουμένου. Ὅλοι οἱ καλλιτέχνες τῆς συνοικίας του ἔδειξαν ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ πείραμά του καὶ ἔμειναν ἐνθουσιασμένοι. Σήμερα ἡ ἐκκλησία του εἶναι πάντοτε γεμάτη καὶ οἱ ἀργοπορημένοι κάθονται ἔξω, στὸ προαύλιον, ἀρκούμενοι τουλάχιστον στὴν

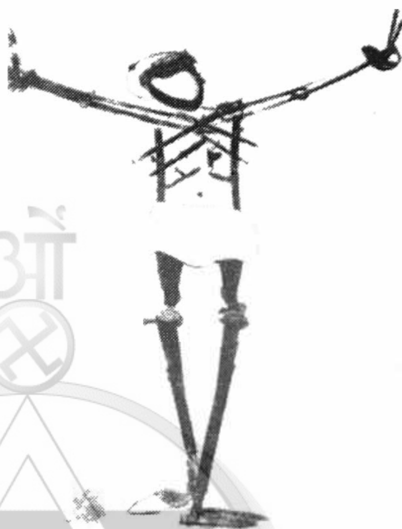

Δεν πρόκειται περὶ θεατρικῆς παραστάσεως, ἀλλά...τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαυῒδ μὲ συνοδείαν κιθάρας

μελωδία ποὺ δὲν μποροῦν ν' ἀπολαύσουν ὁλόκληρο τὸ θέαμα ποὺ τοὺς προσφέρει.

ΚΑΙ ΕΙΣ ΙΤΑΛΙΑΝ

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐσημειώθη —εἰς ἄλλον τομέα— τολμηρὰ καινοτομία. Οὕτω, ὁ ναὸς τῆς Ἰσσύνα ντι Βαστζὶ τῆς Ἰταλίας κοσμεῖται ἀπὸ ἕνα Χριστὸ σύγχρονης τέχνης. Ἔχει φιλοτεχνηθῆ ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ πολεμικὰ ὅπλα: ξίφη, χειροβομβίδες, φυσίγγια, ξιφολόγχες, μάνλιχερ κ.λ.π.

ΠΡΟΣΚΟΠΙΣΜΟΣ

Ἀπὸ τὸ «Σημειωματάριο» τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως κ. Παύλου Παλαιολόγου στὸν ἑβδομαδιαῖο «Ταχυδρόμο»:

«Θρίαμβος τῆς σκουριᾶς Μασονία καὶ ὁ προσκοπισμός. Τὸ εἶπε ἀπὸ ἄμβωνα ἕνας ἀρχιμανδρίτης. Τὸ ἐπανέλαβε ἕνα ἀπὸ τὰ χριστιανικὰ λεγόμενα ἔντυπα: «Παραγωγικὸν φυτώριον τοῦ Μασονισμοῦ ὁ προσκοπισμός», εἶναι ὁ τίτλος τῆς καταγγελίας. Ἀναφέρονται ὀνόματα προσκόπων μασόνων. Πόλεμος λοιπὸν καὶ ἐναντίον τοῦ προσκοπισμοῦ; Μήπως πρόκειται νὰ σύρουν πάλι ἀπὸ τὰ ράσα τὸν ἀτυχῆ Μακαριώτατο, γιὰ ν' ἀνακαλέση προηγούμενες εὐχὲς ἢ ν' ἀρνηθῆ καινούργιες εὐχές του στοὺς προσκόπους;».

Η ΚΑΥΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

Ὁ Πάπας Παῦλος ἐνέκρινε τὴν καῦσι τῶν νεκρῶν, ἡ ὁποία μέχρι σήμερα ἦταν ἀπηγορευμένη γιὰ τοὺς Καθολικούς. Στὸ ἑξῆς οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐκεῖνοι, ποὺ ἐπιθυμοῦν ὅπως ὁ νεκρός τους καῆ, δὲν θὰ θεωροῦνται ἁμαρτωλοὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἀρνῆται σ' αὐτοὺς τὴν μετάληψι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ἐν τούτοις, οἱ ἐντολὲς ποὺ δόθηκαν δὲν σημαίνουν ὅτι πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ καῦσις ἀπὸ τὴν πατροπαράδοτη ταφὴ τῶν νεκρῶν. Το 1886 τὸ Βατικανὸ ἀπηγόρευσε τὴν καῦσι τῶν νεκρῶν ἐπισήμως. Αὐτὸ ἦταν ἡ ἀντίδρασις στὰ διάφορα κινήματα τοῦ 19ου αἰῶνος, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ κίνημα τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων, τῶν γνωστῶν ὡς μασόνων, ποὺ ἀπέβλεπαν στὸ νὰ καταστρέψουν τὴν πίστι τῶν Χριστιανῶν στὴν ἀνάστασι τῶν πτωμάτων ἐκ νεκρῶν. Οἱ Θεολόγοι, παρ' ὅλα αὐτά, γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα ὑποστήριξαν, ὅτι ἡ θεωρία τῆς ἀναστάσεως δὲν παύει νὰ ἰσχύῃ εἴτε οἱ νεκροὶ ἀποτεφρώνονται, εἴτε ἐνταφιάζονται. Στὶς πρόσφατες ἐντολὲς ποὺ ἐνεκρίθησαν ἀπὸ τὸν Πάπα, καθίσταται σαφές, ὅτι οἱ ἀντιθρησκευτικὲς τάσεις, οἱ ὁποῖες ἦταν συνδεδεμένες μὲ τὴν καῦσι τῶν νεκρῶν, ἔχουν πολὺ μικρότερη ἰσχὺ σήμερα. Ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, ὅταν ἐνέκρινε τὴν καῦσι τῶν νεκρῶν, ἔλαβε ὑπ' ὄψι της, μεταξὺ ἄλλων, καὶ τὰ προβλήματα ποὺ συνδέονται μὲ τὸν ἐνταφιασμὸ καὶ ὡς ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀναφέρεται ἡ ἔλλειψις χώρου στὰ κοιμητήρια. Μολονότι θὰ ἀπαιτηθῆ ὡρισμένος χρόνος γιὰ τὴν ἀνέγερσι τῶν πρώτων κρεματορίων σὲ μιὰ χώρα, ὅπως ἡ Ἰταλία, ὅπου ἡ παράδοσις εἶναι τόσο ἰσχυρὴ καὶ τόσο ἀγαπητή, ἐν τούτοις εἶναι βέβαιο, ὅτι ὁ νεωτερισμὸς τῆς καύσεως, ἂν περὶ νεωτερισμοῦ πρόκειται, θὰ ἀρχίσῃ βαθμιαίως νὰ ἀποκτᾶ ὀπαδούς.

ΟΡΑΜΑΤΑ

Μεταφέρομε κατωτέρω ἀνταπόκρισιν ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος:

ΚΑΛΑΜΑΤΑ. (Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας) — Τὰ συνεχῆ ὁράματα τῆς Ἠλέκτρας Μπλάνα, ἐτῶν 30, κατοίκου τοῦ χωρίου Διόδια Μεσσηνίας καὶ ἡ ἐπιμονή της ὅτι εἰς τὴν τοποθεσίαν «Ἁγιάννης» ὑπάρχει «θαμμένη» εἰκὼν τῆς Μεγαλόχαρης, ἤρχισαν ἀπὸ προχθὲς νὰ ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τοὺς ὁμοχωρίους της, παρ' ὅλον ὅτι ἐν ἀρχῇ οὗτοι δὲν ἔδιδον σημασίαν εἰς αὐτά. Ἡ Μπλάνα, πάντως ἐπέμενεν ὅτι κατ' ὄναρ τῆς ἐνεφανίζετο καθημερινῶς ἡ Παναγία καὶ συνεχῶς τὴν προέτρεπε νὰ ἀνασκάψῃ εἰς ἕνα σημεῖον τῆς ὡς ἄνω περιοχῆς, ὅπου θὰ ἀνεύρισκεν εἰκόνα Της, προκειμένου νὰ ἐκτίζετο ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐκκλησία Της.

Ὁ ἱερεὺς ἀνέλαβε πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἀνασκαφήν. Πρὸς τοῦτο, συνεκρότησε συνεργεῖον, ἀποτελούμενον ἐκ χωρικῶν καὶ μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν ὁραματίστριαν Μπλάνα ἤρχισε τὸ σκάψιμο εἰς ἕνα σημεῖον τῆς περιοχῆς «Ἁγιάννης», ποὺ ὑπέδειξεν αὐτή.

Μὲ δυσπιστίαν οἱ χωρικοὶ προχωροῦσαν τὴν ἀνασκαφήν, ὅταν εἰς βάθος μόλις ἑνὸς μέτρου οἱ ἀξίνες των προσέκρουσαν εἰς περίεργα ἀντικείμενα. Συνεχίσαντες προσεκτικώτερον τὸ σκάψιμο, οἱ χωρικοί, κατάπληκτοι ἀνεῦρον τὰ ἐρείπια ἀρχαίου κτίσματος, θραύσματα μικρῶν καὶ μεγάλων ἀγγείων ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ὡς καὶ τρία χάλκινα νομίσματα τοῦ 4ου π.Χ αἰῶνος.

Τὰ ἐν λόγῳ νομίσματα φέρουν εἰς τὴν μίαν ὄψιν παράστασιν τοῦ Ἰθωμάτου Διός, κρατοῦντος κεραυνὸν ἐνῷ εἰς τὴν ἑτέραν τὴν κεφαλὴν τοῦ Βασιλέως τῶν ἀρχαίων Μεσσηνίων Ἀριστομένους.

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, Δραγατσανίου 6 (Πλατ. Κλαυθμῶνος) εἶναι συνήθως ἀνοικτὰ κάθε πρωὶ 9—2 καὶ Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευὴ 6,30 - 8 μ.μ. Οἱ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ νὰ περνοῦν ἀπὸ τὰ Γραφεῖα γιὰ κάθε πληροφορία

— Ὁ Ταχυδρομικὸς τομεὺς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ εἶναι 122. Νὰ μὴ τὸ ξεχνοῦν ὅσοι μᾶς γράφουν: Δραγατσανίου 6, Ἀθῆναι—122

— Ὅσοι συνδρομηταί μας βλέπουν τὴν διεύθυνσιν των λανθασμένην ἢ ἀνεπαρκῆ, νὰ μᾶς εἰδοποιοῦν χωρὶς ἀναβολή, ὥστε νὰ λαμβάνουν ἀσφαλῶς τὰ ἐκδιδόμενα τεύχη

— Πολλοὶ συνδρομηταὶ ἀλλάζουν διεύθυνσιν χωρὶς νὰ μᾶς γνωρίσουν τὴν νέαν διεύθυνσίν των καὶ τὸ ταχυδρομεῖον μᾶς ἐπιστρέφει τὰ τεύχη, μὲ τὴν ἔνδειξι: «Ἔφυγε εἰς ἄγνωστον διεύθυνσιν».

— Προηγούμενα τεύχη καὶ τόμοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἀπὸ τοῦ 1956, πωλοῦνται στὰ Γραφεῖα μας καὶ ἀποστέλλονται εἰς τοὺς αἰτοῦντας

— Ὅποιος ἐπιθυμεῖ νὰ ἀγοράση βιβλία ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν τιμοκατάλογον πωλουμένων βιβλίων πρέπει νὰ ἐμβάση διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας—122» τὸ ἀκριβὲς ἀντίτιμον τῶν βιβλίων ποὺ ἐπιθυμεῖ, ἀναγράφων ὄπισθεν τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆς τοὺς τίτλους τῶν βιβλίων. Θὰ τὰ λάβη ἀμέσως. Ἄνευ ἀποστολῆς τοῦ ἀντιτίμου δὲν ἀποστέλλονται βιβλία, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τηροῦνται λογαριασμοί.

— Ὁ ΙΛΙΣΟΣ δὲν εἶναι εὔκολον νὰ ἀποστέλλη ἄλλα βιβλία, ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀναγράφει ὡς πωλούμενα εἰς τὰ Γραφεῖα του

— Κάθε ἔμβασμα πρέπει νὰ γίνεται μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγήν, ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισσαροπούλου, Δραγατσανίου 6, Ἀθῆναι — 122. Ἀποστολὲς μὲ τραπεζιτικὲς ἐπιταγὲς ἢ ἐντολὲς μᾶς δυσκολεύουν. Ὄπισθεν τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆς νὰ ἀναγράφεται λακωνικῶς ὁ λόγος τῆς ἀποστολῆς τῶν χρημάτων

Ὁ χρονογράφος κ. Ἰω. Λάμψας ἐσχολίασε σχετικά:

«Νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἡ Παναγία ἔκανε λάθος. Θὰ ἦταν ἀσέβεια. Μᾶλλον λοιπὸν ἡ χωριάτισσα θὰ τὰ μπέρδεψε, καὶ θὰ πῆρε τὴν Ἥρα γιὰ Παναγία. Ἡ πιθανώτερη ὅμως ἐξήγηση εἶναι πὼς δὲν εἶδε κανένα ἀπολύτως ὅραμα, ἀλλὰ ἤθελε ἁπλῶς νὰ κάνη τὴν θεοφώτιστη κι' ὑπέδειξε ἕνα σημεῖο στὴν τύχη. Στὴν Ἑλλάδα, ὅπου κι' ἂν σκάψης, κάτι πάντα θὰ βρῆς»

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Σὲ φωτεινότερους κόσμους

Καὶ ἄλλοι καλοὶ καὶ ἀγαπητοὶ φίλοι τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἐγκατέλειψαν τὸ γήινον σκήνωμά τους.

Ἐλευθ. Κνιθάκης
Ρένος Βαμβακούσης
Βασ. Τσινούκας
Βασ. Πουρίκας
Βασ. Ρηγόπουλος

Εὐχόμεθα παρηγοριὰ στοὺς συγγενεῖς τους

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ Τεκτονισμός», 1964

Ε. Ν. Πλατῆ: «Τὸ ἐσωτικὸ στοιχεῖο στὸ Μυστικισμό», Δοκίμιο, Ἀθήνα 1964

C. W. Sanders (μετ. Α. Χ.): «Ἡ ἐσωτερικὴ φωνή», Ἀθήνα 1964

Al. Carrel (μετ. Διον. Ζαμάνου) «Ἡ προσευχή»

Τάκη Δόξα: Ἠλειακὴ Γραμματολογία, Πύργος 1963

Κύπρου Χρυσάνθη: «Παγκυπριονικες», «Δύο Ἱσπανοὶ Λυρικοί», «Δεκατρία ἀντιποιητικὰ θέματα» (ποιήματα) Κύπρος 1963

Πάνου Τσίνα: «Οἱ τρεῖς μέρες», «Ἡλιοβασίλεμα» (ποιήματα) Ἀθῆναι 1964

Κωστῆ Κοκόροβιτς: «Κάτι ἄλλο ἔσχετα» (ποιήματα). Ἀθήνα 1964

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ "ΙΛΙΣΟΣ,,

Ἐτησια συνδρομη	Δρχ	50
Διὰ το Ἐξωτερικον	»	60
Τιμὴ τόμων παρελθ. ἐτῶν	»	50
Τιμη μεμονωμένου τευχους	»	10

Τομοι ἔτους 1962 ἐξηντλήθησαν. Ἐπισης δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τευχη Νο 1, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 16, 23, 25, 29.

Ὑπαρχουν τομοι χαρτοδετοι τῶν ὑπολοιπων ετῶν 1956 — 1963 και μεμονωμένα τευχη Νο 2, 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33.

Διὰ πᾶσαν παραγγελιαν ἀποστείλατε το ἀντίτιμον δια ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ΙΛΙΣΟΥ κ. Κωστῆ Μελισσαροπούλου, Δραγατσανίου 6, Ἀθηνας 122, ἀναγράφοντες ευκρινῶς το ονοματεπώνυμον και διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολεως καὶ στο πίσω μέρος τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆς το περιεχόμενον τῆς παραγγελιας, ἡ ὁποία θὰ σᾶς ταχυδρομηθῇ ἀμέσως εἰς τὴν διεύθυνσιν ποὺ θὰ δώσετε τοῦ ἀποστολεως τῆς ἐπιταγῆς.

Ὁ ΙΛΙΣΟΣ δὲν εἶναι οἰκονομικὴ ἐπιχειρησις. Ὅ,τι εἰσπραττει το διαθετει διὰ την βελτίωσίν του. Εἶναι, λοιπον, κερδος ὅλων τῶν συνδρομητῶν νὰ αυξανουν οἱ συνδρομηταί. Ἂς φροντιση καθε συνδρομητης δια την ἐγγραφην και ἄλλων συνδρομητῶν εἰς τον ΙΛΙΣΟΝ. Καὶ νὰ αποστειλη καθε συνδρομητης ἢ να εμβαση δια ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς την συνδρομην του διὰ τὸ 1964. Μη μᾶς υποχρεώνετε νὰ εἰσπρόττωμεν τας συνδρομὰς δι' εἰσπρακτορος, ζημιούμενοι 20—30 % ἀπὸ τὰς εἰσπραξεις, μὲ το ὁποῖον ποσοστον, θὰ ἠδυναμεθα νὰ ἐκδιδωμεν αλλο ἕνα τεῦχος κατ' ἔτος. Μη μᾶς ὑποχρεώνετε νὰ ἀλληλογραφῶμεν μετα τῶν ἐπαρχιῶν δια την εισπραξιν τῶν συνδρομῶν, δαπανῶντες χρονον καὶ χρῆμα. Ἀποστείλατε ανευ καθυστερήσεως την συνδρομην σας, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ (Δραγατσανίου 6)

		Δρχ.
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θευσοφίας	50*
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν	20
Annie Besant	Μελέτη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως	50*
»	Πρὸς τὴν Μύησιν	20
»	Μετενσάρκωση	10
»	Κάρμα	10
C. Leadbeater	Οἱ Διδάσκαλοι καὶ ἡ Ἀτραπὸς δεμ.	90
»	Ἡ Κεκρυμμένη ζωὴ ἐν τῷ Τεκτονισμῷ »	90
»	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	10
Besant-Leadbeater	Ὁ Ἀστρικὸς Κόσμος	10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	30
J. Van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ	10
***	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	10
J. Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου	10
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας	20
»	Ἡ Πηγὴ τῆς Σοφίας	20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1931-1933 ἕκαστ.	30
»	12 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάι 1934	30
»	10 Ὁμιλίαι εἰς Ὀχάι 1944	25
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωή μας	50
»	Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος	60
Ἰωάν. Βασιλῆς	Τὸ σημειωματάριο ἑνὸς Μύστου	50
Γεωργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια	50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Μῆτις (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	50
«	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	25*
»	Ὁ Ἰησοῦς	25
»	Προσωκρατικοὶ Ἕλληνες Φιλόσοφοι	20
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	15
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	10
»	Περικλέους Ἐπιτάφιος-Διακήρυξη Ο.Η.Ε.	10

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΙΛΙΣΟΣ« Τομοι 1956—1963, ἕκαστος χαρτόδ. 50

Τὰ σημειούμενα δι' ἀστερίσκων, πωλούμενα δεμένα, ἐπιβαρύνονται με δρ. 10 Ὅταν πρόκειται δι' ἀποστολὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὰ ἀπὸ δρχ. 50. καὶ ἄνω ἐπιβαρύνονται μὲ δραχ 10.

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς, εἰς τὴν διεύθυνσιν: *Κ. Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας (122)*, ἀναγράφοντες ὄπισθεν τοῦ ἀποκόμματος τῆς ἐπιταγῆς τοὺς τίτλους τῶν βιβλίων ποὺ θέλετε. Θὰ τὰ λάβετε εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολέως τῆς ἐπιταγῆς.

Τιμή Τεύχους δρχ. 10.—